ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Η Ημερίδα με θέμα: **“Υπάρχει μέλλον για τα Ορεινά Χωριά;”** πραγματοποιήθηκε στο Αργυρό Πηγάδι του Δήμου Θέρμου, το Σάββατο 3 Αυγούστου 2024 από τους Συλλόγους Αμβρακιωτών και Αργυροπηγαδιτών Τριχωνίδας, Καστανιωτών Ευρυτανίας και την ΚΟΙΝΣΕΠ "Ορεινή" με την στήριξη των Δήμων Θέρμου και Καρπενησίου.

Τα Πρακτικά της Ημερίδας εκδίδονται σε ηλεκτρονική μορφή από τους διοργανωτές.

Επιμέλεια έκδοσης: Γιώργος Κωνσταντινίδης

Σεπτέμβριος 2026

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άνοιγμα της εκδήλωσης από τον Αντιπρόεδρο Αργυροπηγαδιτών Γιώργο Κωνσταντινίδη Σελ. 4

Χαιρετισμός του Προέδρου Αργυροπηγαδιτών Λάμπρου Καραγεώργου Σελ. 6

Χαιρετισμός του Προέδρου Καστανιωτών Αριστείδη Ντέκα Σελ. 8

Μήνυμα του Προέδρου Υποεπιτροπής Ορεινών Περιοχών της Βουλής
Μάνου Κόνσολα, Βουλευτή Δωδεκανήσων Σελ. 9

Μήνυμα της Βουλευτή Αιτωλ/νιας Χριστίνας Σταρακά Σελ. 10

Μήνυμα του Προέδρου Συλλόγου «Κωστής Παλαμάς» Θεόδωρου Μαλλιά Σελ. 12

Μήνυμα του Προέδρου της Ένωσης Δημοτικών Ραδιοτηλεοπτικών ΜΜΕ Ελλάδας
Τριαντάφυλλου Σωτηρόπουλου Σελ. 14

Χαιρετισμός του Βουλευτή Αιτωλ/νιας Θανάση Παπαθανάση Σελ. 15

Χαιρετισμός του Αντιπεριφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας Λίνου Μπλέτσα Σελ. 18

Χαιρετισμός του Δημάρχου Θέρμου Σπυρίδωνα Κωνσταντάρα Σελ. 20

"Το ταξίδι στην Ιστορία, 3.000 και πλέον χρόνων, των χωριών του Απόκουρου, μπορεί και πρέπει να συνεχιστεί" - Αθανάσιος Ζυγούρης Σελ. 24

"Ο Δήμος Θέρμου έχει μέλλον, τα ορεινά του χωριά έχουν μέλλον. Όλοι μαζί μπορούμε"-
Νίκος Κωστακόπουλος Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Θέρμου Σελ. 33

«Τουρισμός στον 21^{ο} Αιώνα» Εκτεθειμένοι στην Κλιματική Κρίση – Ορεινός Τουρισμός
Οι περιπτώσεις των ορεινών χωριών: Αμβρακιάς και Αργυρού Πηγαδίου Ορεινής Τριχωνίδας, Καστανιάς Ευρυτανίας. - Βασίλης Πυρπύλης Σελ. 49

"*Ορεινός τουρισμός με έμφαση στον τουρισμό φύσης: δυνατότητες και προκλήσεις για το Αργυρό Πηγάδι και τη γύρω περιοχή*"- *Μάρθα Σταθοπούλου* *Σελ. 59*

"Κοινωνική Οικονομία και Ορεινά Οικοσυστήματα" -Κωνσταντίνος Νάκος Σελ. 71

"Η συνδρομή του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Γ.Π.Α."
- Αναστασία Παντέρα Σελ. 87

" Ορεινός χώρος και παραγωγικότητα: αγροδασικά συστήματα από το χθες στο σήμερα και το αύριο" - *Βασιλική Λάππα* *Σελ. 91*

«Από τις θεωρίες στην πράξη. **Με όραμα, σχέδιο και σκληρή δουλειά για την ανάπτυξη της περιοχής μας**» - Σοφία Υφαντή, Ευθύμιος Κότσαλος, Έφη Χασάπη (Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ.) Σελ. 104

Παρέμβαση Δημοτικού Συμβούλου Αντώνη Πριόνα Σελ. 113

Παρέμβαση Δημοσιογράφου Θανάση Μπίκα Σελ. 114

Χαιρετισμός και κλείσιμο ημερίδας από Πρόεδρο Αμβρακιωτών Αλέξανδρο Τράικο Σελ. 115

Δελτίο Τύπου Σελ. 117

“Υπάρχει μέλλον για τα ορεινά χωριά;”

Άνοιγμα της Ημερίδας από τον Αντιπρόεδρο
του Συνδέσμου Αργυροπηγαδιτών Γιώργο Κωνσταντινίδη

Κυρίες και κύριοι,

καλώς ήρθατε στη σημερινή μας εκδήλωση που οργανώνεται από τους Συλλόγους Αμβρακιωτών και Αργυροπηγαδιτών Τριχωνίδας, Καστανιωτών Ευρυτανίας και την ΚΟΙΝΣΕΠ “Ορεινή”, με την στήριξη των Δήμων Καρπενησίου και Θέρμου.

Ευχαριστούμε για την παρουσία τους τούς εκλεγμένους μας στα διάφορα επίπεδα Διοίκησης, τους ανθρώπους δηλαδή που χαράσσουν και ασκούν πολιτικές και καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την πορεία των πραγμάτων.

Ευχαριστούμε τον Βουλευτή Νομού Αιτ/νιας της Νέας Δημοκρατίας κ Θανάση Παπαθανάση, τον Αντιπεριφερειάρχη Βιώσιμης Ανάπτυξης, Ενέργειας, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος και πρώην Πρόεδρο του ΤΕΕ Αιτωλ/νιας κ Λίνο Μπλέτσα, τον Δήμαρχο Θέρμου κ Σπύρο Κωνσταντάρα, τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου κ Νίκο Κωστακόπουλο και τους Δημοτικούς Συμβούλους κ Δέσποινα Ζιόβα και κ Αντώνη Πριόνα.

Να ευχαριστήσουμε την ομάδα του Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ., του Ινστιτούτου Δημιουργικότητας, Έρευνας και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θέρμου, αποτελούμενη από την Πρόεδρό του κ Σοφία Υφαντή και τα μέλη του, την κ Έφη Χασάπη και τον κ Ευθύμιο Κότσαλο για την ενεργό συμμετοχή τους και την παρουσία τους σήμερα.

Να ευχαριστήσουμε για την παρουσία τους ανθρώπους που ενδιαφέρονται για το μέλλον αυτού του τόπου και το δείχνουν με τις κείμενά τους και τη συμμετοχή τους στον δημόσιο διάλογο. Τον κ Θανάση Μπίκα, Δημοσιογράφο, ιδιοκτήτη της διαδικτυακής εφημερίδας iAitoloakarnania.gr, και Προέδρου του Περιβαλλοντικού Σωματείου Ανάδειξης «Αχελώος».

Τα συνεργεία του Αχελώος TV και ΑΝΤΕΝΑ TV που καλύπτουν την εκδήλωση, και είναι χορηγοί επικοινωνίας, όπως και οι εφημερίδες «Έλληνας Αγρότης» και «Δημοκρατία».

Σε αυτό το χωριό τα τελευταία χρόνια έχουμε κάνει πολλές εκδηλώσεις. Επιτρέψτε μας να αναφερθούμε σε μια που έγινε σε αυτόν τον χώρο πριν από 22 χρόνια με αφορμή την ανακήρυξη του 2002 από τον ΟΗΕ ως Διεθνές Έτος Βουνών και είχε τίτλο: **2002 Διεθνές Έτος Βουνών. Ορεινό Απόκουρο.**

Προφανώς θέλαμε να τονίσουμε την σημασία των βουνών για τη ζωή μας και φυσικά αγωνιούσαμε και τότε για το μέλλον της περιοχής μας, του ορεινού Απόκουρου.

Άλλαξαν πράγματα μέσα στα 22 χρόνια; Σίγουρα έγιναν αλλαγές. Άλλαξε κατ' αρχήν το κτήριο και ο ευρύτερος χώρος. Το παλιό μας Δημοτικό Σχολείο έγινε ένα Κέντρο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης και Ανάδειξης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς των Ορεινών Κοινοτήτων. Άλλαξαν και άλλα μέσα στο χωριό.

Δεν άλλαξε, ουσιαστικά, το πιο σημαντικό. Η Αμβρακιά, το Αργυρό Πηγάδι, η Κοκκινόβρυση και άλλα χωριά του Δήμου Θέρμου συνδέονται ακόμα με το Κέντρο του Δήμου, μεταξύ τους και με τη γειτονική Ευρυτανία με χωματόδρομους και μάλιστα κακοσυντηρημένους, 55 χρόνια μετά τη διάνοιξή τους. Ο δρόμος για να έρθεις στο χωριό και οι δρόμοι να επικοινωνείς με τους γείτονές σου της Τριχωνίδας και της Ευρυτανίας, η πιο βασική δηλαδή προϋπόθεση για την επιβίωση και την ανάπτυξη της περιοχής, παραμένει στην ίδια κατάσταση.

Παράλληλα ο πληθυσμός των χωριών που είναι ο πιο σημαντικός δείκτης, μειώθηκε. Στον Δήμο Θέρμου συνολικά στην τελευταία απογραφή είχαμε μια μείωση πληθυσμού γύρο στο 30%. Άρα, όχι μόνο δεν μπορούμε να εφησυχάζουμε αλλά απαιτείται να βρούμε τρόπους δράσης ή καλύτερα αντίδρασης στην φθορά.

Την αγωνία για την πορεία του τόπου μας εκφράζει και η οργάνωση της εκδήλωσης αυτής σήμερα και μάλιστα για το μέλλον των πιο ορεινών χωριών, αφού είναι δεδομένο ότι όσο πιο απομακρυσμένος είσαι, τόσο και πιο παραμελημένος, άρα και πιο ευάλωτος.

Τα ερωτήματα στα οποία νιώθουμε ότι πρέπει να επικεντρωθούμε είναι:

Θέλουμε να επιβιώσουν τα ορεινά χωριά;

Αν λέμε ναι, το λέμε μόνο για συναισθηματικούς λόγους ή ορθολογικά σκεπτόμενοι; Και βέβαια αν θέλουμε τα χωριά, με ποιες προϋποθέσεις αυτά θα επιβιώσουν;

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε και από αυτή τη θέση όλους τους εισηγητές μας που πρόθυμα δέχτηκαν να βρεθούν σήμερα μαζί μας και να αναπτύξουν το θέμα τους.

Και βέβαια να ευχαριστήσουμε όλους εσάς για την παρουσία σας που επιβεβαιώνει το ενδιαφέρον και την αγωνία όλων μας για το μέλλον των ορεινών περιοχών της χώρας μας.

Χαιρετισμός
του Προέδρου του Συνδέσμου Αργυροπηγαδιτών
Λάμπρου Καραγεώργου

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,
Κυρίες και Κύριοι,

Ως Σύνδεσμος των Απανταχού Αργυροπηγαδιτών, ως συνδιοργανωτές και οικοδεσπότες, σας καλωσορίζουμε στη σημερινή μας εκδήλωση.

Αντιλαμβανόμαστε ότι αρκετοί από εσάς αναβάλατε τις διακοπές σας και διαμορφώσατε το πρόγραμμά σας, προκειμένου να είστε σήμερα μαζί μας και γι' αυτό σας ευχαριστούμε πολύ.

Ενδεχομένως να έχετε ήδη ταλαιπωρηθεί από την κατάσταση του οδικού δικτύου. Όμως, παρ' όλα αυτά δεν μπορούμε παρά να αναγνωρίσουμε το ενδιαφέρον σας στη συνολική προσπάθειά μας για την βιωσιμότητα των ορεινών περιοχών.

Και μιας και αναφέρθηκα στην βιωσιμότητα. Τι σημαίνει βιωσιμότητα; Κυριολεκτικά είναι η ικανότητα ενός πράγματος να συνεχίσει την ύπαρξή του. Ύπαρξη σημαίνει ζωή, σημαίνει Ανθρώπινη παρουσία. Με άλλα λόγια οι ορεινές περιοχές, τα χωριά μας για να συνεχίσουν να υπάρχουν, χρειάζονται ανθρώπους, χρειάζονται εργατικά χέρια.

Γνωρίζετε ίσως, ή έχετε ακούσει ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα του δυτικού κόσμου είναι τα εργατικά χέρια και δη τα εξειδικευμένα. Θεωρείται δύσκολο στα ορεινά χωριά να αναβιώσουν πληθυσμοί περασμένων δεκαετιών όπως του '50, '60 κ.λπ. Η ζημιά έγινε και είναι πολύ μεγάλη. Μπορούν όμως κάλλιστα να εξελιχθούν σε τουριστικά θέρετρα και με συγκεκριμένες παρεμβάσεις να δημιουργηθούν οι συνθήκες για την εγκατάσταση μόνιμων κατοίκων.

Κυρίαρχη και άμεση παρέμβαση θεωρείται το οδικό δίκτυο. Δεν ξέρω αν είναι μοναδική πρωτιά ή θλιβερό προνόμιο, ορεινές περιοχές και χωριά με σπάνιο φυσικό κάλλος και τόσο πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, να «διαθέτουν» 50 και 60 χρόνια τώρα, τέτοιους χωματόδρομους και μάλιστα κακοσυντηρημένους. Αν δεν γίνει άμεσα κάτι προς αυτή την κατεύθυνση, φοβάμαι ότι μόνον κάποιοι γενναίοι θα επισκέπτονται τα χωριά μας.

Κυρίες και Κύριοι,

Θέλω να απευθύνω μια παράκληση προς τους αξιότιμους εισηγητές.

Ας μην αναλωθούμε σε διαπιστώσεις και στο τι μας έφερε έως εδώ. Λίγο πολύ είναι γνωστά σε όλους. Ας επικεντρωθούμε σε προτάσεις και ιδέες που θα κρατήσουν τα χωριά μας ζωντανά. Προτάσεις όμως ρεαλιστικές και άμεσα υλοποιήσιμες. Βλέπετε ότι αυτός ο πλανήτης που ζούμε, κινείται και αφού δεν έχουμε Άτλαντα να τον κρατήσει στους ώμους του, αναζητούμε τους σύγχρονους

Άτλαντες μέσα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση και την εκάστοτε Κυβέρνηση. Είναι προφανές ότι τα χρόνια και σοβαρά προβλήματα των ορεινών περιοχών, απαιτούν πολιτικούς Άτλαντες για να επιλυθούν.

Στο σημείο αυτό θέλω να ευχαριστήσω όλους τους συντελεστές της σημερινής ημερίδας.

Τον αδελφοποιημένο Σύλλογο Καστανιωτών Ευρυτανίας, τον Σύλλογο Αμβρακιωτών Τριχωνίδας, τον Δήμο Καρπενησίου, τον Δήμο Θέρμου, τον εκπρόσωπο και διαχειριστή της ΚΟΙΝΣΕΠ Ορεινή Βασίλη Κωνσταντινίδη, τους εισηγητές μας, όλους όσοι συνέβαλαν με κάθε τρόπο στην οργάνωση αυτής της ημερίδας, όλες και όλους εσάς που παρευρίσκεστε μαζί μας αλλά και όσους δεν κατάφεραν να έρθουν στέλνοντας όμως τους χαιρετισμούς τους και τα μηνύματά τους.

Ιδιαίτερα να μου επιτρέψετε να ευχαριστήσω τον Αντιπρόεδρο του Συνδέσμου μας και συντονιστή της εκδήλωσης, Γιώργο Κωνσταντινίδη για την τεράστια προσπάθεια που κατέβαλε επί αρκετούς μήνες, προκειμένου η ημερίδα αυτή να έχει επιτυχή κατάληξη.

Κι επειδή σήμερα ξύπνησα με ποιητική διάθεση θα κλείσω με τούτο. Ο μεγάλος ποιητής και στιχουργός Νίκος Γκάτσος έγραψε:

«*Στα κακοτράχαλα τα βουνά*
Με το σουράβλι και το ζουρνά
Πάνω στην πέτρα την αγιασμένη
Χορεύουν τώρα τρεις αντρειωμένοι».

Τα βουνά μας είναι κακοτράχαλα μα και πανέμορφα, οι πέτρες όντως αγιασμένες γιατί σ’ αυτές ξαπόσταιναν οι μεγάλοι πολεμιστές της πατρίδας μας που μας χάρισαν την ελευθερία.

Ζητούμενο και πρόκληση για όλους μας. Οι τρεις αντρειωμένοι μπορούν γίνουν 13; 103; 1013;

Αξίζει να το παλέψουμε.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Χαιρετισμός
του Προέδρου του Συλλόγου Καστανιωτών

Άριστείδη Ντέκα

Αγαπητοί Αργυροπηγαδίτες,
οικοδεσπότες της σημερινής εκδήλωσής μας,

Κυρίες και Κύριοι που είσαστε σήμερα μαζί μας,

Κυρίες και Κύριοι Εισηγητές που ανταποκριθήκατε στο κάλεσμά μας, για συμμετοχή σας με κατάθεση της τεχνογνωσίας σας στις εργασίες που θα ακολουθήσουν.

Κυρίες και Κύριοι εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και όλων των Φορέων και των Συλλόγων που στηρίζετε με οποιοδήποτε τρόπο την Ημερίδα μας, εκ μέρους του Δ.Σ. του συνδιοργανωτή Πολιτιστικού Συλλόγου των Απανταχού Καστανιωτών Ευρυτανίας τον οποίο εκπροσωπώ, καθώς επίσης και της Πανευρυτανικής Ένωσης και του Δημάρχου Καρπενησίου κ. Χρήστου Κακαβά, ο οποίος δεν μπόρεσε να παρευρεθεί, γιατί στο Καρπενήσι σήμερα και αύριο γίνονται σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις μνήμης για τον εθνικό μας ήρωα Μάρκο Μπότσαρη, σας καλωσορίζω στις εργασίες μας και εύχομαι όλα όσα θα ακουσθούν και θα καταγραφούν να μπορέσουν γρήγορα να μελετηθούν από τους αρμόδιους περαιτέρω και να λειτουργήσουν επ' ωφελεία των ορεινών χωριών μας που τα τελευταία χρόνια δυστυχώς βιώνουν την εγκατάλειψη και τον μαρασμό.

Δεν θα σας κουράσω με δικές μου αναφορές και προτάσεις, γιατί τον λόγο σήμερα έχουν αποκλειστικά και μόνο οι εισηγητές μας. Θα ήθελα όμως, έχοντας και την εμπειρία μιας ανάλογης ημερίδας που έγινε στην Καστανιά το καλοκαίρι του 2018, να προτρέψω όλους τους ομιλητές να μην περιορισθούν στην περιγραφή και ανάπτυξη των όποιων προβλημάτων έχουν εντοπίσει στα ορεινά χωριά μας, αλλά να προσπαθήσουν να δώσουν συγκεκριμένες λύσεις και προτροπές προς τους κατοίκους και όλους τους καταγόμενους από τα χωριά μας και κυρίως προς τους εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και προς κάθε αρμόδιο που μας παρακολουθεί ή θα διαβάσει τα πρακτικά των εισηγήσεων.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.
Σας ευχαριστούμε για την παρουσία και την συμμετοχή σας και σας προσκαλώ να επισκεφθείτε την Καστανιά (αδελφό χωριό με το Αργυρό Πηγάδι) όταν και αν σας δοθεί η ευκαιρία.

Καλή επιτυχία στις εργασίες μας.

Μήνυμα Μάνου Κόνσολα
Βουλευτή ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Προέδρου Υποεπιτροπής Ορεινών Περιοχών της Βουλής

Προς:
-Συλλόγους Αμβρακιωτών και Αργυροπηγαδιτών Τριχωνίδας
-Καστανιωτών Ευρυτανίας, -ΚΟΙΝΣΕΠ Ορεινή
-Δήμους Θέρμου και Καρπενησίου

Θέλω να ευχαριστήσω τους Συλλόγους Αμβρακιωτών και Αργυροπηγαδιτών Τριχωνίδας, Καστανιωτών Ευρυτανίας, την ΚΟΙΝΣΕΠ Ορεινή και τους Δήμους Θέρμου και Καρπενησίου για την πρόσκληση. Μια προγραμματισμένη όμως υποχρέωση την ίδια ημέρα και ώρα δεν μου επιτρέπει να ανταποκριθώ στην πρόσκληση.

Ως Πρόεδρος της Επιτροπής Περιφερειών της Βουλής ανέλαβα πρωτοβουλία για τη δημιουργία μιας αυτόνομης Υποεπιτροπής Ορεινών Περιοχών.

Πρόκειται για μια σημαντική εξέλιξη αφού μέσω αυτής της νέας κοινοβουλευτικής επιτροπής, δίνεται η δυνατότητα να αναδειχτούν τα ιδιαίτερα προβλήματα των ορεινών περιοχών αλλά και να κατατεθούν προτάσεις για την αναγέννηση των ορεινών περιοχών, μέσα από την αξιοποίηση των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων αλλά και την χάραξη και υλοποίηση αναπτυξιακών πολιτικών.

Είναι καιρός να μπουν στο τραπέζι θέματα, όπως:

- Η διαμόρφωση ενός πλαισίου νέων φορολογικών και αναπτυξιακών κινήτρων για αυτούς που θα επιλέξουν να κατοικούν στις ορεινές και δυσπρόσιτες περιοχές. Είναι ένα μέτρο που θα συμβάλλει και στην άμβλυνση του δημογραφικού προβλήματος που αντιμετωπίζουν αυτές οι περιοχές.
- Η αξιοποίηση των εγκαταλελειμμένων ορεινών οικισμών.
- Η διαμόρφωση ενός Ολοκληρωμένου Σχεδίου Διαχείρισης των Ορεινών Όγκων, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι στόχοι της βιωσιμότητας και αειφορίας στην οικονομική ανάπτυξη.
- Η ενεργειακή αυτονομία των ορεινών και δυσπρόσιτων περιοχών με την αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας από συλλογικότητες, κοινότητες και φυσικά πρόσωπα με τη δημιουργία μικροδικτύων αλλά και ένα νέο θεσμικό πλαίσιο.
- Η βελτίωση των υποδομών διοικητικής και ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης των κατοίκων των ορεινών περιοχών, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να κάνουν όλες τις συναλλαγές τους με το Κράτος από τον τόπο κατοικίας τους και χωρίς να χρειάζεται να μετακινούνται.

Θέλω να σας συγχαρώ για την πρωτοβουλία σας και να ευχηθώ καλή επιτυχία. Παράλληλα θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω ότι οι πόρτες της Υποεπιτροπής Ορεινών Περιοχών της Βουλής είναι ανοιχτές προκειμένου να αναδειχτούν τα προβλήματα που απασχολούν τις περιοχές σας αλλά και οι προτάσεις σας.

Με εκτίμηση
Μάνος Κόνσολας
Βουλευτής Δωδεκανήσου, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου

Μήνυμα

Χριστίνας Σταρακά

Βουλευτή Αιτωλοακαρνανίας

του ΠΑΣΟΚ- Κινήματος Αλλαγής

στην ημερίδα για τα ορεινά χωριά

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Κυρίες και κύριοι,

Θέλω να ευχαριστήσω όλους τους διοργανωτές για την πρόσκληση στη σημερινή εκδήλωση. Δυστυχώς λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων στο εξωτερικό, δεν θα μπορέσω να βρίσκομαι κοντά σας, ωστόσο παρακαλώ πολύ να μεταφέρετε τον παρακάτω χαιρετισμό μου.

Ως βουλευτής ενός νομού που περιλαμβάνει στην επικράτειά του δεκάδες ορεινά και απομακρυσμένα χωριά, έχοντάς τον άλλωστε υπηρετήσει και από το πόστο της τοπικής αυτοδιοίκησης, γνωρίζω από πρώτο χέρι τα προβλήματα της λεγόμενης «άλλης» Ελλάδας, που είναι οι ορεινές περιοχές της χώρας μας.

Γνωρίζω τι σημαίνει ερήμωση και εγκατάλειψη των ορεινών χωριών. Τι σημαίνει ανισότητα στην υποστήριξη του πολίτη από το κράτος και ανυπαρξία επιλογών. Μακρινά σχολεία. Αδυναμία κάλυψης των αναγκών της νεολαίας και της σύγχρονης γυναίκας. Έλλειψη κρίσιμων υποδομών. Να μην έχεις τηλέφωνο, σήμα τηλεόρασης και ίντερνετ. Να παλεύεις για να έρθουν γιατροί και νοσηλευτές σε Κέντρα Υγείας και σε Αγροτικά Ιατρεία. Γνωρίζω τι σημαίνουν ελάχιστες θέσεις εργασίας σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Τι σημαίνει ανυπαρξία παραγωγικών δραστηριοτήτων πλην του πρωτογενή τομέα. Μηδενικός τουρισμός. Και πολλά ακόμη.

Τι χρειάζεται λοιπόν να γίνει;

Χρειαζόμαστε μια ολοκληρωμένη ορεινή πολιτική, με συγκεκριμένους, μετρήσιμους, εφικτούς και ρεαλιστικούς στόχους, όπου οι ορεινές περιοχές, τα χωριά και οι κάτοικοί τους θα αντιμετωπίζονται χωροταξικά και αναπτυξιακά, ως ενιαίες γεωγραφικές ενότητες.

Ένα πρόγραμμα που θα λέει και θα εξειδικεύει, τι θέλουμε να πετύχουμε, ποιους θα αφορά, σε πόσο χρονικό διάστημα και ούτω καθεξής.

Με λίγα λόγια, ένα ολιστικό σχέδιο αντιμετώπισης των προβλημάτων των μικρών, ορεινών Δήμων και των χωριών στα ελληνικά βουνά.

Οι Δήμοι είναι εξάλλου αυτοί που θα αναλάβουν να εξειδικεύσουν τους στόχους.

Στόχους για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης, της απασχόλησης, δίνοντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα συμμετοχής σε τοπικούς συνεταιρισμούς ή ενώσεις συνεταιρισμών, επιστημονικούς φορείς, επιμελητήρια, πολιτιστικούς συλλόγους και άλλους φορείς, κάνοντας κοινωνούς με αυτή τη διαδικασία όλες τις τοπικές κοινωνίες.

Τρόποι υπάρχουν. Γι' αυτό το σκοπό μπορούν να αξιοποιηθούν αναπτυξιακά εργαλεία όπως η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων, ένα εργαλείο σχεδιασμού και υλοποίησης μιας τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής και τοπικών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αναγκών με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας.

Μια τέτοια παρέμβαση μπορεί να χρηματοδοτηθεί παράλληλα από πολλές διαφορετικές πηγές, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.

Μια ορεινή πολιτική ωστόσο που θα έχει συνέπεια και συνέχεια, δεν μπορεί παρά να συνδέεται και με άλλες εθνικές πολιτικές, για το δημογραφικό, την αγροτική ανάπτυξη, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τον εναλλακτικό τουρισμό.

Υπάρχουν πόροι, υπάρχουν ευκαιρίες.

Αυτό όμως απαιτεί διαμόρφωση θέσεων και πολιτικών συλλογικά, διάλογο με επιχειρήματα, βούληση, ουσιαστικές παρεμβάσεις, νέα στρατηγική για τα ορεινά.

Φίλες και φίλοι,

Δεν μπορεί να υπάρξει Ελλάδα χωρίς ζωή στα ορεινά. Δεν γίνεται όσοι είναι ακόμα εκεί, να συνεχίσουν να ζουν ξεχασμένοι απ' την πολιτεία.

Δεν μπορεί να θέλουμε μια κοινωνία μόνο αστική και τα ορεινά να γίνουν ατραξιόν. Γι' αυτό θεωρώ ότι η σημερινή ημερίδα, και μπορεί να συνεισφέρει, και πρέπει να έχει συνέχεια στην ανάδειξη των προβλημάτων των ορεινών χωριών και στην κατάθεση συγκεκριμένων λύσεων.

Με αυτές τις σύντομες σκέψεις μου ολοκληρώνω την παρέμβαση μου, σας εύχομαι κάθε επιτυχία στην εκδήλωσή σας και σας διαβεβαιώνω ότι θα βρίσκομαι πάντα στο πλευρό σας, προσφέροντάς σας κάθε δυνατή βοήθεια σε ο,τιδήποτε χρειαστεί.

Σας ευχαριστώ.

Μήνυμα του Προέδρου του Συλλόγου Καλών Τεχνών Πάτρας «Κωστής Παλαμάς» και του Κέντρου Πολιτισμού-Ολυμπισμού Κωστή Παλαμά

Καθηγητή Δρ. Μαλλιά Θεόδωρου

Καλημέρα σας

Αξιότιμοι και Αγαπητοί μας φίλες και φίλοι, εκ μέρους του Συλλόγου Καλών Τεχνών Πάτρας «Κωστής Παλαμάς» και το Κέντρο Πολιτισμού-Ολυμπισμού Κωστή Παλαμά, παρακαλώ δεχθείτε τις ολόθερμες ευχές μας για την τιμή που μας κάνετε και την χαρά που μας έδωσε η πρόσκλησή σας, ώστε όλοι μαζί να υμνήσουμε και συγχρόνως να αναπτύξουμε την ανείπωτη ομορφιά των ξεχασμένων ορεινών μας χωριών.

Είμαι βέβαιος πως η Ημερίδα με τους σημαντικούς ομιλητές θα μας ταξιδεύσει και στον μαγευτικό κόσμο των παιδικών μας χρόνων και θα αναβιώσει τις μνήμες μας για μια Ελλάδα μιας άλλης νοσταλγικής εποχής του χωριού και της υπαίθρου.

Φίλες και φίλοι, η λειτουργίας της ζωής στην ύπαιθρο είναι μια μυσταγωγία που αναγεννά και αναδεικνύει έναν άλλο κόσμο με πληθώρα αφηγήσεων, πεποιθήσεων και συμβόλων, ένα διαφορετικό σχεδόν σύμπαν κρυμμένο στην όμορφη Ελλάδα της τότε εποχής και που κάποιοι λάτρεις αθεράπευτα ρομαντικοί του ωραίου, προσπαθούν να διατηρήσουν σήμερα ως υπόδειγμα, όπως ο μικρός παράδεισος, το Αργυρό πηγάδι.

Μιας εποχής και σε τέτοιους τόπους, με ήσυχη και ειρηνική ζωή, χωρίς βιασύνη και άγχος, που μας πλημμύριζε με ανείπωτη ψυχική και σωματική υγεία, που έφτανε στο χάρισμα μιας ευλογίας.

Πρέπει να αναβιώσουν τα μυρωδάτα χωριά που κάποτε έσφυζαν από ζωή, και σήμερα συναντάμε ξεθωριασμένες πόρτες κλειστές, πεσμένες στέγες και τοίχους ραγισμένους.

Εικόνες θλίψης και εγκατάλειψης που κάνουν τον καθένα από εμάς που πέρασε τα παιδικά του χρόνια στο χωριό να κρατά μέσα του βαθιά χαραγμένες εικόνες και στιγμές από την ζωή και την καθημερινότητα του χωριού, αλλά και μνήμες που είναι τόσο νωπές, τόσο ζωντανές έχοντας ζήσει τις ωραιότερες στιγμές των παιδικών του χρόνων, με μια διαρκή αναπόληση στο παρελθόν που κάνει την αφήγηση των συναισθημάτων μας για το χωριό έναν ύμνο στην ζωή και στην πλάση.

Για κείνο τον παλιό, καλό καιρό που μοσχοβόλαγαν οι αυλές απ’ τις μοσχομολόχες και τα βασιλικά, που σε χάϊδευε το ανάλαφρο αεράκι φέρνοντας

μαζί του τις ευωδιές των ψηλόκορφων βουνών, το φρεσκοζυμωμένο ψωμί της Μάνας, που ψήνονταν στους παραδοσιακούς χωριάτικους φούρνους, που έμενε φρέσκο για μέρες και λάτρευαν να το γευτούν αλείφοντάς το με λάδι και ρίγανη, Θείο Νέκταρ απόλαυσης των παιδικών χρόνων εκείνης της εποχής.

Το μεθυστικό άρωμα των αγριολούλουδων, τα ονειρικά μελωδικά αηδονήσια κελαϊδίσματα, η βροντερή φωνή του ζευγολάτη στο όργωμα του χωραφιού,

τα καθάρια και γάργαρα νερά των πηγών και ποταμιών, η ευλογημένη βλάστηση με τα χόρτα των χωραφιών, οι γλυκόγευστοι καρποί των δέντρων, όλα μα όλα τα παραδεισένια δημιουργήματα, τα υπέροχα!!!!!!

Η αγάπη για το χωριό είναι εθισμός, δεν περνάει εύκολα αλλά και γιατί να περάσει; Κάπου -κάπου πονάς, νοσταλγείς και δακρύζεις, μια κατάθεση ψυχής στο ωραίο και αληθινό που σφράγισε την ζωή μας.

Εύχομαι από τα βάθη της καρδιάς μου η ημερίδα σήμερα να συμβάλει καθοριστικά ώστε η πραγματική ομορφιά των χρόνων εκείνων να μην αποτελέσει ένα μακρινό παρελθόν και ίσως ένα ταξίδι χωρίς γυρισμό, διότι η ακατάπαυστη μαγεία και γοητεία του παλιού εκείνου καλού καιρού που ασκείται στον καθένα, τον κάνει να μην αλλάζει το χωριό του με κανένα μέρος του κόσμου, ας ερήμωσε το μισό, διότι είναι φωλιασμένο μέσα του και τίποτε δεν μπορεί να το βγάλει... Μα πώς μπορεί κάποιος να χορτάσει το χωριό που γεννήθηκε και μεγάλωσε;

Επιτρέψτε μου να κλείσω με τον τελευταίο στίχο του Παλαμά από το ποίημά του «Το ταξίδι» που έπεσε στην έκθεση των Πανελληνίων εξετάσεων όπου όση επιθυμία κι’ αν εκφράζει ο ποιητής να ταξιδεύσει στ’ άγνωστο, η νοσταλγία και η αγάπη για τον τόπο του είναι συγκινητική και αναφωνεί:

Κλεισμένα τα σπίτια, τα τζάκια σβησμένα,
ψηλά να μη φέγγει αστέρι κανένα,
και κάτου γυναίκα καμιά.
Ε! ίσως σε τέτοιο ταξίδι αν βρεθώ,
ατέλειωτο, έρμο, σ’ αγνώριστη χώρα,
δε θα ’χω περίσσια λαχτάρα σαν τώρα,
Αγάπη, από σε να χαθώ.

Σας ευχαριστούμε και καλή επιτυχία στην ημερίδα όλων μας.

Μήνυμα του
Τριαντάφυλλου Σωτηρόπουλου
Προέδρου της Ένωσης Δημοτικών Ραδιοτηλεοπτικών ΜΜΕ Ελλάδας

Τρίπολη 24/7/2024

Αξιότιμε Πρόεδρε
του Συνδέσμου Αργυροπηγαδιτών Τριχωνίδας
κ. Λάμπρο Καραγεώργο

Σας ευχαριστώ θερμά για την πρόσκληση που έλαβα για να συμμετάσχω στην Ημερίδα για το μέλλον των Ορεινών Χωριών αλλά λόγοι επαγγελματικοί δεν μου επιτρέπουν να βρίσκομαι κοντά σας αν και προσωπικά ξέρετε ότι θα το ήθελα πολύ. Άλλωστε η Ένωση Δημοτικών Ραδιοτηλεοπτικών ΜΜΕ Ελλάδας έχει αποκτήσει μια ιδιαίτερη σχέση με το Αργυρό Πηγάδι μετά τη συνεδρίαση που κάναμε ως Δ.Σ. στο πανέμορφο χωριό σας.

Παράλληλα θα σε παρακαλούσα να μεταφέρεις σε όλους τους διοργανωτές τα θερμά μου συγχαρητήρια για την εξαιρετική πρωτοβουλία της διοργάνωσης αυτής της σημαντικής Ημερίδας,

Ελπίζω και εύχομαι να γίνει μια ουσιαστική συζήτηση για τα μεγάλα προβλήματα των Ορεινών Χωριών της χώρας και με χαρά θα ήθελα να ενημερωθώ για τα αποτελέσματα - συμπεράσματα της εκδήλωσης.

Από την πλευρά τη δικιά μας δεσμεύομαι για τη δημοσιοποίηση αυτών των συμπερασμάτων μέσα από τα δημοτικά ΜΜΕ της Ελλάδας που εκπροσωπώ.

Με αυτό τον τρόπο θα συμβάλουμε κι εμείς στη δική σας προσπάθεια για να σταματήσει το τραγικό φαινόμενο της ερημοποίησης των χωριών μας.

Με αυτές τις σκέψεις και με την πρόθεση να ξανάρθουμε σύντομα στο Αργυρό Πηγάδι ως Ένωση για να συνεδριάσει εκεί το Διοικητικό μας Συμβούλιο σας χαιρετώ και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της Ημερίδας σας.

Με τιμή και εκτίμηση
Τριαντάφυλλος Σωτηρόπουλος

Χαιρετισμός
του Βουλευτή Αιτωλ/νιας
της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Θανάση Παπαθανάση

Καλημέρα σε όλους

Με ιδιαίτερη χαρά βρίσκομαι σήμερα εδώ, κοντά σας, σε αυτόν τον ευλογημένο τόπο, που μέχρι να φτάσουμε εδώ βλέπουμε αυτή την καταπληκτική φύση, αυτά τα καταπληκτικά τοπία, αυτά τα καταπληκτικά χωριά. Χωριά που μεγάλωσαν οι παππούδες μας, οι γονείς μας κι έχουμε ιερό καθήκον να τα ενισχύσουμε, να τα διατηρήσουμε σε όσο το δυνατόν καλύτερη κατάσταση.

Είμα και εγώ άνθρωπος της Αυτοδιοίκησης, όντας για πολλά χρόνια Δήμαρχος Ναυπάκτου, όμορου Δήμου του Δήμου Θέρμου. Για πάνω από είκοσι χρόνια έχω υπηρετήσει την Αυτοδιοίκηση 1ου βαθμού, που γνωρίζετε πολύ καλά πως είναι ο βαθμός που είναι κοντά στον πολίτη, είναι κοντά στα προβλήματα, είναι το μαξιλάρι που στήριξε τις τοπικές κοινωνίες τις δύσκολες ώρες, στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, του covid και όλων αυτών που έχουμε περάσει ως χώρα.

Να πω λοιπόν συγχαρητήρια στους Προέδρους της Αμβρακιάς, του Αργυρού Πηγαδίου και της Καστανιάς Ευρυτανίας που για μια ακόμα φορά μας δώσαν τη δυνατότητα να βρεθούμε όλοι μαζί και αυτό δείχνει το πάθος και το μεράκι που έχουμε όλοι γι’ αυτόν τον τόπο.

Και να ξέρετε ότι στην Πολιτική οι περισσότεροι έχουμε ασχοληθεί από αγάπη για τον τόπο μας, από μεράκι και πάθος και αυτά είναι και τα δικά μου κίνητρα που με τη δική σας στήριξη βρίσκομαι στο Ελληνικό Κοινοβούλιο. Αυτό το μεράκι και αυτό το πάθος θέλω να μεταλαμπαδεύσω και σε κεντρικό επίπεδο προκειμένου να εισπράττουμε πράγματα για τον τόπο μας. Διότι δεν μπορούμε σε καμιά περίπτωση να αφήσουμε την ελληνική ύπαιθρο να μαραζώνει. Ειδικά την Αιτωλοακαρνανία, αυτόν τον ευλογημένο τεράστιο νομό που έχει όλα τα καλά που μπορεί να φανταστεί κανείς σε επίπεδο παραγωγής, αγροτικής, κτηνοτροφικής, σε επίπεδο τοπίων, βουνών, με το μεγαλύτερο παραλιακό μέτωπο.

Στην παραγωγή είμαστε παντοδύναμοι. Στην ιχθυοκαλλιέργεια πρώτοι, στην ελιά Καλαμών πρώτοι, στο πρόβειο γάλα πρώτοι, στην κτηνοτροφία πρώτοι, δεν υπάρχει κάτι που μας λείπει. Αυτό που μας λείπει και μας έλειπε είναι περισσότερη δουλειά, καλύτερη στόχευση, μεγαλύτερο σχέδιο και βέβαια οι υποδομές, που

Αλέκο να είμαστε ειλικρινείς, έχουν βελτιωθεί πολύ σε επίπεδο Νομού με όλα τα μεγάλα έργα που έχουν γίνει, Ιόνια οδός, Αμβρακία οδός, τώρα η σύνδεση με τη Λευκάδα και βέβαια υπάρχει και ιεράρχηση στόχων.

Ξέρετε ότι πραγματοποιούνται πολύ μεγάλα έργα στην περιοχή της Αιτωλ/νιας που δίνουν και δουλειά όπως η αντλησιοταμίευση στον ορεινό Βάλτο, σε μια αντίστοιχα ερημωμένη περιοχή, στην Αλευράδα, όπου ένα έργο συγκεντρώνει αυτή τη στιγμή χίλιους περίπου ανθρώπους οι οποίοι εργάζονται στο έργο και θα παραμείνουν 100-150 που θα εργάζονται και στην πορεία.

Η Αιτωλοακαρνανία είναι και εκεί μπροστά γιατί έχουμε όλα αυτά τα νερά. Η μισή χώρα ποτίζεται από την Αιτωλ/νια, όλο το σύστημα της ενέργειας στηρίζεται στα υδροηλεκτρικά φράγματα και στην αντλησιοταμίευση της Αλευράδας, που είναι ένα από τα μεγαλύτερα έργα στην Ευρώπη, προϋπολογισμού 600 εκατομμυρίων Ευρώ και θα εξισορροπεί το σύστημα ενέργειας όλης της χώρας.

Άρα θα πρέπει να είμαστε πιο ενεργοί και πιο δυναμικοί στις διεκδικήσεις μας, επειδή στην Πολιτική πάντοτε από το αποτέλεσμα κρινόμαστε όλοι. Κι εγώ ως αυτοδιοικητικός έχω ακούσει πολλά λόγια σ' όλη την πορεία της ζωής μου, πρέπει όμως να έχουμε και ουσία.

Άκουσα με πολύ ενδιαφέρον τον φίλο Δήμαρχο κύριο Κωνσταντάρα, έχουμε συμπορευτεί για πολλά χρόνια όπως και με όλους τους αυτοδιοικητικούς που έχουμε την τιμή να βρίσκονται μαζί μας, τον κύριο Κωστακόπουλο, τον κύριο Πριόνα, οι οποίοι και αυτοί από το μετερίζι που τους έχει δοθεί δίνουν τη μάχη καθημερινά μέσα στην κοινωνία και αυτό είναι το μεγάλο στοίχημα.

Τα μεγάλα στοιχήματα την επόμενη μέρα, φίλε Σπύρο, και ο ακρογωνιαίος λίθος είναι οι υποδομές. Είναι ένα εθνικό σχέδιο στήριξης των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών. Ξέρετε πολύ καλά ότι για πάρα πολλά απομακρυσμένα νησιά γίνονται ειδικοί σχεδιασμοί για να ενισχύονται. Το ίδιο γίνεται και σε πολλούς ορεινούς όγκους. Ο Δήμος Θέρμου είναι μια απ' αυτές τις περιοχές που ενισχύεται σε πολλά επίπεδα. Στο πολιτιστικό επίπεδο με το Μουσείο, αλλά και σε άλλα επίπεδα και με δρόμους όπου μπορούν να γίνουν. Οι υποδομές λοιπόν είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για την ανάπτυξη, τη διατήρηση και την επιβίωση των περιοχών μας.

Και βέβαια το Δημογραφικό. Είναι το κυρίαρχο θέμα που θα μας απασχολήσει όλους το επόμενο διάστημα. Ήδη η Βουλή με την προτροπή του Πρωθυπουργού θα φτιάξει ένα ειδικό σχέδιο για το Δημογραφικό. Πρέπει να στηρίξουμε την ελληνική οικογένεια, πρέπει να στηρίξουμε τους ανθρώπους που θέλουν να διαβιώσουν στην ύπαιθρο, πρέπει να αλλάξουμε το σύστημα. Είναι πολύ σημαντικό αυτό.

Άρα, λοιπόν, ακρογωνιαίος λίθος είναι τα έργα υποδομής. Για τον δρόμο δεν λέω, ξέρω, είναι ένα από τα πρώτα αιτήματα της περιοχής. Το αντιλαμβανόμαστε όλοι, όποιος έρχεται εδώ αντιλαμβάνεται αυτό που λέμε. Βέβαια προβλήματα

τέτοια έχουμε και σ' άλλες περιοχές και του Δήμου Θέρμου, τον Διπλάτανο, αλλά σε κάθε περίπτωση πρέπει να στηρίξουμε κάποια έργα υποδομών. Εδώ το έργο αυτό δεν είναι τόσο μεγάλο για να στρωθεί, τουλάχιστον μια άσφαλτος.

Από εκεί και πέρα πρέπει να δώσουμε και νέα κίνητρα . Υπάρχουν οι αναπτυξιακές εταιρείες που δίνουν δυνατότητες για να αναπτύξουμε τουριστικά περιοχές, με τουριστικά καταλύματα και σε περιοχές που δεν είναι πρώτης γραμμής, στα ορεινά. Είναι ένα σημαντικό εργαλείο που μπορεί να αξιοποιηθεί. Και βέβαια είναι πολύ σημαντικό το ότι οι νέοι μας αγαπούν τον τόπο και υπάρχει μια μεταστροφή στο να θέλουν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους.

Πρέπει όμως να τους δώσουμε την ασφάλεια και τα εχέγγυα τόσο σε οικονομικό, φορολογικό επίπεδο, όσο και στη στήριξη προκειμένου να έρθουν και να έχουν μια ασφάλεια και στην ασφάλεια περιλαμβάνεται και η υγεία. Και έχουμε υποχρέωση να στηρίζουμε το Κέντρο Υγείας Θέρμου που είναι ένα μεγάλο Κέντρο Υγείας, να το ενισχύουμε με ασθενοφόρα, τα γνωρίζει ο Δήμαρχος αυτά και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, πρέπει όλοι μας να είμαστε και σ' αυτό το επίπεδο δίπλα στους πολίτες που θέλουν να παραμείνουν στον τόπο αυτό. Διαφορετικά δεν θα μείνει κανένας.

Και πρέπει να βγούμε σήμερα μπροστά, μ' αυτή την ημερίδα να βγούμε πιο δυνατοί, να αποδείξουμε ότι μπορεί να αναστραφεί αυτό το σκηνικό. Και το ότι όλοι εσείς είστε σήμερα εδώ μας δίνει μεγάλη ώθηση, μεγάλο κουράγιο σε όλους μας να συνεχίσουμε.

Άρα λοιπόν το τουριστικό κομμάτι είναι σημαντικό γιατί έχουμε τρομερά μνημεία να αναδείξουμε, τρομερή πολιτιστική κληρονομιά, έβλεπα το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, ένα μοναδικό μνημείο, αλλά και πόσα τέτοια μνημεία έχουμε στην περιοχή μας το γνωρίζετε όλοι. Άρα πρέπει να αναδείξουμε τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου μας.

Δεν θέλω να κουράσω. Θέλω να πω ότι επειδή νιώθω ό,τι νιώθετε και εσείς είμαι σήμερα εδώ και επειδή είμαι ένας άνθρωπος που θα συνεχίσει να μάχεται και την επόμενη μέρα όπως μαχόμουν, είμαι στη διάθεσή σας και με τα συμπεράσματα της σημερινής ημερίδας, να μπορέσουμε να διεκδικήσουμε απτά αποτελέσματα. Δεν θέλω να λέω πολλά και να μην κάνουμε τίποτα. Καλύτερα να λέμε λίγα και να κάνουμε ένα βήμα, αλλά αυτό το βήμα να είναι σταθερό και πραγματικό.

Ευχαριστώ και πάλι για τη φιλοξενία. Νομίζω ότι είναι συγκινητική όλη αυτή η διαδικασία σήμερα. Ειλικρινά σας λέω, να ξέρετε ότι έχετε έναν φίλο και αρωγό σε όλη αυτή την προσπάθεια.

Σας ευχαριστώ.

Χαιρετισμός
του Αντιπεριφερειάρχη Βιώσιμης Ανάπτυξης, Ενέργειας, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος Δυτικής Ελλάδας

Λίνου Μπλέτσα

Καλημέρα και από εμένα.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που με καλέσατε να έρθω εδώ σήμερα. Τίθεται λοιπόν ένα πολύ ωραίο ερώτημα: αν υπάρχει μέλλον για τα ορεινά χωριά και τους ορεινούς όγκους γενικότερα.

Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα δεν μπορεί να είναι μονοσήμαντη. Έχουμε σημαντικά πλεονεκτήματα βεβαίως αλλά έχουμε και δυσχέρειες που πρέπει να ξεπεράσουμε. Τόσο ως Αντιπεριφερειάρχης Βιώσιμης Ανάπτυξης, Ενέργειας και Περιβάλλοντος, όσο και ως μηχανικός είμαι φύσει και θέσει αισιόδοξος ότι μπορούμε να πετύχουμε αρκετά πράγματα. Πρέπει όμως να πετύχουμε κάποιες σημαντικές προϋποθέσεις.

Η πρώτη προϋπόθεση είναι ο σωστός και ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός. Αυτή τη στιγμή σ' όλη τη χώρα γίνεται ένα τεράστιο πρόγραμμα χωρικών σχεδίων, ταυτόχρονα γίνονται ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες για τις περιοχές Natura, γιατί οι περισσότερες περιοχές για τις οποίες μιλάμε τώρα είναι περιοχές Natura, ενώ έχει μπει σε διαβούλευση και το χωροταξικό του τουρισμού Και αναμένουμε το χωροταξικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Συνεπώς υπάρχει ένα πρόγραμμα χωροταξικού σχεδιασμού, μια μεταρρύθμιση που γίνεται αυτή τη στιγμή στη χώρα και που θα μας δώσει ακριβώς το πλάνο, το σχέδιο, πάνω στο οποίο θα αναπτύξουμε τον τόπο μας τα επόμενα χρόνια.

Το δεύτερο σημείο όπως πολύ σωστά είπατε όλοι σας είναι οι υποδομές. Τόσο σε οδικό δίκτυο όσο και σε υποδομές ύδρευσης, αποχέτευσης κ,λ.

Κυρίες και κύριοι θα πρέπει να πείσουμε την κεντρική Πολιτεία όλοι μας ότι το αίτημά μας για υποδομές σ' αυτές τις περιοχές δεν έχει τοπικιστικά κίνητρα. Είναι ένα αίτημα το οποίο θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη του τόπου μας και θα αυξήσει σημαντικά το ακαθάριστο εθνικό προϊόν τα επόμενα χρόνια.

Μπορώ να σας πω, το ξέρετε εξ' άλλου, πόσο σημαντικές δράσεις στον τουρισμό μπορούμε να έχουμε σ' αυτές τις περιοχές. Κυρίως στον εναλλακτικό τουρισμό, πόσο σημαντικούς πόρους, φυσικούς, περιβαλλοντικούς, έχουμε σ' αυτόν τον τόπο και θέλω να το πάω λίγο παρακάτω.

Βιώνουμε την κλιματική αλλαγή, το ξέρετε, και προσπαθούμε να προσαρμοστούμε στην κλιματική αλλαγή, υπάρχει το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής και το Εθνικό Σχέδιο Προσαρμογής. Τα επόμενα χρόνια, ακόμα και στο μεσαίο σενάριο όπως το αναπτύσσουμε θα έχουμε πιο ήπιους χειμώνες και πιο δύσκολα καλοκαίρια. Το κόστος της ενέργειας δεν θα μας απασχολεί ιδιαίτερα στην θέρμανση αλλά στην ψύξη. Αντιλαμβάνεται κανείς ότι η ζωή των ανθρώπων στις πόλεις θ' αρχίσει να γίνεται αφόρητη το καλοκαίρι.

Η ανάπτυξη αυτών των τόπων θα συμβάλει σημαντικά στη μείωση του κόστους ενέργειας και θα συμβάλει σημαντικά ως ένα εργαλείο για την προσαρμογή της χώρας μας στην κλιματική αλλαγή.

Το τελευταίο βεβαίως για το οποίο είμαι πολύ χαρούμενος και σήμερα είναι η συνέργεια. Οι συνέργειες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τους φορείς, με τους ενεργούς πολίτες προκειμένου να πετύχουμε τους στόχους μας τα επόμενα χρόνια.

Είμαι ιδιαίτερα χαρούμενος, χαιρετίζω τη σημερινή εκδήλωση και σας προτρέπω να συνεχίσετε τέτοιου είδους εκδηλώσεις και τώρα και στα επόμενα χρόνια.

Κύριε Δήμαρχε, κύριε Βουλευτά που δεν σας προσφώνησα εξ' αρχής, αγαπητοί φίλοι από την Αυτοδιοίκηση και εκπρόσωποι φορέων και συλλόγων σας εύχομαι καλή επιτυχία στο σημερινό σας συνέδριο.

Να είστε καλά.

Χαιρετισμός του Δημάρχου Θέρμου
Σπυρίδωνα Κωνσταντάρα

Αγαπητοί προσκεκλημένοι,
κυρίες και κύριοι

Θα μπορούσα να τοποθετηθώ εκτενώς για όλα τα ζητήματα των ορεινών περιοχών και μάλιστα του Δήμου Θέρμου. Προτιμώ όμως ν' ακούσω όλες τις εισηγήσεις και αν χρειαστεί στην πορεία ή στο τέλος θα κάνουμε, εκ μέρους του Δήμου, τις δικές μας παρατηρήσεις.
Βέβαια πιστεύω ότι ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου και συμμαχητής μου σε αυτόν τον κοινόν αγώνα, ο Νίκος ο Κωστακόπουλος, που εμφορούμεθα από τις ίδιες απόψεις για τα προβλήματα αλλά και τις προοπτικές των ορεινών περιοχών του Δήμου Θέρμου θα τα αναλύσει όλα με κάθε λεπτομέρεια.

Αυτό που θέλω να τονίσω είναι ότι είναι σημαντικό να υπάρχει αυτή η ώσμωση στο πιο ορεινό χωριό του Δήμου Θέρμου και να ερχόμαστε σε αυτό και με τέτοιες ευκαιρίες και όχι μόνο για τον Επιτάφιο της Μεγάλης Παρασκευής.
Συνεπώς, κατ' αρχήν, η πρωτοβουλία αυτή Συλλόγων της Τριχωνίδας αλλά και της Ευρυτανίας είναι πολύ σημαντική.
Δεύτερον, οι συμμετοχές είναι αυτές που είναι αλλά τα συμπεράσματα θα φτάσουν όπου πρέπει.

Έχω παρακολουθήσει πολλά συνέδρια. Είχα την τύχη στην πρώτη μου θητεία να είμαι μέλος της Επιτροπής Ορεινών Δήμων της ΚΕΔΕ. Κατόπιν πέρασα από διάφορες επιτροπές, της απασχόλησης, της αγροτικής ανάπτυξης αλλά και σήμερα έχω την τιμή να είμαι μέλος της Επιτροπής Οικογένειας και Κοινωνικής Συνοχής. Και γιατί το λέω αυτό. Το λέω γιατί έθιξε πριν ο αγαπητός Γιώργος στον οποίο έχω μεγάλη εμπιστοσύνη και σεβασμό αλλά και εμπιστοσύνη στις απόψεις του και τις πρωτοβουλίες του ένα κρίσιμο ζήτημα που θα μας απασχολήσει όλους στο μέλλον. Είναι το δημογραφικό. Είπα λοιπόν στην Υπουργό, την αγαπητή μου κ Σοφία Ζαχαράκη προχθές ότι είναι ευκαιρία να κάνουμε στον Δήμο Θέρμου ένα συνέδριο για το δημογραφικό γιατί είναι ο Δήμος με 30,3% πληθυσμιακή συρρίκνωση και δεν φοβόμαστε να το πούμε. Το λέμε, το συμπεραίνουμε αλλά δεν φτάνει μόνο αυτό.

Πρέπει αυτή η κρίση, όπως λέγαμε την περίοδο των μνημονίων να αποτελέσει μια ευκαιρία για να μπορέσουμε να φύγουμε μπροστά.

Καθώς καθόμουνα τώρα, ξεφύλλιζα τα πρακτικά μιας συνεδρίασης της Επιτροπής Ορεινών Δήμων στο νότιο Πήλιο στην οποία είχα πάει και όπου μίλησαν πολλοί καθηγητές, όπως θα ακολουθήσουν και εδώ στο βήμα, και μεταξύ αυτών και ο καθηγητής Καλιαμπάκος, ο οποίος και εδώ εκλήθη αλλά ήταν στο εξωτερικό και δεν μπορούσε να παρευρεθεί.

Είπε λοιπόν ο καθηγητής εκεί ότι η Αυστρία και η Ελβετία έχουν ορεινές περιοχές, η Αυστρία έχει την ίδια ομοιομορφία με εμάς. Όμως έχει καταφέρει με σύγχρονους αυτοκινητοδρόμους να μειώσει τις αποστάσεις σε σχέση με την Ελλάδα όπου όποιος ακούει από την Αθήνα βουνό το θεωρεί πολύ μακριά. Ακούει Αργυρό Πηγάδι και λέει πού πέφτει αυτό, πώς θα φτάσω, ας πάω κάπου πιο κοντά.

Θα πρέπει επομένως να υπάρξει ένα εθνικό σχέδιο, αγαπητέ Θανάση Παπαθανάση, Βουλευτά και φίλε αυτοδιοικητικέ που από τα πρώτα μας βήματα είχαμε κοινή πορεία. Πρέπει λοιπόν να μεταφερθεί στην κεντρική εξουσία ότι χρειάζεται ένα συνολικό σχέδιο για την ορεινότητα.

Δεύτερον, χρειάζεται ένα εθνικό σχέδιο για το δημογραφικό, χρειάζεται μια ανάταξη πόρων, δηλαδή καλύτερη αξιοποίηση των εθνικών πόρων, καλύτερη αξιοποίηση των εργαλείων, είτε του ΕΣΠΑ, είτε του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Μ' αυτές τις σύντομες προθεσμίες βλέπετε ότι τα έργα εντάσσονται και απεντάσσονται βροχή. Θα πρέπει λοιπόν να υπάρξει μια καλύτερη κατανομή των κρατικών πόρων.

Πρόσφατα που ήρθε ο Πρωθυπουργός στο Αγρίνιο, στο ολιγόλεπτο πέρασμά του μου είπε: «Δήμαρχε πρέπει να δούμε μαζί τα οδικά έργα.» Χαίρομαι γι'αυτό γιατί πράγματι υπάρχει η πεποίθηση αυτή και στον Πρωθυπουργό της χώρας ότι κάτι πρέπει ν' αλλάξει. Και σ' αυτό το σημείο πρέπει να συγχαρώ όσους συνέβαλαν σε αυτό επισκεπτόμενοι τον Πρωθυπουργό στο Μέγαρο Μαξίμου. Εγώ δεν λειτουργώ στην Πολιτική ανταγωνιστικά. Είμαι της άποψης και του δόγματος «όλοι μαζί και ο καθένας όπως μπορεί.»

Άκουσα επίσης με χαρά τον χαιρετισμό του φίλου μου Μάνου Κόνσολα ο οποίος ήταν αυτός που με κάλεσε για πρώτη φορά στην Επιτροπή Μειονεκτικών Περιοχών και μίλησα στην Εθνική Αντιπροσωπεία. Είναι άνθρωποι οι οποίοι έχουν θέληση να βοηθήσουν τις ορεινές περιοχές αλλά δεν φτάνει μόνο το ατομικό θέλω. Χρειάζεται ένα συνολικό εθνικό σχέδιο μια άλλη περιφερειακή πολιτική. Πιστέψτε με ότι ποντάρω πολύ αγαπητέ Θανάση και στην επιτροπεία του Απόστολου Τζιτζικώστα ο οποίος θα πάρει το χαρτοφυλάκιο στις Βρυξέλες, και το κυρίαρχο για το οποίο μιλούσαμε σε όλα τα συνέδρια, ευρωπαϊκοί πόροι να φτάσουν στις ορεινές περιοχές.

Μόλις προχθές είχα μια τηλεδιάσκεψη για την δυνατότητα ορεινών Δήμων να πάρουν κατευθείαν κονδύλια από τις Βρυξέλες. Κατέληξα όμως ότι είμαστε αδύναμοι μόνοι, γιατί έχουμε την υποστελέχωση, έχουμε την μη διαχειριστική επάρκεια, έχουμε την μη στήριξη. Γιατί θεωρητικά μπορεί να λέει η ΕΕΤΑΑ, η Ελληνική Εταιρεία Ανάπτυξης Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ότι έχω 30 μηχανικούς στην Αθήνα και αυτό

θεωρητικά μπορεί να ακούγεται πολύ καλό, πρακτικά όμως δεν μπορεί, είπα στον Πρόεδρο κάποτε, τον φίλο μου Δημήτρη Μαραβέλια, πρώην Δήμαρχο Χαϊδαρίου, ότι δεν μπορεί ένας μηχανικός να φύγει από την Αθήνα και να 'ρθει να επιβλέψει ή να δρομολογήσει ένα έργο στον Δήμο Θέρμου, Αργιθέας, Καρπενησίου.

Συνεπώς πρέπει από το θεωρητικό επίπεδο στο οποίο μιλάμε να πάμε σ' ένα πιο πρακτικό επίπεδο. Γι' αυτό χαίρομαι που σήμερα είναι ένας εκπρόσωπος της Βουλής εδώ. Μπορείτε κύριε Παπαθανάση και στην Υποεπιτροπή των ορεινών περιοχών υπό τον Μάνο Κόνσολα και κατ' ευθείαν στο Γραφείο του Πρωθυπουργού που καλώς σχεδιάζει την Πολιτική κεντρικά, για να δούμε πώς πάει αυτό το πράγμα, για να πούμε ότι έφτασε η ώρα να περάσουμε στο επόμενο στάδιο, την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών.

Γιατί και πάλι θα προβληματιζόμαστε. Μου είπε ο Νίκος καθώς καθόμασταν, και θα κλείσω μ' αυτό: "Σε άλλες περιοχές που έχει πάει ο δρόμος δεν υπάρχει ερήμωση;" Σας λέω πως ναι. Επισκέφθηκα προ δυο μηνών τη Νέα Βύσσα στην Ορεστιάδα και είδα παντού άσφαλτο. Αλλά συζητώντας με την Αντιπεριφερειάρχη κ Φανή Μπαχαρίδου μου είπε ότι και εκεί υπάρχει αναντίστοιχη ανάπτυξη. Πληθυσμιακή διόγκωση στην απέναντι περιοχή της Αδριανούπολης και πληθυσμιακή συρρίκνωση στην περιοχή της Ορεστιάδας γιατί υπάρχει η νοοτροπία ότι όλοι πρέπει να πάνε στην πόλη.

Ανεξάρτητα όμως από αυτό, χωρίς οδικούς άξονες δεν μπορούμε να προχωρήσουμε. Σας φέρνω ένα παράδειγμα. Ανέλαβα Δήμαρχος το 2014 και άκουσα την Ολυμπία Βικάτου, σημερινή Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Πολιτισμού, σε μια ημερίδα στην Αλθαία το 2016, λίγο μετά την επίσημη έναρξη του Μουσείου να λέει: «Να ξέρετε, αν δεν υπάρξουν συνδετήριοι άξονες μην περιμένετε επισκεψιμότητα» και αναρωτιόμουν και εγώ τότε και πολλοί άλλοι, γιατί είχαμε αυτή τη νοοτροπία ότι μόλις ανοίξει το Μουσείο στο Θέρμο θα υπάρξει υπερτουρισμός. Δεν είναι έτσι. Χρειάζονται πάρα πολλά να γίνουν για να πετύχουμε και την δημογραφική ενδυνάμωση. Παίζουν πολλά ρόλο. Οι υποδομές, το θέμα της υγείας, της παιδείας, το θέμα της ίδιας της νοοτροπίας όλων ημών.

Δεν είναι ώρα να μιλήσω βέβαια και για τις δικές μας τις ευθύνες διαχρονικά γιατί δεν φταίνε πάντα οι άλλοι. Δεν είναι η Ελλάδα καφενείο για να πηγαίνουμε κάθε πρωί και να λέμε φταίει ο Κωνσταντινίδης, φταίει ο Κωστακόπουλος, ο Ζυγούρης, ο οποιοσδήποτε. Έχουμε και εμείς διαχρονικά τις ευθύνες μας.

Δεν θα είχε ο Διπλάτανος δρόμο αν δεν εμπόδιζαν τις 800 μπουλτόζες, όταν γινόταν το φράγμα, να γίνει ο δρόμος Διπλάτανος -Κόνισκα και να πηγαίνουν τα υλικά από εδώ;

Δεν θα υπήρχε ο δρόμος Δρυμώνας -Χαλίκι αγαπητοί φίλοι της Καστανιάς, όταν ο Τάσος Μπιρσίμ μπορούσε να πει στον Ανδρέα Παπανδρέου να υπογράψει 5 δις δραχμές σε δευτερόλεπτα; Τότε που δεν υπήρχε ο κόφτης, τότε που δεν υπήρχαν μνημόνια, τότε που δεν υπήρχε όριο πληρωμών. Αν οι ίδιοι δε λέγαμε: σιγά μην τα φτιάξει αυτός, γαμπρός εδώ κ,λ.

Δεν έχουμε κι εμείς ευθύνες όταν 1.100.000 Ευρώ για αποκατάσταση πλημμυρών προς το Αργυρό Πηγάδι διατέθηκαν σε κάποια σερζανέτ στο ρέμα, και 2-3 οχετούς, κάποια χωματουργικά στου Κάρμα και κάποια αυλάκια και δεν επιλέξαμε την οδό του ενός δρόμου, να ξεκινήσουμε από εδώ και να είμαστε με άσφαλτο μέχρι την Αμβρακιά και σήμερα με τα 1.400.000 Ευρώ που ενέκρινε ο Περιφερειάρχης Νεκτάριος Φαρμάκης να έχουμε κλείσει αυτή την πληγή;
Μήπως κι εμείς και πρώτος εγώ θα πρέπει να κάνουμε την αυτοκριτική μας;

Αλλά, ό,τι έγινε, έγινε. Μπορούμε να πάμε μπροστά. Εγώ είμαι αισιόδοξος για τις ορεινές περιοχές. Γιατί βλέπω μια αλλαγή στην ψυχοσύνθεση του ίδιου του πολίτη, του ανθρώπου, του νέου ανθρώπου. Με την ορειβασία, την ορεινή ποδηλασία, με πολλά. Πριν ήθελαν όλοι να φύγουν από το χωριό και να μην ξαναγυρίσουν. Να πάνε να διοριστούν δημόσιοι υπάλληλοι. Σήμερα κοιτάξτε το πείραμα του Βασίλη, της ΚΟΙΝΣΕΠ. Είναι ένας; Ναι, αλλά δείχνει αισιόδοξα έναν δρόμο. Είναι άλλος ένας σε μια άλλη περιοχή. Είναι μια βιοτεχνία με πίτες στη Νερομάνα, δείχνει όμως τον δρόμο της μεταποίησης. Είναι ο Στίγγας στην Κάτω Μυρτιά που ψύχει τα λεμόνια τον χειμώνα που δεν έχουν τιμή και τα πουλάει στο τετραπλάσιο το καλοκαίρι. Είναι κι αυτό ένα δείγμα αλλαγής νοοτροπίας και βήμα στη σκέψη και στον σχεδιασμό προς τα εμπρός.

Έχω εμπιστοσύνη στον Γιώργο τον Κωνσταντινίδη όπως είχα και στο Νίκο, που πρέπει κάθε φορά που ανεβαίνω στο βήμα να τον αναφέρω ως ένα παράδειγμα προοδευτικού πολίτη, ενός οραματιστή ανθρώπου. Πρέπει το όραμα αυτού του ανθρώπου να το κρατάτε.

Έχω εμπιστοσύνη στον Πρόεδρο, τους Συλλόγους, αρκεί μόνο να είμαστε ενωμένοι. Να μην κάνουμε καταστροφική κριτική για όλους. Ότι φταίνε όλες οι Κυβερνήσεις, όλοι οι Δήμαρχοι και ο,τιδήποτε άλλο. Είμαστε λίγοι για να διαιρούμαστε. Πρέπει να γίνουμε περισσότεροι. Ενωμένοι, πιο δυναμικοί, πιο συνεκτικοί, με καλύτερο σχέδιο, με περισσότερες πρωτοβουλίες και είμαι βέβαιος αγαπητέ Λάμπρο, αγαπητοί Σύλλογοι που είστε διοργανωτές ότι θα πάει καλύτερα αυτός ο τόπος. Άλλωστε έρχονται άνθρωποι νεότεροι που τους βλέπω με μεράκι όχι να κάνουν κριτική αλλά να συνεισφέρουν εθελοντικά. Αυτοί είναι ο τόπος, αυτοί είναι η προοπτική, όχι η συνεχής άγονη και στείρα κριτική, η καταστροφολογία.

Είμαι αισιόδοξος και γι’ αυτό εύχομαι να συνεχίσετε έτσι. Να δώσουμε παραδείγματα όπως αυτό το σχολείο, που ήταν ένα ερείπιο και σήμερα είναι ένα παράδειγμα σε όλους, σε όλη την Ελλάδα.

Σας ευχαριστώ και θα παρακολουθήσω μέχρι τέλους όλες τις τοποθετήσεις που θα είναι χρήσιμες και σε εμένα και ευελπιστώ σύντομα, σε συνάντηση σε κεντρικό επίπεδο, να προχωρήσουμε κάποια θέματα.

Ας ευχηθούμε βεβαίως να είναι καλά τα δημοσιονομικά της χώρας για να γίνει ακόμα καλύτερο και το δικό μας σχέδιο και η δική μας προοπτική.

“Το ταξίδι στην Ιστορία, 3.000 και πλέον χρόνων, των χωριών του Απόκουρου, μπορεί και πρέπει να συνεχιστεί”

Αθανάσιος Ζυγούρης – ***Σπουδές σε Φυσική και Μαθηματικά, μεταπτυχιακά στην Διοίκηση Επιχειρήσεων MBA, ανώτατο τραπεζικό στέλεχος, ειδικός σε θέματα χρηματοδοτήσεων, αξιολόγηση επενδύσεων και ανάπτυξης***

Αξιότιμοι προσκεκλημένοι
Κυρίες και Κύριοι

Ιδιαίτερη χαρά και μεγάλη τιμή να συμμετέχουμε σε αυτήν την τόσο σημαντική πρωτοβουλία των συλλόγων Αμβρακιάς, Αργυρού Πηγαδίου και Καστανιάς για διοργάνωση ημερίδας με θέμα το μέλλον ορεινών χωριών, σε συνεργασία με τους δήμους Θέρμου και Καρπενησίου.

Βρισκόμαστε εδώ σήμερα όπου ο μύθος σμίγει με την ιστορία, εδώ στις κοιλάδες του Εύηνου όπου πρωτοεγκαταστάθηκαν οι Κουρήτες, από το 2800 -1100 π.Χ. που προϋπήρχαν των Αιτωλών.
Αυτό πιστοποιείται από:
-Τα ευρήματα της Ολλανδικής αρχαιολογικής εταιρείας 1980,στην Αμβρακιά, (Εδώλια και λοιπά ευρήματα της περιόδου 2800 π.χ.-1100π.χ.)

-Το Αρχαίο ιερό, με χάλκινο άγαλμα του Δία του Υψηβρεμέτη, στο οποίο με το δεξί χέρι κρατάει το αστροπελέκι, στο αριστερό αετό, δείγμα της κυριαρχίας του θεού στον ουρανό και στα κορφοβούνια. Το έργο χρονολογείται, το 500 π. Χ., είναι έργο του μαθητή του Φειδία Αγελάδα, και φυλάσσεται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα (αριθμός 14984).
- Από ασύλητο κιβωτοειδή τάφο, καλοδιατηρημένο, με οστά νεαρού άνδρα, πήλινους άθικτους αμφορείς, γυάλινο μυροδοχείο, σπασμένα αγγεία, νόμισμα που φέρει την επιγραφή Αριστόδαμος. Τα κτερίσματα φυλάσσονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θέρμου. Ο τάφος χρονολογείται το 100 π.Χ στην Ελληνιστική εποχή.
- Στην Ακρόπολη της Αμβρακιάς, στη θέση Παγγυράκι, κατέληγε ρωμαϊκό υδραγωγείο με κεραμικούς σωλήνες και επίσης κεραμική δεξαμενή, μέρος του οποίου έφτασε μέχρι τον ημερών μας.

Πειστήρια από την Βυζαντινή Εποχή είναι τα καστανοδάση μας, η σηροτροφία και το κατεστραμμένο μοναστήρι της Θεοτόκου στη θέση Στεφανάκι Αμβρακιάς.

Από την Εποχή της Τουρκοκρατίας, έχουμε εκτός των άλλων τα Οθωμανικά κατάστιχα με τους φορολογικούς υπόχρεους τα έτη 1506,1572,καί 1645.Από αυτά προκύπτει ότι τα χωριά μας ήταν ζωντανά με κάποιες αυξομειώσεις στον πληθυσμό, οι οποίες αν συνδυαστούν με τις διάφορες Επαναστάσεις, οφείλονται στα αντίποινα και τις σφαγές των Τούρκων.

Οι βουνοκορφές του Παναιτωλικού φιλοξένησαν πληθώρα κλεφτών και Αρματολών, με πρώτο και καλύτερο τον πρωτοκαπετάνιο Κώστα Σιαδήμα από τον Γκερτοβό. Αυτός έδωσε την ζωή του με τα παλικάρια του κατά την ηρωική έξοδο του Μεσολογγίου και μπήκε στο Πάνθεον των Ηρώων.
Το 1825 ο Ομέρ Βρυώνης και ο Μουταής Πασάς έκαψαν πολλά χωριά του Απόκουρου, όπως τον Μπερίκο, σύμφωνα με τον πανδέκτη της Ιεράς Μονής Μυρτιάς.
«Τα ορεινά χωριά της Αιτωλίας σε όλες τις φάσεις της Ιστορίας αποτέλεσαν το καταφύγιο των πεδινών» (Κ.Δ. Στεργιόπουλος).
Οι κάτοικοι των ορεινών χωριών ήταν στην πρώτη γραμμή των αγώνων του Έθνους, όχι μόνο στον πόλεμο της ανεξαρτησίας, αλλά και στους βαλκανικούς πολέμους 1912-13, τον Α' παγκόσμιο πόλεμο, την Μικρασιατική εκστρατεία και τον Β' παγκόσμιο πόλεμο του 1940-41 πληρώνοντας βαρύ τίμημα αίματος σε νεκρούς και σοβαρά τραυματίες.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ Ν ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

-Με το Β.Δ 13/10/1835(ΦΕΚ 19/7-12-1835) περί Σχηματισμού Δήμων, σχηματίστηκαν οι Δήμοι Αμβρακίας, Παμφίας, Ταξιαρχίδος, Ναυπάκτου, Μεσολογγίου και Αγρινίου. Ο Δήμος Αμβρακίας από το 1835-1878 είχε έδρα την Αμβρακιά. Το 1878 έδρα του Δήμου Αμβρακίας ορίσθηκε ο Μπερίκος , μέχρι το 1912 όταν και σχηματίστηκαν οι κοινότητες, πολλές από τις οποίες μετονομάστηκαν με τα ονόματα που αποκαλούνται σήμερα.

Η ΖΩΗ ΣΤΑ ΟΡΕΙΝΑ

Οι κάτοικοι των ορεινών χωριών έζησαν για αιώνες ,αναπτύσσοντας έναν αξιοθαύμαστο πολιτισμό, με αναλλοίωτα τα ήθη και τα έθιμα. Πορεύτηκαν με αξιοπρέπεια, με εγκράτεια, με μέτρο και σωφροσύνη διαχειριζόμενοι με σοφία τους ούτως η άλλως περιορισμένους φυσικούς πόρους.
Κατάφεραν να τα βγάλουν πέρα σε δύσκολους καιρούς, σκλαβιάς, κατατρεγμών, λιμών και ανέχειας. Με την εργατικότητα τους, με αλληλεγγύη και με εθελοντική εργασία έφτιαξαν και συντήρησαν δρόμους, υδραύλακες, υδατοδεξαμενές, ξερολιθιές, περικαλλείς ναούς με ίδια μέσα και πόρους.

Όμως από την δεκαετία του 1960 πολλοί κάτοικοι, αναζήτησαν καλύτερες συνθήκες ζωής γι' αυτούς και τα παιδιά τους στα μεγάλα αστικά κέντρα και το εξωτερικό. Παρόλα αυτά ποτέ δεν ξέχασαν τον γενέθλιο τόπο.
Δημιούργησαν συλλόγους για να διατηρήσουν τα ήθη και τα έθιμά τους και την πλούσια πολιτιστική τους κληρονομιά, αλλά και να βοηθήσουν την γενέτειρά τους, με όποιο μέσο και τρόπο μπορούν καλύτερα.
Τα τελευταία χρόνια στα χωριά μας αλλά και σε όλο τον Δήμο θέρμου παρατηρείται μια μείωση του πληθυσμού, με αντίστοιχη μείωση των μόνιμων κατοίκων. Το τελευταίο είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό, και βάζει επιτακτικά το ερώτημα σχετικά με το μέλλον των ορεινών χωριών.

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ ΝΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΤΑ ΟΡΕΙΝΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΡΜΟΥ;

-Έχουν μακραίωνη Ιστορία και υπήρξαν προμαχώνες για την Εθνική Ανεξαρτησία και την Ελευθερία της Πατρίδας μας.
-Ήταν και παραμένουν κοιτίδες πολιτισμού.
-Σε κάθε φάση της Ιστορίας τα ορεινά χωριά αποτέλεσαν καταφύγιο κατατρεγμένων, ιδιαίτερα σε περιόδους σκλαβιάς, λιμών (φυματίωση, τύφος, ελονοσία, Ισπανική Γρίπη,covid 2019, κ.λπ.) και ανέχειας.
-Η περιοχή ας είναι μια από τις καθαρότερες της Ευρώπης, είναι απείρου κάλλους και προστατευόμενη περιοχή (Natura).
-Με την κλιματική αλλαγή και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές οι άνθρωποι βιώνουν ένα εκρηκτικό συνδυασμό νέφους και παρατεταμένου καύσωνα, τα ορεινά χωριά μπορούν να γίνουν και πάλι προορισμοί και Ιδιαίτερα για τα ευάλωτα νοικοκυριά και αυτούς που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας.
-Τα Ορεινά χωριά είναι μια οικονομική εναλλακτική πρόταση, αφού λόγω των ηπιότερων θερμοκρασιών, δεν έχουμε υψηλές καταναλώσεις ενέργειας, απαιτούν λιγότερες μετακινήσεις, προσφέρουν ευεξία και καλύτερη ποιότητα ζωής, λόγω του καθαρού περιβάλλοντος και του λιγότερου άγχους σε σχέση με την πόλη.
-Μπορούν επίσης να αποτελέσουν Ιδανικό προορισμό για όσους επιζητούν έναν ποιοτικό και συνάμα οικονομικό περιηγητικό τουρισμό και αποστρέφονται τον μαζικό και τυποποιημένο τουρισμό.
-Είναι ιδανικά μέρη για όσους εργάζονται μακριά από την έδρα της επιχείρησης τους. Είναι οι λεγόμενοι Ψηφιακοί Νομάδες.

-Υπάρχει στα χωριά ικανό απόθεμα από πέτρινα σπίτια, τα οποία εάν ανακαινιστούν μπορούν να φιλοξενήσουν νέους ή και απόμαχους, που θα θελήσουν να εγκατασταθούν στα χωριά μας, μόνιμα.

-Υπάρχουν σημαντικά αξιοθέατα όπως:

*Ο βυζαντινού ρυθμού Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου του Νεομάρτυρα εξ Ιωαννίνων.

* Η Ιερά Μονής Παναγίας της Προυσιώτισσας.

*Το φαράγγι του Δία στον Αμβρακιώτικο ποταμό, με τους δεκάδες καταπληκτικούς καταρράκτες, τους παραδοσιακούς νερόμυλους, την πλούσια χλωρίδα και πανίδα.

*Τα γραφικά μονοπάτια στα κατάφυτα δάση και τις πηγές με τα κρυστάλλινα νερά. Ξεχωριστή εμπειρία κάθε επισκέπτη στα χωριά μας είναι η πεζοπορία στο μονοπάτι που οδηγεί στην Ιερά Μονή της Παναγίας της Προυσιώτισσας, με την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, έργο του ευαγγελιστή Λουκά. Το μονοπάτι αυτό παλαιότερα, κάθε χρόνο διέσχιζαν δεκάδες χιλιάδες προσκυνητών το διάστημα από 15 έως 23 Αυγούστου, που έρχονταν από όλα τα μέρη της Ναυπακτίας, της Πάτρας και της Δυτικής Πελοποννήσου.

*Εκπληκτικά σπήλαια όπως το τεραστίων διαστάσεων Ιστορικό σπήλαιο της Αποκλείστρας στην Καστανιά, το Σπήλαιο της Αμβρακιάς στις πλαγιές της Τσούκας κ.ά..

*Ο Γιδομαντρίτης με τις απίθανες ομορφιές του και την πλούσια πανίδα και χλωρίδα.

*Οι Ιστορικές Εκκλησίες του 1600, Αγία Τριάδα και Γέννησης της Θεοτόκου στο Παγγυράκι (1643) με τις πολεμίστρες, αλλά και αυτές του Αγίου Δημητρίου χτισμένη πάνω σε αρχαία τείχη και των Παμμεγίστων Ταξιαρχών με το πανθομολογούμενο θαύμα στις 8 Αυγούστου του 1944.

*Παραδοσιακή γαστρονομία, φρούτα βιολογικής καλλιέργειας, μέλι αυθεντικό, βότανα, παραδοσιακές πίτες όλων των ειδών, ντόπια κρέατα και γαλακτοκομικά προϊόντα και τόσα άλλα.

*Τα χωριά διαθέτουν δραστήριους Συλλόγους που πασχίζουν για την πρόοδο του τόπου τους, την διατήρηση και διάδοση της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς και το σημαντικότερο διαθέτουν μέλη που ζουν και αναπνέουν για τον τόπο τους.

*Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται ένα παγκόσμιο κίνημα με μπροστάρη τον ΟΗΕ, την Ε.Ε. και την Κομισιόν για την διαφύλαξη και ανάδειξη των ορεινών χωριών και την στήριξη της ζωής σε αυτά .

*Είναι χρέος της Πολιτείας, και συνταγματική επιταγή- άρθρο 106 συντάγματος, να λαμβάνει τα επιβαλλόμενα μέτρα για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης και την προαγωγή της οικονομίας των ορεινών, των νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών.

*Εσχάτως είχαμε την συγκρότηση της ανεξάρτητης Υποεπιτροπής της Βουλής των Ελλήνων για τις ορεινές περιοχές. Στην πρώτη συνεδρίαση της Υποεπιτροπής, ο Πρόεδρός της, Βουλευτής Μάνος Κόνσολας πρότεινε να υιοθετήσουμε το γαλλικό μοντέλο με το σύνθημα: «κάθε χωριό και προορισμός, κάθε χωριό και αναπτυξιακός πόλος».

*Ο πρωθυπουργός μας Κυριάκος Μητσοτάκης εξαγγέλλοντας το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα για τη λίμνη Πλαστήρα, τα χωριά των Αγράφων και τις Αργιθέας, διακήρυξε ότι όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα στις ίδιες ευκαιρίες για προκοπή και πρέπει να απολαμβάνουν την ίδια πρόνοια του κοινωνικού κράτους ασχέτως εάν βρίσκονται στην Αθήνα ή στην Αργιθέα. Αυτό ακριβώς ζητάμε από τον υπεύθυνο κυβερνήτη για τα χωριά μας, την διασφάλιση ίσων ευκαιριών, με την θέσπιση και εξαγγελία ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος για τα ορεινά χωριά του δήμου Θέρμου.
*Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ) αντιλαμβανόμενο την σημασία που έχουν τα ορεινά χωριά, ίδρυσε το Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.), που στοχεύει στο ζωντάνεμα της ορεινής Ελλάδος σε υγιείς βάσεις, την ισότιμη συμμετοχή των ορεινών και απομονωμένων περιοχών και κοινωνιών στις ευκαιρίες ανάπτυξης, με παράλληλη προστασία των ευαίσθητων ορεινών οικοσυστημάτων.

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα, ότι η ανάγκη να συνεχίσουν να υπάρχουν ζωντανά χωριά, είναι κοινά αποδεκτός τόπος.
Στις αναπτυγμένες χώρες της Δύσης, στην Αμερική και τον Καναδά, η παράδοση, ό λαϊκός πολιτισμός, ο τρόπος ζωής παλαιότερων χρόνων, διαφυλάσσεται ως κόρη οφθαλμού, προκειμένου να διδάσκεται στις νέες γενιές.
Στην γειτονική μας Ιταλία, σε κάποια λεγόμενα έξυπνα χωριά, αναβίωσαν τη ζωή περασμένων δεκαετιών με τις αναβαθμίδες, τους υδραύλακες, τις υδατοδεξαμενές, τα πέτρινα αλώνια. Κάτι παρόμοιο μπορούμε να υλοποιήσουμε και εμείς, εντάσσοντας τα χωριά μας στο δίκτυο έξυπνων χωριών, προκειμένου να προβάλουμε τον λαϊκό πολιτισμό και την παράδοσή μας.

ΤΙ ΚΑΝΕΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΕΙΝΑ ΧΩΡΙΑ; ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ;
Η πολιτεία μένει μόνο σε διακηρύξεις κενού περιεχομένου, για ισόρροπη ανάπτυξη, ισονομία και ισοπολιτεία. Δεν κάνει το παραμικρό στην κατεύθυνση που επιτάσσουν οι διατάξεις του συντάγματος (άρθρο 106) και οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Ακόμα και οι όποιες σωστές αποφάσεις λαμβάνονται από μια κυβέρνηση, έρχεται η επόμενη και τα αναιρεί.
Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της εγκατάστασης στο δημοτικό διαμέρισμα Αμβρακιάς, στην θέση Μαίσωμα, ενός δασικού χωριού το 2004, από την Κυβέρνηση Σημίτη. Πρόκειται για μια τουριστική εγκατάσταση με 15 ξύλινα σπίτια και ένα κεντρικό κτίριο, εστιατόριο, καφέ συνολικού προϋπολογισμού 1.440.000 Ευρώ.
Το ποσό ήταν διασφαλισμένο, είχε περιληφθεί στον προϋπολογισμό του 2004, το έργο δημοπρατήθηκε και κατακυρώθηκε στον μειοδότη, έγινε η εγκατάσταση του εργολάβου και η εκταμίευση των πρώτων 60.000 ευρώ.
Ωστόσο το έργο δεν προχώρησε, καθόσον η κυβέρνηση του κ Κώστα Καραμανλή, που προέκυψε από τις εκλογές του 2004,έκρινε ότι η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων είχε συνταχθεί από αναρμόδιο φορέα, τον Δήμο Θέρμου αντί του Δασαρχείου Αγρινίου. Αλλά το Δασαρχείο Αγρινίου δεν κατέστη εφικτό, ακόμα και μετά από 20 χρόνια, να ολοκληρώσει την Μ.Π.Ε. ως ο πλέον αρμόδιος φορέας.

Και μια μικρή αλλά σημαντική επισήμανση. Στον νόμο που διέπει την ίδρυση και λειτουργία των δασικών χωριών, δασικά χωριά με λιγότερα από 20 σπίτια, εξαιρούνταν της υποχρέωσης σύνταξης Μ.Π.Ε., και επομένως η μελέτη που κατατέθηκε, ήταν εκ του περισσού.
Και όμως αυτό το έργο θα ήταν η μεγαλύτερη αναπτυξιακή προσπάθεια στην περιοχή μας, από καταβολής του Ελληνικού Κράτους, με ευεργετικές επιπτώσεις όχι μόνο για όλα τα ορεινά χωριά, αλλά και όλο το Δήμο Θέρμου.
Στην λειτουργία του δασικού χωριού περιλαμβάνονταν μια σειρά δραστηριοτήτων, όπως αναρριχήσεις, mountain bikes, paint balls,Τοξοβολία, κανόε καγιάκ, ιππασία κ.ά. Μια σειρά από συνέργειες του δασικού χωριού θα απέβαιναν ευεργετικές για την οικονομία όλων των χωριών του ορεινού όγκου.
Λόγω της αναπτυξιακής προοπτικής που θα είχε το παραπάνω έργο, κάνουμε έκκληση στην κυβέρνηση και προσωπικά στον πρωθυπουργό κ. Μητσοτάκη, να επανεξετάσει την υπόθεση του δασικού χωριού και να προχωρήσει στην άμεση υλοποίησή του.

ΔΑΣΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ- ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Προσφάτως, όλοι κληθήκαμε να προχωρήσουμε σε υποβολή δηλώσεων για τη σύνταξη του Εθνικού Κτηματολογίου. Όσοι από μας ανταποκρίθηκαν στην προσπάθεια αυτή του Δημοσίου, διαπιστώσαμε με έκπληξη ότι τα κτήματα που κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας, και με τα οποία ανατράφηκαν γενιές και γενιές, χαρακτηρίζονται στην πλειοψηφία τών περιπτώσεων Δημόσιο Δάσος (Δ.Δ.). Όχι δασωμένοι αγροί, αλλά δημόσια περιουσία. Οι αγροί με τις αναβαθμίδες που χρειάστηκαν εκατοντάδες χιλιάδες εργατοώρες για να χτιστούν οι ξερολιθιές και τα αγροτόσπιτα (λόντζες) και να κάνουν βαθιά άροση (ξεστρεμάτισμα) με τους κασμάδες χύνοντας ποταμούς ιδρώτα, ακόμα και αυτά και τα καστανοδάση μας που ανήκαν ανέκαθεν σε ιδιώτες, χαρακτηρίζονται πλέον στους δασικούς χάρτες Δημόσιο Δάσος.
Το Δασαρχείο θεώρησε καλό και πρέπον να πάρει σαν βάση αεροφωτογραφίες του 2015 και του 1990 και να συντάξει με αυτές τους δασικούς χάρτες. Φυσικά αφού πρώτα οδήγησαν τους ανθρώπους σε αδιέξοδο, στην ξενιτιά τώρα έρχονται να δημεύσουν τις περιουσίες που οι πρόγονοί μας νόμιμα νέμονταν για εκατοντάδες ή χιλιάδες χρόνια. Φοβόμαστε, αν δεν πρόκειται περί τραγικού λάθους, υπάρχουν υποκρυπτόμενα συμφέροντα. Κάνουμε έκκληση σε κάθε αρμόδιο φορέα επιληφθεί άμεσα το θέματος.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

-Η κατάσταση του οδικού δικτύου, στα ορεινά του Δήμου Θέρμου, θυμίζει τριτοκοσμικές καταστάσεις. Το οδικό δίκτυο αποτελείται ακόμη από χωματόδρομους στην πλειοψηφία του σε κακή κατάσταση, με ευκαιριακή υποτυπώδη συντήρηση, καθιστώντας προβληματική την σύνδεση με την έδρα του Δήμου, το Θέρμο, αλλά και τα όμορα χωριά μεταξύ τους, ιδιαίτερα με τα γειτονικά χωριά της Ευρυτανίας, όπως είναι η Καστανιά.
Ένα σύγχρονο οδικό δίκτυο, ασφαλτοστρωμένο και με τα απαραίτητα τεχνικά έργα, είναι μόνιμο αίτημα των χωριών. Το απαρχαιωμένο οδικό δίκτυο με τους

χωματόδρομους, είναι η βασική αιτία που αποτρέπει την οποιαδήποτε αναπτυξιακή προσπάθεια, η οποία θα μπορούσε να δημιουργήσει θέσεις εργασίας.
Η απαιτούμενη δαπάνη για ένα σύγχρονο Ο.Δ., αν ήθελε κριθεί με καθαρά ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, έχει πολύ μικρή περίοδο αποπληρωμής (pay back.period) αν συνυπολογίσει κανείς το κόστος για την όποια υποτυπώδη συντήρηση των χωματόδρομων σε συνεχόμενη βάση, τις επιπτώσεις της υπανάπτυξης σε θέσεις εργασίας και τα έσοδα που θα επέφερε η ανάπτυξη. Η σχέση κόστους οφέλους είναι συντριπτικά υπέρ του οφέλους.
-Από το 2021 υπάρχει εγκεκριμένο κονδύλι από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας 1.400.000 Ευρώ για ασφαλτόστρωση. Όμως το έργο δεν εκτελείται, με την δικαιολογία από πλευράς της Περιφέρειας ότι οι τεχνικές της υπηρεσίες δεν μπορούν να επιβλέψουν το έργο.
Πρόσφατα οι Πρόεδροι των Συλλόγων μας έθεσαν το θέμα στον Πρωθυπουργό της χώρας, ο οποίος εξέφρασε την έκπληξή του για την ύπαρξη χωματόδρομων και δεσμεύτηκε ότι θα πράξει τα δέοντα. Ακόμα αναμένουμε τις σχετικές εξαγγελίες του κ. Πρωθυπουργού. Άλλωστε δεν ζητάμε τίποτα περισσότερο από αυτό που ο ίδιος ο πρωθυπουργός έχει διακηρύξει ως δικαίωμα για όλους τους Έλληνες στις ίδιες ευκαιρίες.
Αγροτικός γιατρός δεν υπάρχει, ενώ η υπολειτουργία του Κέντρου υγείας Θέρμου, αναγκάζει κάποιον που έχει ανάγκη να επισκεφτεί το νοσοκομείο Αγρινίου, ακόμα και για απλές ιατρικές πράξεις . Για την διακομιδή κάποιου στο νοσοκομείο, με ασθενοφόρο του ΕΚΑΒ απαιτούνται δύο έως 2,5 ώρες. Εάν πρόκειται για καρδιολογικό πρόβλημα δεν υπάρχει σε κανένα χωριό ούτε ένας απινιδωτής, που θα μπορούσε να σώσει ζωές. Στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης, η πολυδιαφημισμένη τηλεϊατρική, είναι ανύπαρκτη.
Αποτέλεσμα των ελλείψεων αυτών είναι να υπάρχει έντονο το αίσθημα ανασφάλειας των κατοίκων, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους είναι μεγάλης ηλικίας.

ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Η απουσία οιουδήποτε αναπτυξιακού έργου ,συνεπάγεται ανυπαρξία θέσεων εργασίας για τους νέους, οι οποίοι θα εξέταζαν την μόνιμη μετακίνηση τους, υπό προϋποθέσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:
-Η περιοχή μας είναι από τις πλέον παραμελημένες περιοχές της πατρίδας μας, παρά την μακραίωνη ιστορική της διαδρομή, την συνεισφορά της στους αγώνες για Ελευθερία και Ανεξαρτησία και τον φυσικό και πολιτισμικό της πλούτο.
-Οι ευθύνες είναι διαχρονικές και πέφτουν σε όλους εκείνους που άσκησαν και ασκούν εξουσία και χαράζουν πολιτική (Κυβέρνηση, ΟΤΑ Α &Β βαθμού, Κόμματα κλπ.)
-Η ευθύνη βαραίνει φυσικά και όσους αδυνατούν να δώσουν να καταλάβει η πολιτική εξουσία ότι δεν μπορεί να συνεχίσει την κατανομή των κονδυλίων του προϋπολογισμού με ψηφοθηρικά κριτήρια κόντρα στις συνταγματικές επιταγές.
-Μεγάλη ευθύνη φυσικά πέφτει και στην Περιφέρεια για την αναποτελεσματικότητα, την διεύρυνση των ανισοτήτων μέσα στην ίδια την

Περιφέρεια, παρά τις περί του αντιθέτου διακηρύξεις του Περιφερειάρχη κ. Νεκτάριου Φαρμάκη ότι δεν θα επιτρέψει να υπάρχουν “παιδιά και αποπαίδια”. Τι λέει ο κ Περιφερειάρχης για την φθίνουσα πορεία στην περιοχή μας, για την δημογραφική μείωση στον Δήμο Θέρμου, για το ότι άλλες περιοχές όπως τα Ζαγοροχώρια, τα χωριά της Αργιθέας, της λίμνης Πλαστήρα και των Αγράφων που διεκδίκησαν και πέτυχαν για τις περιοχές τους Ειδικά Αναπτυξιακά Προγράμματα; Ας μας πούνε, από το πακέτο των 60 δις Ευρώ πόσα αντιστοιχούν στην Περιφέρειά μας, πού και πώς θα διατεθούν αυτά και πόσα θα κατευθυνθούν για έργα στην περιοχή μας.

-Δεν θα μπορούσε να εξαιρεθεί και ο Δήμος για την έλλειψη αποτελεσματικότητας ,την υπανάπτυξη ,την κατάσταση του Οδικού Δικτύου και την φθίνουσα πορεία των ορεινών Χωριών.

-Ευθύνη φέρνουν και όσοι από εμάς έχουμε πάψει να διεκδικούμε, να απαιτούμε, να αγωνιζόμαστε και εν τέλει να ελπίζουμε για κάτι καλύτερο για τον τόπο μας. Λες και σε αυτή την ζωή χαρίζεται τίποτα και δεν κατακτώνται τα πάντα με συστηματική προσπάθεια και αγώνα, όπως πολύ καλά μας δίδαξαν οι πρόγονοί μας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Για υπαρκτούς και συγκεκριμένους λόγους, στους οποίους αναφερθήκαμε πιο πάνω και κυρίως για να απαντήσουμε σε συγκεκριμένες ανάγκες του σήμερα, πρέπει να εξακολουθήσουν να υπάρχουν τα χωριά μας. Όμως αυτό μπορεί να συμβεί με ορισμένες αναγκαίες προϋποθέσεις, όπως:

-Η Άμεση εκπόνηση και υλοποίηση για την ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου και τα Νότιο Ανατολικά του Δήμου Καρπενησίου ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ που θα περιλαμβάνει:
*Σύγχρονο ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΜΈΝΟ οδικό δίκτυο που θα συνδέει τα χωριά μας με τις έδρες των Δήμων και θα υπάρχει και διασύνδεση μεταξύ τους.
*Κίνητρα για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και περιηγητικού τουρισμού,αντί του μαζικού τυποποιημένου τουρισμού.
*Αναπτυξιακά έργα που θα προάγουν την οικονομία των χωριών και θα δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης.
*Έργα ανάπλασης πλατειών, εσωτερικών σοκακιών, ανακαίνισης παλαιών σχολείων και άλλων εμβληματικών κτιρίων, συντήρηση και σηματοδότηση τοπικών και υπερτοπικών μονοπατιών, συντήρηση νερόμυλων κ.λπ.
*Κίνητρα για μόνιμη εγκατάσταση σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές νέων και συνταξιούχων. Απαλλαγή φορολογίας, αντιμετώπιση του προβλήματος στέγης με αξιοποίηση παλαιών σπιτιών κ,α.
- Αναβάθμιση των Υπηρεσιών του Κέντρου Υγείας Θέρμου για εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας, διάθεση απινιδωτή σε κάθε χωριό με σχετική εκπαίδευση καθώς και γενίκευση της τηλεϊατρικής.

*Δωρεάν διαδίκτυο υψηλών ταχυτήτων για την εξυπηρέτηση των κατοίκων και των Ψηφιακών Νομάδων.
-Υλοποίηση του Εγκεκριμένου Δασικού Χωριού Αμβρακιάς.
-Επανεξέταση Δασικών Χαρτών.
*Παράλληλα με το Δασικό Χωριό χορήγηση αυξημένων κινήτρων για δημιουργία ξενώνων, λαογραφικών μουσείων, πολιτιστικών κέντρων που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν μικρά συνεδριακά κέντρα, εντευκτήρια κ.λ.
-Μέτρα προστασίας του οικοσυστήματος από κινδύνους πυρκαγιών και κατολισθήσεων.

Είναι χρέος τιμής προς τη μνήμη των προγόνων μας, αλλά και για το μέλλον των παιδιών μας, ενόψει και της κλιματικής αλλαγής να διαφυλάξουμε και να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές τους τόπους μας με την τόση Ιστορία, παράδοση και πολιτισμό και ένα από τα πιο καθαρά περιβάλλοντα της Ευρώπης.

Είναι χρέος που πρέπει να επωμιστούν η Κυβέρνηση, οι ΟΤΑ Α &Β βαθμού, οι πολιτικοί φορείς της χώρας καθώς και όσοι ασκούν εξουσία και διαμορφώνουν την κοινή γνώμη.
Είναι η ύστατη ώρα για πράξεις, όσο υπάρχουν ακόμα μόνιμοι κάτοικοι και πριν η κατάσταση γίνει μη αναστρέψιμη.

“Ο Δήμος Θέρμου έχει μέλλον, τα ορεινά του χωριά έχουν μέλλον. Όλοι μαζί μπορούμε.”

Νίκος Κωστακόπουλος
***Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Θέρμου*:**

<u>Τα χαρακτηριστικά και οι προοπτικές του Δήμου Θέρμου</u>

Ο Δήμος Θέρμου έχει **εδαφική έκταση τριακοσίων τριάντα τριών κόμμα εφτά (333,7) τετραγωνικών χιλιομέτρων** και αποτελείται από **είκοσι τρεις (23) Δημοτικές Κοινότητες**, ενώ ο πληθυσμός του ανέρχεται στους **πέντε χιλιάδες εφτακόσιους δώδεκα (5.712) κατοίκους**. Έδρα του Δήμου είναι **το Θέρμο**, μια ιστορική κωμόπολη με πληθυσμό κάτι λιγότερο από τις **δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους**, με μεγάλη ιστορία, μεγάλη πολιτιστική προσφορά και ιδιαίτερες επιδόσεις στον τομέα των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών.

Κύριο χαρακτηριστικό του Δήμου Θέρμου είναι η ποικιλία των γεωμορφολογικών στοιχείων. Αυτά είναι: Η λίμνη Τριχωνίδα, η μεγαλύτερη λίμνη της Ελλάδας. Οι εύφορες μικρές παραλίμνιες πεδινές εκτάσεις. Το μαγευτικό οροπέδιο του Θέρμου και άλλα μικρότερα οροπέδια και οι απαλοί λόφοι στην ημιορεινή του περιοχή. Οι κοιλάδες του μυθικού ποταμού Ευήνου και των γραφικών παραποτάμων του Γιδομανδρίτη και Φιδάκια. Και τέλος οι κατάφυτες πλαγιές και η υποαλπική ζώνη του Παναιτωλικού όρους.

Παράλληλα, μια πλειάδα ανθρωπογενών στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς (κτίρια, καλντερίμια, τεχνητές αναβαθμίδες τού εδάφους (πεζούλες), γεφύρια, μονοπάτια κ.α.) που απαντώνται διάσπαρτα στους εξήντα μικρούς και μεγαλύτερους οικισμούς του Δήμου Θέρμου, στις αγροτικές εκτάσεις, στις κοιλάδες, στους λόφους και στα βουνά της περιοχής, **συναπαρτίζουν από κοινού με τα φυσικά στοιχεία**, (τα τοπία, τη βλάστηση, τα άφθονα νερά και τον καθαρό αέρα), **ένα αξιοζήλευτο περιβάλλον για τον άνθρωπο.**

Η περιοχή αυτή, (που παλιότερα αποκαλούνταν Απόκουρο, ονομασία που παραπέμπει στους Κουρήτες, τους πρώτους κατοίκους της αρχαίας Αιτωλίας), **φέρει μεγάλο ιστορικό βάρος**. Βάρος που προσδιορίζεται από την έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα σε όλες τις φάσεις της ιστορικής εξέλιξης της χώρας μας, από τα βάθη της προϊστορίας ως τις μέρες μας· δραστηριότητα, που έχει αφήσει έντονο το στίγμα της στην εξέλιξη του πολιτισμού και διακρίνεται αποτυπωμένη στα σπουδαία ανθρωπογενή μνημεία της περιοχής.

Το Θέρμο αποτέλεσε κοιτίδα της δημοκρατίας, καθώς υπήρξε έδρα της αρχαίας Αιτωλικής Συμπολιτείας, του «Κοινού των Αιτωλών», του πρώτου κράτους στον κόσμο που εφάρμοσε την άμεση δημοκρατία**.** Ο ναός του Θερμίου Απόλλωνα (7ος αι. π.Χ.), οι αρχαϊκοί ναοί του Λυσείου Απόλλωνα και της θεάς Αρτέμιδας, αρχαϊκές κατοικίες, βάθρα ανδριάντων, οι δύο στοές της αγοράς των Αιτωλών, το βουλευτήριο και η Ιερή Κρήνη, είναι τα σημαντικότερα ευρήματα των ανασκαφών στον αρχαιολογικό χώρο του Θέρμου.

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θέρμου, ένα από τα πιο σύγχρονα μουσεία της χώρας, εκτίθενται ευρήματα από την ιστορία δυόμισι χιλιάδων (2.500) χρόνων της περιοχής, όπως ειδώλια νεολιθικής εποχής, ευρήματα μυκηναϊκής, γεωμετρικής, κλασικής και ελληνιστικής εποχής και ψηφίσματα των Αιτωλών.

Παράλληλα η περιοχή του Δήμου Θέρμου διαθέτει πολλά θρησκευτικά μνημεία. Πέντε (5) βυζαντινά μοναστήρια, το ναοδομικό συγκρότημα της Αγίας Σοφίας, ο βυζαντινός ναΐσκος της Ελεούσας στη Μυρτιά, ο πεντάτρουλος ναός του Αγίου Γεωργίου του Νεομάρτυρα στο Αργυρό Πηγάδι είναι τα σημαντικότερα απ’ αυτά. Επιπλέον, το Θέρμο είναι η γενέθλια γη του τοπικού Αγίου, του Αγίου των Σκλάβων Κοσμά του Αιτωλού, που διαδραμάτισε πολύ σημαντικό ρόλο στην εθνική απελευθέρωση. Στοιχεία όλα αυτά που μαρτυρούν την αδιάσπαστη συνέχεια της προσφοράς τής εν λόγω περιοχής την περίοδο του μεσαίωνα και κατά τα νεότερα χρόνια.

Το Θέρμο, με το ιδιαίτερο φυσικό κάλλος του, τα πλατάνια, τις πηγές και τα πέτρινα σπίτια, σπάνια δείγματα της νεότερης αρχιτεκτονικής, είναι μία από τις ωραιότερες κωμοπόλεις της Ελλάδας. Αποτελεί το εμπορικό, συγκοινωνιακό, πολιτιστικό και διοικητικό κέντρο ευρείας περιοχής, κυρίως ορεινής. Διαθέτει σχολεία, τράπεζα, Κέντρο Υγείας, ξενοδοχεία, καφετέριες κ.α.. Επιπλέον, **λειτουργεί ως ορμητήριο** για τη γνωριμία των επισκεπτών με τα ποικίλης φύσεως θέλγητρα των χωριών του Δήμου Θέρμου και της ευρύτερης περιοχής.

Τα προαναφερόμενα χαρακτηριστικά του Δήμου Θέρμου δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό του ως «**πανόραμα της φύσης και του πολιτισμού**». Κι ακόμη, προσδιορίζουν και την ποικιλία των δραστηριοτήτων στις οποίες μπορεί να επιδοθεί ο

επισκέπτης της περιοχής που είναι τα εξής: **Λιμναία και ποτάμια σπορ**, **επίσκεψη σε αξιοθέατα της φύσης και σε μνημεία του πολιτισμού**, **πεζοπορία**, **ορειβασία**, **κολύμπι, ορεινή ποδηλασία, περιήγηση στα χωριά του Δήμου και σε κοντινούς όμορους προορισμούς**.

Ένας τέτοιος τόπος, λοιπόν, με πλεόνασμα φυσικού κάλλους, με ανάγλυφο τοπίου, που συμβολοποιεί όλο τον «Πλανήτη Γη», με δυσεύρετο «Ταμείο της Φύσεως» με ισχυρή παρακαταθήκη σε πανίδα και χλωρίδα και με τόσο μεγάλο σε βάθος χρόνου ιστορικό παρελθόν, το οποίο πηγαίνει πολύ πιο πίσω από τη Συμπολιτεία των Αιτωλών κι αγγίζει τις πρώτες εποχές ανάπτυξης των ανθρώπινων κοινωνιών, εποχές που χάνονται στην αχλύ του «Μύθου», με σπουδαίο παρελθόν σε τέχνη και παιδεία τόσο κατά τις περιόδους της Ρωμαϊκής και της Οθωμανικής κυριαρχίας όσο και μετέπειτα στους δύο τελευταίους αιώνες του ελεύθερου εθνικού βίου, δεν μπορεί παρά να έχει και λαμπρό μέλλον.

Ένα μέλλον συνυφασμένο με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής που εδράζονται, ασφαλώς, στο δίδυμο **«Φύση» και «Πολιτισμός»**, που αποτελεί τη στέρεα βάση πάνω στην οποία δομείται σταδιακά η νέα οικονομία που έχει ανάγκη η περιοχή. **Οικονομία με πυλώνα τον οικοτουρισμό και τις συναφείς εναλλακτικές δραστηριότητες και τον πολιτιστικό τουρισμό** και με υποστήριξη αυτών των δραστηριοτήτων από τη μικρής κλίμακας, αλλά υψηλής ποιότητας, πρωτογενή παραγωγή. Και υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, της προστασίας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και της προσέλκυσης επενδύσεων.

Τα χαρακτηριστικά της ορεινής περιοχής του Δήμου Θέρμου

Εδώ όμως έρχεται αυτονόητα ένα ερώτημα: Καλά, ο Δήμος Θέρμου, το Θέρμο και τα κάτω χωριά – εννοείται μ' αυτή τη φράση τα χωριά της ημιορεινής και πεδινής ζώνης της περιοχής του Δήμου Θέρμου – θα επιβιώσουν έστω και σε υποδεέστερη μορφή αναφορικά με το πληθυσμιακό μέγεθος σε σχέση με παλιότερα, αλλά τι θα γίνει με τα χωριά πάνω από το ποτάμι;

Κι έτσι, **ερχόμαστε στο ζήτημα των χωριών της ορεινής ζώνης του Δήμου Θέρμου.** Την κατ' εξοχήν ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου, ή το ορεινό Θέρμο, όπως αλλιώς αποκαλείται συνήθως η εν λόγω περιοχή, προκειμένου να αποδώσει το απαραίτητο γεωγραφικό στίγμα κατ' αναλογία με τα συμβαίνοντα σε άλλες περιοχές, (Ζαγόρι, Πήλιο, ορεινή Ναυπακτία, ορεινή Κορινθία κ.α.), ώστε να καταστεί αναγνωρίσιμη ευρύτερα.

Την περιοχή που ορίζεται στο δυτικό και νότιο τμήμα αυτής από τον ποταμό Φιδάκια, που βρίσκεται ανατολικά του Θέρμου, βόρεια από την κορυφογραμμή του Παναιτωλικού στα όρια με την Ευρυτανία και ανατολικά με τη Ναυπακτία, με όριο τον Εύηνο, την Ευηνολίμνη και τα Ναυπακτιακά βουνά, με έκταση περί τα εκατόν

πενήντα (150) τ. χλμ., σχεδόν διπλάσια της έκτασης της Μυκόνου ή αντίστοιχη αυτής της Μήλου (για να έχουμε μια τάξη μεγέθους αυτής), μια σφήνα του χάρτη από την περιοχή της Τριχωνίδας ανάμεσα στην Ευρυτανία και στη Ναυπακτία, στις νοτιοδυτικές απολήξεις της οροσειράς της Πίνδου.

Σ' αυτή την περιοχή θα επικεντρωθούμε, όπως, εξάλλου, επιτάσσει και ο τίτλος της εκδήλωσης.

Πρόκειται, λοιπόν, για μια περιοχή με **υπέροχη βουνίσια φύση και πολύ ενδιαφέρουσα ποικιλομορφία τοπίων**, όπως αυτή προσδιορίζεται από τις πολύμορφες πτυχώσεις του εδάφους του Παναιτωλικού όρους στις κοιλάδες του ποταμού Ευήνου και των παραποτάμων του Φιδάκια και Γιδομανδρίτη, που χαρακτηρίζεται αντίστοιχα από την ποικίλη και πλούσια χλωρίδα και πανίδα.

Μια περιοχή με ιδιαίτερη γοητεία και ενδιαφέρον από πλευράς αισθητικής τοπίου, γεωμορφολογίας, υδρομετεωρολογικών φαινομένων, γεωτόπων και φυσικής, δασικής, θαμνώδους και ποώδους βλάστησης, παράγοντες άρρηκτα συνδεδεμένοι με την πολυκύμαντη ανθρωπογεωγραφία και ιστορία του τόπου.

Μια περιοχή με άριστο κλίμα, που βρίσκεται μάλιστα σε ευνοϊκή απόσταση από τα μεγάλα αστικά κέντρα της Δυτικής Ελλάδας, Πάτρα και Αγρίνιο, αφού κατά μέσο όρο η απόστασή της απ' αυτά ανέρχεται κατά μέσο όρο στα εβδομήντα (70) χλμ. και στα πενήντα (50) χλμ. αντίστοιχα, όσο και με την αντίστοιχη ευνοϊκή απόστασή της από το μεγάλο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας, και που τα θέλγητρά της βρίσκονται σε συνάφεια με τα θέλγητρα του Θέρμου και της λίμνης Τριχωνίδας όσο και με τα αντίστοιχα των όμορων περιοχών της Ευρυτανίας και της Ναυπακτίας, περιοχές με τις οποίες ο Δήμος Θέρμου συναποτελεί ενιαία αναπτυξιακή οντότητα.

Συνάμα, στην περιοχή αυτή συναντάμε το στίγμα της ανθρώπινης παρουσίας, έντονα αποτυπωμένο στα σημαντικά ανθρωπογενή μνημεία της αγροτικής κληρονομιάς, παλαιότερης και νεότερης, ήπια προσαρμοσμένα στον φυσικό χώρο, το καθένα από τα οποία εκπέμπει και ένα ξεχωριστό μήνυμα. Δεν μπορούμε να παραλείψουμε, βέβαια, ότι η περιοχή αυτή αποτέλεσε κιβωτό της ελευθερίας, αφού αυτή η γη φιλοξένησε την αδούλωτη ελληνική ψυχή κατά τη μακραίωνη περίοδο της τουρκικής κατάκτησης, μιας και τα δυσπρόσιτα βουνά του ουδέποτε αποτέλεσαν θελκτικό τόπο για τον Οθωμανό δυνάστη.

Μια περιοχή, που τα πολλαπλά θέλγητρά της – θέλγητρα που συνιστούν κύρια οργανικά στοιχεία τοπικής ανάπτυξης – **την καθιστούν εν δυνάμει ελκυστικό προορισμό τόσο για την ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας όσο και για τους επισκέπτες του οικοτουρισμού και των συναφών εναλλακτικών δραστηριοτήτων της προαναφερόμενης αναπτυξιακής ενότητας**.

Στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ορεινής αυτής περιοχής συγκαταλέγεται, εξάλλου, και η ύπαρξη του Θέρμου με τις πολύ σημαντικές υπηρεσίες αστικού τύπου που διαθέτει – σχολεία, γιατρούς, συγκοινωνία, αγορά και άλλα – σε απόσταση πολύ μικρή από τα ορεινά χωριά της ενδοχώρας του και γι' αυτό γρήγορα προσβάσιμο.

Η ύπαρξη και λειτουργία στο Θέρμο Κέντρου Υγείας, και μάλιστα από τα καλύτερα στο είδος του στην επαρχία, **η δωρεάν καθημερινή δυνατότητα μετακίνησης μαθητών ακόμη και από τα πλέον απομακρυσμένα ορεινά χωριά διαμονής τους προς και από τα σχολεία του Θέρμου** και η **δημοτική συγκοινωνία**, που πρόσφατα

θεσπίστηκε από τον Δήμο Θέρμου, συνιστούν βασικά στοιχεία εξυπηρέτησης της εν λόγω περιοχής.

Και θα πρέπει σ' αυτά να προστεθεί και η **ύπαρξη διοικητικής αυτοτέλειας για την περιοχή αυτή**, δηλαδή η ύπαρξη του Δήμου Θέρμου, που και αυτό διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο για την υποστήριξη της αναπτυξιακής προοπτικής της περιοχής είτε ως υποδοχέα εξοχικής κατοικίας, είτε ως τουριστικό προορισμό είτε ως τόπο μόνιμης κατοικίας.

Αυτά τα χαρακτηριστικά προδιαγράφουν λογικά για την εν λόγω περιοχή δυνητικά ένα ευοίωνο μέλλον και γι' αυτό προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι η όποια στοχευμένη δημόσια ή ιδιωτική επένδυση κατευθυνθεί στην εν λόγω περιοχή αποτελεί επένδυση για το μέλλον. **Επένδυση στην ανάπτυξη του οικοτουρισμού και των συναφών εναλλακτικών δραστηριοτήτων, όπως και της παραθεριστικής κατοικίας**, σε μια περιοχή που προσφέρεται με τον καλύτερο τρόπο γι' αυτόν τον στόχο. Έναν στόχο που βρίσκεται σε συνάφεια με τον εθνικό στόχο για μεγέθυνση του τουριστικού προϊόντος από την επέκταση της ετήσιας τουριστικής περιόδου σε δωδεκάμηνη βάση κατ' έτος.

Σύντομη αναδρομή στο παρελθόν – ελπίδα για το μέλλον

Αλλά αυτό δεν διαφαίνεται, θα αντιτείνει – λογικά – κάποιος, κρίνοντας με βάση την υπάρχουσα κατάσταση και την πληθυσμιακή εγκατάλειψη που βιώνει η εν λόγω περιοχή. Και δεν θα έχει και άδικο. Αλλά, για να κριθεί το μέλλον μιας οποιασδήποτε περιοχής δεν αρκεί αυτό το στοιχείο και θα πρέπει το ζήτημα να κριθεί με βάση τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και την ιστορική συγκυρία.

Αν, λοιπόν, όσον αφορά στη δική μας περιοχή – και ευρύτερα με την ορεινή ενδοχώρα της Ελλάδας που προσδιορίζεται από την οροσειρά της Πίνδου, τμήμα της οποίας αποτελεί και η εν λόγω περιοχή – γίνει μια αντιπαραβολή της σημερινής κατάστασής της μ' αυτή που επικρατούσε στα χρόνια της ακμής της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, κάπου 1.000 (χίλια) και πλέον χρόνια πίσω, θα διαπιστώσει πως και τότε κάτι παρόμοιο συνέβη. Και τότε **ολόκληρη αυτή η περιοχή εγκαταλείφθηκε από τους κατοίκους της, οι οποίοι ζήτησαν καλύτερο μέλλον μακριά από τα βουνά κι έτσι έμεινε κενό που καλύφθηκε από σλαβικά φύλα**, που σταδιακά ενσωματώθηκαν με το ελληνικό στοιχείο, όπως, εξάλλου, μαρτυρούν και οι ονοματοθεσίες που διατηρούνται ακόμη και μέχρι σήμερα.

Φτάνοντας, λοιπόν, στη σύγχρονη εποχή, η αστικοποίηση του πληθυσμού, που επήλθε ως απόρροια κυρίως της τεχνολογικής προόδου, είχε ως συνέπεια την πληθυσμιακή μείωση ή/και ερήμωση ολόκληρων γεωγραφικών περιοχών, με μεγαλύτερο θύμα τις ορεινές, απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές.

Σ’ αυτό, βέβαια, συνετέλεσε και η γρήγορη και χωρίς σχέδιο ανάπτυξη στη χώρα μας, με πολλά από τα στοιχεία της να παραπέμπουν σε τριτοκοσμικού τύπου ανάπτυξη, ειδικά τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες και τα ελλιπή και αναποτελεσματικά μέτρα ανάσχεσης της ερήμωσης της υπαίθρου στη συνέχεια, όπως και η κεντροβαρής αντίληψη που ενίοτε είναι κυρίαρχη στις τάξεις των εκάστοτε διοικήσεων είτε αναφερόμαστε σε κεντρικό είτε σε τοπικό επίπεδο.

Και τώρα, τι; Η ορεινή ενδοχώρα βιώνει τις συνέπειες όλων αυτών και ολόκληρα τμήματά της απειλούνται με πλήρη εγκατάλειψη από τον μόνιμο πληθυσμό τους και διαφαίνεται να επέρχεται σύντομα πλήρης ερήμωση μετά το βιολογικό τέλος των εναπομεινάντων λιγοστών κατά κανόνα γερασμένων κατοίκων τους.

Είναι αυτό το τέλος; Εξαρτάται. Γιατί, μην ξεχνάμε ότι **κάθε τέλος συνιστά μια νέα αρχή. Γι' αυτό, τώρα είναι η ώρα της αποτελεσματικής δράσης.** Δεν είναι η ώρα των ατέρμονων συζητήσεων για το τι έφταιξε και το τι όχι, καθώς το μέλλον δεν φτιάχνεται με παρελθοντολογία αλλά με δράση και με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον.

«Τι μέλλει γενέσθαι»

Τώρα είναι η ώρα του «τι μέλλει γενέσθαι». Και το πρώτο ερώτημα που πρέπει ν’ απαντηθεί είναι πώς είναι δυνατό να αλλάξουν ριζικά τα δεδομένα. Η απάντηση θα μπορούσε να συνοψιστεί στο εξής: **Απαιτείται ανασυγκρότηση της οικονομίας των περιοχών αυτών στη βάση των σύγχρονων δεδομένων και αναγκαιοτήτων**, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα επιτρέπουν την **εξασφάλιση ικανοποιητικού εισοδήματος για τους κατοίκους τους** και παράλληλα να υπάρξει **στοιχειωδώς ικανοποιητικό κοινωνικό περιβάλλον.**

Και προϋπόθεση γι’ αυτό αποτελεί **η υλοποίηση των απαιτούμενων τεχνικών υποδομών και η λήψη πλειάδας μέτρων**, που να ευνοούν την πορεία προς αυτή την κατεύθυνση, πράγμα που αποτελεί ευθύνη των φορέων της πολιτείας. Κάτι, που όμως πρέπει να συνοδεύεται από **κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, είτε αναφερόμαστε σε συλλογικό είτε σε ατομικό επίπεδο, για επένδυση με κεφάλαια και εργασία** στους τομείς εκείνους που συνιστούν συγκριτικό πλεονέκτημα για κάθε περιοχή.

Σίγουρα εύκολες λύσεις δεν υπάρχουν και οι όποιες λύσεις δεν θα αφορούν ούτε όλες τις ορεινές περιοχές ούτε όλα τα ορεινά χωριά, παρά εκείνες τις περιοχές που θα κινητοποιηθούν πρωτίστως οι άνθρωποί της και που θα κινητοποιήσουν αντίστοιχα και τους παράγοντες της πολιτείας.

Η φύση και ο πολιτισμός τα μεγαλύτερα κεφάλαια

Πλήθος στοιχείων της φύσης και του πολιτισμού, από τα οποία βρίθει η ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου, περιμένουν την περαιτέρω ανάδειξή τους. Τέτοια είναι **η περιοχή NATURA 2000 του Παναιτωλικού όρους, με όλα τα επιμέρους στοιχεία** – γεωμορφολογία, χλωρίδα και πανίδα – που αυτή εμπεριέχει, **άλλα γεωμορφολογικά στοιχεία**, όπως ποτάμια, φαράγγια, χαράδρες, πηγές, **και στοιχεία του πολιτισμού**, όπως τεχνητές αναβαθμίδες του εδάφους (πεζούλες), παλιά σπίτια, νερόμυλοι, γεφύρια και άλλα, που υπόσχονται πολλά για την αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής.

Ιδιαιτέρως στοιχεία – διαμάντια του πολιτισμού, και θ' αναφερθεί εδώ πρώτα απ' όλα το κορυφαίο όλων, **ο ναός του Αγίου Γεωργίου του Νεομάρτυρα στο Αργυρό Πηγάδι** καθώς **και η ιστορική Ιερά Μονή Καταφυγίου στον Δρυμώνα**, και **πολλά στοιχεία – διαμάντια της φύσης**, και θ' αναφερθούν εδώ ενδεικτικά κάποια από τα πλέον χαρακτηριστικά του είδους, που αναδεικνύουν την ιδιαιτερότητα της φύσης της περιοχής αυτής, όπως το **Ποτάμιο Σπήλαιο «Θεοτικό»**, **τα φαράγγια** των Στενών Ευήνου, του Τερψιανορέματος, του Κοσινορέματος, του Δία και των Πηγών Γιδομανδρίτη**, η Κοιλάδα των Νεράιδων**, **η Χαράδρα της Μελίγκοβας – Κοσκινάς** στο Κοσκινόρεμα, **οι κορυφές** Τριανταφυλλιά, Δίκορφο (Κουκουρέχι), Πλατάνι και Άννινος, **τα ελατοδάση** και άλλα καθιστούν από κοινού την ευρύτερη περιοχή παράδεισο της φύσης και του πολιτισμού.

Ήπια τουριστική ανάπτυξη

Κεντροβαρικό ρόλο σ' αυτού του νέου τύπου ανάπτυξη που έχει ανάγκη η ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου, διαδραματίζει ασφαλώς **ο οικοτουρισμός και οι συναφείς εναλλακτικές δραστηριότητες.**

Στο πλαίσιο αυτό ο Δήμος Θέρμου καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προς την κατεύθυνση να καταστεί πιο ελκυστικός ο χώρος ευθύνης του και μεταξύ αυτού και η ορεινή περιοχή του, έτσι ώστε αφενός **να καλύπτονται ποικίλα ενδιαφέροντα των επισκεπτών** μέσω ολιγοήμερων επισκέψεων και αφετέρου **να μεγιστοποιηθεί η τάση για απόκτηση παραθεριστικής κατοικίας** από όσο το δυνατόν περισσότερους ενδιαφερόμενους **καθώς και – βάσει των νέων δεδομένων – για προσέλκυση ψηφιακών νομάδων**. Πρόκειται, εξάλλου, για στοιχεία που θα ευνοήσουν αμφότερα και τη μικρή αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή τόσο για ιδιοκατανάλωση όσο και για εξυπηρέτηση των επισκεπτών και, γιατί όχι, **και την ενίσχυση της πιθανότητας για μόνιμη κατοίκηση από νέο παραγωγικό ανθρώπινο δυναμικό**.

Στο πλαίσιο της αναγκαιότητας για ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού βρίσκονται σε εξελικτική φάση παρεμβάσεις από τον Δήμο Θέρμου για υλοποίηση εκτεταμένου δικτύου μονοπατιών και πεζοπορικών διαδρομών, αλλά και ποδηλατικών διαδρομών στο σύνολο της εδαφικής του έκτασης, πράγμα στο οποίο ευνοεί τόσο το πολυποίκιλο φυσικό του περιβάλλον όσο και ο πλούτος των μνημείων του πολιτισμού του.

Αναφερόμαστε σε μονοπάτια που συνέδεαν παλιά τα χωριά, έτσι που να επανασυνδεθούν τα χωριά μεταξύ τους με μονοπάτια ή/και ποδηλατικές διαδρομές, και σε άλλα μονοπάτια που διέρχονται από περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ή/και παρέχουν πρόσβαση σε αξιοθέατα της φύσης, (κορυφές, φαράγγια, καταρράκτες, σπήλαια και άλλα, στοιχεία από τα οποία βρίθει η περιοχή), και σε αξιοθέατα του πολιτισμού, (θρησκευτικά και ιστορικά μνημεία), έτσι ώστε να δημιουργηθούν θεματικές διαδρομές με αντικείμενο τη φύση και τον πολιτισμό. Και δεν αναφερόμαστε μόνο για καθαρισμό και συντήρηση μονοπατιών αλλά για πλήρως χαρτογραφημένα μονοπάτια με QR codes, ψηφιακές περιηγήσεις και σταθμούς πληροφόρησης, συνδυασμένα ενίοτε και με ξεναγούς, θεματικές διαδρομές και workshops στη φύση και δημιουργία εφαρμογής για smartphone με διαδρομές,

παραδοσιακές ιστορίες και βοτανολόγιο, **έτσι που να μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλός εναλλακτικού τουρισμού.**

Πρέπει να επισημανθεί, βέβαια, ότι σ' αυτό είναι δυνατό να συμβάλουν και οι σύλλογοι και οι πολίτες κατ' αναλογία με ό,τι σχετικό συμβαίνει σε πολλά μέρη της Ελλάδας, αλλά που στην περιοχή μας πρόκειται για προσπάθειες που είναι ακόμη στα σπάργανα.

Ένας από τους τομείς που προσιδιάζει με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής μας είναι και ο **επιστημονικός τουρισμός** και στο πλαίσιο αυτό κινείται και ο Δήμος Θέρμου προς αυτή την κατεύθυνση με σχετικές πρωτοβουλίες. Μία απ' αυτές, που αναφέρεται στην ορεινή περιοχή, είναι η αστροπαρατήρηση, που αποτελεί ένα ακόμη πεδίο προσέλκυσης επισκεπτών. Η καθιέρωση του ελατοδάσους του Δρυμώνα ως ένα από τα τρία (3) σημεία αναφοράς πανελλαδικής εμβέλειας για αστροπαρατήρηση, με τη **διοργάνωση Πανελλήνιων Εξορμήσεων Ερασιτεχνών Αστρονόμων, Αστροφωτογράφων και Αστροπαρατηρητών**, δείχνει τον δρόμο προς αυτή την κατεύθυνση. Στις υποδομές που επιχειρείται να κατοχυρωθούν σ' αυτήν την κατηγορία δράσεων συγκαταλέγεται και η ίδρυση και λειτουργία **Πάρκου Σκοτεινού Ουρανού** σε κατάλληλη γι' αυτόν τον σκοπό περιοχή, όπως και η κατασκευή **Ορειβατικού Καταφυγίου**.

Πολιτισμός, συλλογικότητα, ταυτότητα

Συναφή έργα, ωστόσο, αποτελούν και τα έργα ανάπλασης, καθώς αποτελούν βασικό παράγοντα ώστε οι δομημένοι χώροι, και μέσω αυτών οι οικισμοί στους οποίους αυτοί ανήκουν, να καταστούν περισσότερο ελκυστικοί για κατοίκους και επισκέπτες. Κοινόχρηστοι χώροι, καλντερίμια, πεζόδρομοι, κτήρια συνιστούν βασικά δομικά στοιχεία ανάπτυξης για την ορεινή περιοχή.

Υπάρχει **αναγκαιότητα θέσπισης ειδικών όρων δόμησης**, έτσι ώστε τα κάθε είδους κτήρια, αλλά και οι κάθε είδους κοινόχρηστοι χώροι στους ορεινούς οικισμούς, να διατηρήσουν ή να επανακτήσουν τα παραδοσιακά τους χαρακτηριστικά και φυσικά να επιβάλλεται στον μέγιστο δυνατό βαθμό η χρήση τοπικών υλικών, πέτρα και ξύλο και φυσικά πρέπει να εξασφαλισθούν τα αναγκαία χρηματοδοτικά εργαλεία, έτσι ώστε τουλάχιστο τα κοινόχρηστα στοιχεία του δομημένου χώρου να αποκτήσουν τα χαρακτηριστικά που συνάδουν με τη φύση και τον χαρακτήρα της παράδοσης της περιοχής και να ακολουθήσουν και οι ιδιώτες στην κατεύθυνση αυτή.

Στο πλαίσιο των δράσεων για βελτίωση των υποδομών που θα καταστήσουν την περιοχή ελκυστικό προορισμό εντάσσεται και η **αξιοποίηση του κτηριακού της αποθέματος**, το οποίο συνίσταται κυρίως από κλειστά Δημοτικά Σχολεία. Σ' αυτή την κατηγορία παρεμβάσεων ξεχωρίζουν δύο παρεμβάσεις συντήρησης και ανάδειξης κτηρίων που στέγαζαν Δημοτικά Σχολεία με αλλαγή της χρήσης τους.

Πρόκειται για το **πρώην Δημοτικό Σχολείο Κόνισκας, που διαμορφώθηκε σε μικρό Λαογραφικό Μουσείο**, και για το **πρώην Δημοτικό Σχολείο Αργυρού Πηγαδίου**, (είναι ασφαλώς ο χώρος που βρισκόμαστε), που μετατράπηκε σε «**Κέντρο**

Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης και Ανάδειξης της Πολιτισμικής Κληρονομιάς Ορεινών Χωριών». Έργα που υλοποιήθηκαν με χρηματοδότηση εν μέρει μέσω αντίστοιχων χρηματοδοτικών προγραμμάτων και εν μέρει μέσω της δράσης των τοπικών συλλόγων.

Τα σκήπτρα και σ' αυτόν τον τομέα ανήκουν δικαιωματικά στον Σύνδεσμο Αργυροπηγαδιτών, που ανέλαβε τόσο τη χρηματοδότηση της μελέτης του έργου όσο και στη συνέχεια την καταγραφή, συγκέντρωση και ταξινόμηση του υλικού που παρουσιάζεται στο εν λόγω Κέντρο και επιπλέον χρηματοδότησε και παρεμβάσεις πέρα από τις προβλεπόμενες στο έργο. Ο στόχος της δομής αυτής, ο οποίος είναι η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς των ορεινών χωριών και η συμβολή της στη διαμόρφωση πολιτών ενημερωμένων και ευαίσθητων στην αξία της φύσης και των πόρων της, βεβαίως, συνάδει απολύτως με τις αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής.

Αντίστοιχου τύπου στοχευμένες δράσεις ασφαλώς είναι απαραίτητο να γίνουν αναφορικά και με πολλά ακόμη αναξιοποίητα κτήρια αναλόγως με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε επιμέρους περιοχής και θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια γι' αυτό.

Επιπλέον, **οι γιορτές με θεματικό ενδιαφέρον,** που καθιερώθηκαν τα τελευταία χρόνια στην περιοχή αυτή, όπως η γιορτή του τσίπουρου και του κάστανου στην Κόνισκα και στο Αργυρό Πηγάδι και της γίδας στον Διπλάτανο και η γιορτή του βουνού και του φεγγαριού στο Διάσελο «ΚΑΡΜΑ», συνιστούν στοιχείο προσέλκυσης επισκεπτών και ανάδειξης της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό, βέβαια, υπολείπονται κι άλλες αντίστοιχες που πρέπει να καθιερωθούν στη βάση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε επιμέρους περιοχής, όπως **η γιορτή της πέστροφας στη Διποταμιά Γιδομανδρίτη** και **η γιορτή του τσοπάνη στην Κοκκινόβρυση** και άλλες.

Όλες οι παραπάνω δράσεις, όπως και οι παραδοσιακές γιορτές – πανηγύρια και λοιπές πολιτιστικές εκδηλώσεις – συμβάλλουν σημαντικά στον στόχο της αύξησης της επισκεψιμότητας στην περιοχή, αλλά σίγουρα πρέπει να εμπλουτιστούν με **διοργανώσεις αθλητικού τύπου**, στα πρότυπα του αγώνα Mountain Τριανταφυλλιά, που διεξάγεται στην όμορη περιοχή του Προδρόμου – Τόρνου – Καστανιάς, όπως **και με άλλες διοργανώσεις που συνάδουν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής, οργανωμένες διάσπαρτα στον χρόνο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους**.

Παρέμβαση με ιδιαίτερη βαρύτητα συνιστά η θεσμοθέτηση **ετήσιου Φεστιβάλ Ορεινής Ζωής και Παράδοσης** (μουσική, γαστρονομία, παραδοσιακά επαγγέλματα), στο πλαίσιο του οποίου να πραγματοποιείται **διοργάνωση πολιτιστικών εργαστηρίων και φιλοξενία καλλιτεχνών**, έτσι που **καθένα χωριό να καταστεί «κέντρο εμπειρίας»** σε κάποια δραστηριότητα ή σε κάποιες δραστηριότητες, πράγμα

που πρέπει να συνδυαστεί με την ενίσχυση των πολιτιστικών συλλόγων κάθε χωριού ως βασικών φορέων αναγέννησης από αντίστοιχο χρηματοδοτικό πρόγραμμα.

Όλα τα προαναφερόμενα εδράζονται στην ανάδειξη των πολιτισμικών στοιχείων της περιοχής ως παράγοντα ανάπτυξής της. Εξάλλου, ο πολιτισμός είναι το συνεκτικό υλικό που δένει το χθες με το σήμερα και δίνει νόημα στο αύριο.

Πρωτογενής τομέας

Πέρα όμως από την ήπια τουριστική ανάπτυξη, όπως διεξοδικά αναλύθηκε, **δεν πρέπει να παραγνωρίζεται και η δυνατότητα ανάπτυξης και του πρωτογενούς τομέα** στην ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου.

Μπορεί να συμβεί αυτό; Η απάντηση είναι ασφαλώς θετική. Η ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου μπορεί να παράξει και πάλι **πολλών ειδών αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα** – μέλι, βότανα, κρασί, τυροκομικά και πολλά άλλα – **μικρές ποσότητες, αλλά ποιοτικές, αυθεντικές**. Ακόμη και **αροτραίες καλλιέργειες οπωροκηπευτικών και θερμοκηπιακές** μπορούν να αναπτυχθούν στην περιοχή αυτή, καθώς υπάρχει και δυνατότητα άρδευσης καθόλου ασήμαντης έκτασης ορεινών αγροκτημάτων, πολλά από τα οποία μάλιστα μπορούν κάλλιστα να διαμορφωθούν και ως **επισκέψιμα αγροκτήματα**. Ειδικά περιοχές νανοοικισμών, σχεδόν εγκαταλειμμένων, στις παραρεμάτιες περιοχές σε ολόκληρη την Κοιλάδα του Γιδομανδρίτη και των παραρεμάτων του, όπου υπάρχει και δυνατότητα άρδευσης και έχουν υλοποιηθεί και αρδευτικά έργα και παλιότερα αλλά και πρόσφατα και υπάρχουν ακόμη όρθια κτίρια, σπίτια, αποθήκες, στάβλοι και νερόμυλοι, επιβάλλεται να αξιοποιηθούν προς την κατεύθυνση αυτή.

Επιπλέον, **η δενδροκαλλιέργεια, η αμπελουργία, η καλλιέργεια αρωματικών φυτών, η μελισσοκομία, η ιχθυοτροφία** και **η μεταξοσκωληκοτροφία** υπάρχει δυνατότητα να αναπτυχθούν στην περιοχή. Και δεν πρέπει βέβαια να παραλείπεται και η δυνατότητα τόσο για **ελευθέρας βόσκησης εκτροφή αιγοπροβάτων όσο και η ημισταυλισμένη κτηνοτροφία** σε περιφραγμένες εκτάσεις, ιδιωτικές και δημόσιες, για ζώα εκμετάλλευσης ήμερα και άγρια.

Απαιτείται, βέβαια, η δραστική παρέμβαση της πολιτείας, έτσι ώστε να παρασχεθούν οι δυνατότητες να καταστεί εφικτό κάτι τέτοιο. Για παράδειγμα, πρέπει **αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της πολυκατάτμησης του κλήρου και της πολυϊδιοκτησίας επί των ακινήτων**, στοιχεία που καθιστούν αδύνατη την αξιοποίηση και εκμετάλλευσή τους, **να εφαρμοστεί αναδασμός στα αγροτικά ακίνητα και να θεσπιστούν κίνητρα,** όπως ευνοϊκά φορολογικά μέτρα για όσους επιθυμούν να αποκτήσουν αγροτικές εκτάσεις στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, και φορολογικά αντικίνητρα για όσους κατέχουν αγροτικά ακίνητα δυνάμενα να αξιοποιηθούν και δεν τα εκμεταλλεύονται με οποιονδήποτε τρόπο. .

Επιπλέον, πρέπει **να βελτιωθεί ουσιωδώς ο τρόπος αποχαρακτηρισμού των δασωμένων αγρών**, έτσι ώστε να μην αποστερηθεί η περιοχή ζωτικό χώρο για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων και να υπάρξει **επαναδραστηριοποίηση των δασικών υπηρεσιών**, που τις τελευταίες δεκαετίες έχουν καταστεί ανενεργές, αναφορικά με την υλοποίηση τόσο έργων ορεινής οικονομίας, (δρόμοι, μονοπάτια, χώροι δασικής αναψυχής, διευθέτηση ρεμάτων και αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων κ.α.), όσο και συντήρησης και ξύλευσης των δασών, πράγμα που μπορεί αφενός να

παρέξει απαραίτητα έργα εξυπηρέτησης των ορεινών πληθυσμών όσο και ικανοποιητικό εισόδημα από τις δραστηριότητες που θα αναπτύσσονται γύρω από αυτά.

Προκειμένου να υπάρξει ουσιαστικό αποτέλεσμα, πρέπει να υπάρξει **πιστοποίηση των προϊόντων** και σύνδεσή τους με τον τουρισμό, δημιουργία επισκέψιμων μονάδων παραγωγής (π.χ. εργαστήρι βοτάνων) και αγροτουριστικών καταλυμάτων που να προσφέρουν **«πακέτα εμπειρίας»**, δηλαδή ο επισκέπτης να συμμετέχει στην απόκτηση των παραγόμενων αγαθών που και ο ίδιος θα καταναλώσει, όπως συλλογή καρπών, βοτάνων, παρασκευή ψωμιού και τσίπουρου και άλλα. Επιπλέον, να υπάρξει **δημιουργία brand για τοπικά προϊόντα** (π.χ. «**Μέλι ορεινής περιοχής Θέρμου», «Βότανα ορεινής περιοχής Θέρμου»**), και **να ενισχυθούν ΚΟΙΝΣΕΠ νέων παραγωγών** με υποστήριξη από συγχρηματοδοτούμενα ή/και εθνικά προγράμματα.

Αναγκαιότητα για πληθυσμιακή ενδυνάμωση, προσέλκυση νέων, επανακατοίκηση

Κι εδώ προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα αναφορικά με το τι περισσότερο χρειάζεται, για να γίνουν όλα τα προαναφερόμενα πράξη. **Χρειάζεται φορείς της πολιτείας, συλλογικοί φορείς και πολίτες να βαδίσουμε τον ίδιο δρόμο. Τον δύσκολο δρόμο της προσπάθειας και όχι του εφησυχασμού και της μοιρολατρίας. Να πιστέψουμε περισσότερο στις δυνατότητες του τόπου μας. Και να τις αναδείξουμε μέσα από σκληρή και επίπονη προσπάθεια, συλλογική και ατομική, και με περισσότερη δοτικότητα και συμμετοχικότητα στις κοινές προσπάθειες.**

Πρέπει να παραδεχθούμε πως είναι πολύ θελκτικό το κάλεσμα των «σειρήνων» της πόλης και πολλοί λίγοι είναι εκείνοι που δεν ανταποκρίνονται στο κάλεσμά τους, όπως συμβαίνει και με όλους σχεδόν εμάς που βρισκόμαστε σήμερα εδώ.

Το ζήτημα που τίθεται, λοιπόν, είναι **να υπάρξουν όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι που θα καταφέρουν ν' αντισταθούν στις «σειρήνες» της πόλης και να επιλέξουν, καθείς με τον τρόπο του, να δώσει ζωή με την παρουσία του και με την ενεργό δράση του στην ορεινή περιοχή μας.**

Η πληθυσμιακή γήρανση και η εγκατάλειψη των περισσότερων ορεινών περιοχών της πατρίδας μας από μόνιμους κατοίκους παραγωγικής ηλικίας συνιστά τη μεγαλύτερη πρόκληση και για την ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου. Και επιβάλλεται να γίνουν πολλά με στόχο την προσέλκυση νέων και τη δημιουργία οικογενειών, την **επανακατοίκηση της περιοχής**.

Και, πρέπει εδώ να σταθούμε και να πούμε ότι όλες οι προαναφερόμενες προσπάθειες πρέπει να συνοδευτούν από **συντονισμένη δράση για τον πληθυσμιακό εμπλουτισμό της περιοχής με νέους παραγωγικής ηλικίας**, οι οποίοι θα προέρχονται μεταξύ άλλων – γιατί όχι – και από μετανάστες προερχόμενους από

φτωχές χώρες. Πρόκειται για προσπάθεια που πρέπει να συμβεί οργανωμένα από υπεύθυνους φορείς της κεντρικής διοίκησης και της αυτοδιοίκησης, με προσοχή και με μέτρο, έτσι ώστε μαζί με τους όποιους νέους έχουν απομείνει σ' αυτόν τον τόπο και πιθανά και με άλλους που θα ήθελαν να επιστρέψουν από τις πόλεις που διαμένουν στον τόπο των γονέων τους, να δημιουργήσουν εδώ οικογένειες, οι οποίες θα αποτελέσουν πυρήνες πληθυσμιακής ενδυνάμωσης της περιοχής.

Η **δημιουργία τοπικού ταμείου κοινωνικής επιχειρηματικότητας** με κεφάλαιο που θα συγκροτηθεί από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, από την αυτοδιοίκηση και από ιδιώτες, μέσω του οποίου θα παρέχεται στήριξη για δημιουργία μικρών επιχειρήσεων, η υιοθέτηση της μεθόδου των «ΞΕΝΙΑ», που έδωσε την απαιτούμενη ώθηση για την τουριστική ανάπτυξη της χώρας παλιότερα, με τη **δημιουργία καταλυμάτων με χρηματοδότηση από συγχρηματοδοτούμενα ή/και εθνικά προγράμματα** σε ορεινά χωριά που διαθέτουν δυνατότητες προσέλκυσης επισκεπτών αλλά που δεν υπάρχει σχετικό επενδυτικό ενδιαφέρον αλλά και με την **ανακαίνιση κλειστών σπιτιών για παραχώρηση σε νέους σε συμβολικό ενοίκιο** με αντάλλαγμα την πολυετή παραμονή, η **υιοθέτηση του μοντέλου «υιοθέτησε ένα χωριό»** για κάθε ημιερημωμένο χωριό, όπου μια νέα ομάδα αναλαμβάνει δράση, όπως και η **θέσπιση φορολογικών κινήτρων για νέες οικογένειες** που θα επιλέξουν να μείνουν μόνιμα σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα του τι μπορεί να γίνει προς αυτή την κατεύθυνση.

Ψηφιακή μετάβαση και εργασία από απόσταση

Η εργασία από απόσταση έγινε πραγματικότητα από την έλευση της πανδημίας το 2020 και μετά και παρατηρούμε όλο και περισσότερους ανθρώπους να εργάζονται από το χωριό, από το βουνό, από την παραλία.

Για την ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου πρέπει να δοθούν κίνητρα σε ανθρώπους που θα ήθελαν να δουλέψουν απομακρυσμένα. Οι υποδομές τηλεργασίας, όπως η **παροχή γρήγορου και δωρεάν internet**, η ανακαίνιση δημοτικών κτηρίων σε **τοπικά «coworking hubs»** (γραφεία για ελεύθερους επαγγελματίες), η **δυνατότητα στέγασης με συμβολικό ενοίκιο** σε εγκαταλειμμένα κτήρια, τα οποία θα ανακαινιστούν γι' αυτόν τον σκοπό, η **δημιουργία προγράμματος «work from the mountains of Thermos»** με φιλοξενία και υποστήριξη νέων που θέλουν να επιστρέψουν ή να εγκατασταθούν και φυσικά η **θέσπιση ισχυρών φορολογικών κινήτρων** για όσους επιλέξουν αυτού του είδους την απασχόληση σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές συγκαταλέγονται στα μέτρα εκείνα που συντείνουν προς αυτόν τον στόχο.

Ειδικό Διαπεριφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα

Παράλληλα, **πρέπει να επιδιωχθεί η εφαρμογή Ειδικού Διαπεριφερειακού Αναπτυξιακού Προγράμματος για την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Θέρμου, στην οποία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και η Νοτιοανατολική Ευρυτανία, περιοχή η οποία αποτελεί ενιαίο οικονομικό χώρο με τον Δήμο Θέρμου**, καθώς συνιστά ενιαία γεωγραφική ενότητα με τις ίδιες αναπτυξιακές δυνατότητες και γι' αυτό απαιτείται και διαδημοτική και διαπεριφερειακή συνεργασία για την αποτελεσματική αξιοποίηση των δυνατοτήτων της. **Η περιοχή NATURA200 του Παναιτωλικού, που αγκαλιάζει μεγάλο μέρος της εδαφικής έκτασης των**

προαναφερόμενων περιοχών με όλα τα επιμέρους στοιχεία που αυτή εμπεριέχει, συνιστά το στοιχείο εκείνο για το οποίο επιβάλλεται εκ των πραγμάτων κοινή δράση και θα πρέπει να αποτελέσει το έναυσμα για μια ευρύτερη συνεργασία στο πλαίσιο της προοπτικής για ήπια τουριστική ανάπτυξη.

Οδικό δίκτυο

Άφησα για το τέλος, ένα ζήτημα που συνιστά κεφαλαιώδη προϋπόθεση για να αξιοποιηθούν στον βαθμό που πρέπει όλα τα προαναφερόμενα. Κι αυτό, όχι για λόγους υποβάθμισης, αλλά αντίθετα, για να τονιστεί με έμφαση η αναγκαιότητά του. Αυτό είναι, ασφαλώς, **το ζήτημα των χωματόδρομων που συνδέουν σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα τα χωριά της ορεινής αυτής περιοχής**. Αλλά και για έναν επιπλέον λόγο. Για να τονιστεί ότι χωρίς όλα τα παραπάνω η οδοποιία από μόνη της δεν θα έχει ουσιαστικό αποτέλεσμα στην αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής.

Πρόκειται, ασφαλώς, για μια ανοιχτή πληγή που, δυστυχώς, επουλώνεται πολύ αργά και γι' αυτό συνεχίζει να πονάει και για πρόβλημα που οφείλεται στην ανεπάρκεια του πολιτικού συστήματος της χώρας και στο έλλειμμα επαρκούς πολιτικής εκπροσώπησης στο επίπεδο της Αιτωλοακαρνανίας, με διαχρονικές ευθύνες επιμερισμένες και στις εκάστοτε διοικήσεις είτε σε κεντρικό είτε σε τοπικό επίπεδο, επιμερισμένες αναλόγως του βαθμού ευθύνης για καθεμιά βάσει των εκάστοτε συνθηκών.

Αδιαπραγμάτευτο στόχο αποτελεί η **ένταξη και νέων οδικών έργων στο επόμενο Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026-2030**, αν δεν γίνει κάτι δραστικό νωρίτερα, στη βάση των ώριμων ή σε τελική φάση ωρίμανσης σχετικών οδικών έργων, **έτσι ώστε να συνδεθούν, χωρίς άλλη καθυστέρηση πλέον, όλα τα ορεινά χωριά του Δήμου Θέρμου με ασφαλτοστρωμένο δρόμο με το Θέρμο κατ' αρχάς από μία διέξοδο το καθένα**. Εξάλλου, ο Δήμος Θέρμου έχει μεριμνήσει για την ωρίμανση μελετητικά και αδειοδοτικά όλων των απαιτούμενων οδικών έργων αυτής της κατηγορίας σταδιακά κατά την τελευταία εικοσαετία κι αυτό συνιστά πολύ σημαντικό βοηθητικό στοιχείο για τη χρηματοδότηση των έργων αυτών.

Οι ανάγκες, βέβαια, δεν σταματούν εδώ αναφορικά με το οδικό δίκτυο της περιοχής αυτής, καθώς αδιαπραγμάτευτο στόχο αποτελεί ο **εκσυγχρονισμός – ασφαλτόστρωση της εσωτερικής οδοποιίας των χωριών, η σύνδεση με ασφαλτοστρωμένους δρόμους των Δημοτικών Κοινοτήτων μεταξύ τους καθώς και με τις όμορες επιμέρους περιοχές της Ευρυτανίας και ομοίως το ίδιο ισχύει για πρόσβαση σε μνημεία του πολιτισμού και σε σημεία φυσικού κάλλους με δυνατότητες έλξης επισκεπτών του εναλλακτικού τουρισμού.** Κι αυτός είναι ένας ς που δεν θα πάψει να διεκδικείται από τον Δήμο Θέρμου.

Όπως προωθήθηκε η μελέτη προς ένταξη σε χρηματοδοτικό πρόγραμμα του δρόμου πρόσβασης στο Καρέλι και στη Μεσαιωνική Γέφυρα της Αρτοτίβας στην ημιορεινή περιοχή, **αντίστοιχα πρέπει να συμβεί και για άλλους δρόμους του ίδιου χαρακτήρα, όπως προς τον Ναό Αγίου Γεωργίου του Νεομάρτυρα στο Αργυρό Πηγάδι, προς το Ποτάμιο Σπήλαιο Θεοτικό και προς άλλα σημεία φυσικού κάλλους**. Η σημασία των δρόμων αυτής της κατηγορίας είναι πολύ σημαντική για την αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής, καθότι δεν συναρτάται μόνο με τις ανάγκες επικοινωνίες του πληθυσμού της περιοχής αλλά με πολύ περισσότερα.

Για παράδειγμα, μιας και βρισκόμαστε στο Αργυρό Πηγάδι, ο δρόμος Αργυρό Πηγάδι – Καστανιά είναι σημαντικός πέρα από την εξυπηρέτηση της επικοινωνίας, και ίσως περισσότερο γι' αυτό, γιατί **αναδεικνύει δύο στοιχεία ιδιαίτερης αξίας, την Τριανταφυλλιά, την ψηλότερη κορυφή του Παναιτωλικού, και την Αποκλείστρα της Καστανιάς, μια τοποθεσία που πρέπει να αποτελέσει προσκύνημα** όχι μόνο για την ευρύτερη περιοχή αλλά για ολόκληρη την Ελλάδα για τις χιλιάδες ψυχές που έσωσε κατά την περίοδο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του 1821 αλλά και νωρίτερα καθ' όλη τη διάρκεια της τουρκοκρατίας. Κι αυτό πρέπει να δοθεί με έμφαση να το καταλάβει η πολιτεία. Κι αντίστοιχα συμβαίνει και για άλλους δρόμους της κατηγορίας αυτής.

Συναφές με το ζήτημα της οδοποιίας είναι και το ζήτημα της αποκατάστασης των ζημιών από καιρικά φαινόμενα, που είναι πιο έντονο στην ορεινή αυτή περιοχή, δεδομένης μάλιστα της δύσκολης γεωμορφολογίας της. Και σ' αυτόν τον τομέα έγιναν και γίνονται παρεμβάσεις, **όπως σχετικά πρόσφατα συνέβη με την αποκατάσταση της επικοινωνίας προς το Αργυρό Πηγάδι με τις παρεμβάσεις στου Γαρδικιώτη και με την κατασκευή της γέφυρας στο ρέμα του Τσιρνόκου**, που υλοποιήθηκαν από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και από τον Δήμο Θέρμου αντίστοιχα, ενώ διάσπαρτες μικρότερες παρεμβάσεις πραγματοποιούνται συνεχώς στην οδοποιία και εντός οικισμών. Αλλά υπάρχουν πολλά άλλα ακόμη, που πρέπει να υλοποιηθούν στον τομέα αυτόν και που πρέπει να διεκδικηθούν με σθένος.

Τέλος, δεν πρέπει να παραλειφθεί η αναγκαιότητα για **εκσυγχρονισμό των βασικών οδικών αξόνων σύνδεσης ολόκληρης της περιοχής του Δήμου Θέρμου με τις κοντινές πόλεις (Αγρίνιο, Ναύπακτο και Καρπενήσι)** και με το βασικό σύστημα μεταφορών της χώρας, στοιχείο που ασφαλώς θα συντείνει στη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης και στην αναπτυξιακή προοπτική και της ορεινής περιοχής του Δήμου Θέρμου.

Η ευθύνη των συλλογικών φορέων & των πολιτών

Από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι οι φορείς της αυτοδιοίκησης της περιοχής, **ο Δήμος Θέρμου και η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, με τη συμπαράσταση της κεντρικής διοίκησης μέσω των χρηματοδοτικών προγραμμάτων που κάθε φορά παρέχονται για το σύνολο της χώρας, δίνουν το παρών στην προσπάθεια αυτή.** Και φυσικά δεν είναι μόνο οι προαναφερόμενοι τομείς που συμβαίνει αυτό αλλά και πολλοί άλλοι, όπως είναι η ύδρευση, οι κοινωνικές δομές και άλλα, που ασφαλώς αφορούν και την ορεινή περιοχή. Μπορεί ο ρυθμός υλοποίησης όλων των αναγκαίων υποδομών να μην είναι ο επιθυμητός για κανέναν – και σίγουρα έτσι είναι, πράγμα

που οφείλεται σε πολλούς παράγοντες – αλλά αυτό σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αποτελεί αιτία πεσιμισμού.

Σίγουρα χρειάζονται περισσότερα, και πάντα θα χρειάζονται περισσότεροι πόροι και περισσότερα κίνητρα για τέτοιου είδους περιοχές – και πρέπει να τα διεκδικούμε – αλλά να μην υποτιμούμε ότι υπάρχουν χρηματοδοτικά προγράμματα που αφορούν ολόκληρη τη χώρα και που άλλες περιοχές της χώρας τα έχουν αξιοποιήσει πιο αποτελεσματικά. Και σ' αυτό δεν είναι **υπεύθυνοι μόνο οι φορείς της διοίκησης αλλά και οι ίδιοι οι πολίτες κάθε περιοχής.** Σκεφτόμαστε, άραγε, γιατί στη γειτονική Ναυπακτία έχουν υλοποιηθεί σημαντικές υποδομές εξυπηρέτησης των επισκεπτών από ιδιωτική πρωτοβουλία και εδώ όχι; Οι δυνατότητες για ανέγερση ξενώνων και για διαμόρφωση κτιρίων για βραχυχρόνια μίσθωση υπάρχουν. Τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ελληνικό δημόσιο αναφέρονται σε όλες τις ορεινές περιοχές και δεν αφορούν μόνο στην αυτοδιοίκηση αλλά και σε ιδιώτες και σε συλλογικούς φορείς.

Κι εδώ ερχόμαστε και σε ένα κρίσιμο θέμα. Τη γενικότερη ευθύνη των συλλογικών φορέων και των ίδιων των πολιτών για την αναβάθμιση του τόπου τους.

Τι πρέπει να κάνουν οι συλλογικοί φορείς; Είναι απλό. Ό,τι κάνει ένας σύλλογος από την ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου, δηλαδή ό,τι κάνει ο Σύνδεσμος Αργυροπηγαδιτών. Και ό,τι κάνει ένας σύλλογος από το Θέρμο, δηλαδή το ΙΔΕΑΠΘ.

Και πάμε και στους ίδιους τους πολίτες, στο τι μπορεί να κάνει καθένας σε ατομικό επίπεδο. **Οι δυνάμενοι να επενδύσουν στον τόπο τους το κάνουν,** έστω κι αν απαιτηθεί να αναλάβουν ρίσκο, ειδικά για την πρώτη περίοδο λειτουργίας των επιχειρηματικών τους πρωτοβουλιών, για μέρος των χρημάτων τους; **Οι συνταξιούχοι - κάτοικοι των πόλεων, οι καταγόμενοι από τα χωριά αυτά**, που έχουν τη δυνατότητα να διαμένουν μεγάλο χρονικό διάστημα στο χωριό τους, το κάνουν ή επιλέγουν άλλα μέρη γι' αυτό ή τίποτα;

Και κάτι άλλο σημαντικό. Πολλά ακίνητα, που μένουν ανεκμετάλλευτα για διάφορους λόγους, επιβάλλεται ν' αλλάξουν χέρια. **Οι κατέχοντες, λοιπόν, οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο στις περιοχές αυτές, (σπίτια, χωράφια και άλλα ακίνητα), που δεν το χρησιμοποιούν ούτε μπορούν να τα αξιοποιήσουν, είτε δεν ενδιαφέρονται γι' αυτά, είναι διατιθέμενοι να τα δωρίσουν ή να τα πουλήσουν σε πολύ μικρή τιμή**, ώστε να μπορεί να τα αποκτήσουν άλλοι άνθρωποι που δεν έχουν χωριό και ενδιαφέρονται να αποκτήσουν ένα χωριό για να φτιάξουν την παραθεριστική τους κατοικία ή/και κάποιοι άλλοι για να μείνουν μόνιμα ίσως, γιατί υπάρχουν και τέτοιες περιπτώσεις; Ή, αντίθετα, δεν κάνουν τίποτα και προτιμούν να τα δουν ρημαγμένα παρά να τα δουν να αξιοποιούνται από άλλους ή, ακόμα χειρότερα, ζητάνε όσα τους λείπουν ή όσα φαντάζονται ότι αξίζουν και όχι όσο

πραγματικά ξέρουν πως αξίζουν, για να τα πουλήσουν, παρουσιάζοντας μάλιστα μ' αυτόν τον τρόπο υποκριτικά τους εαυτούς τους ως καλούς πατριώτες;

Μήνυμα ελπίδας

Όλα τα παραπάνω, κι άλλα ακόμη, είναι δυνατόν να προσδώσουν αναπτυξιακή δυναμική στην ορεινή αυτή περιοχή και ν' αλλάξουν την πτωτική πορεία της. Ας μην ξεχνάμε ότι τίποτα δεν μένει στατικό στο πέρασμα των χρόνων και ότι όλα μπορούν να αλλάξουν. Παίρνοντας ως **παράδειγμα μια γειτονική μας περιοχή, τη Λευκάδα,** θα διαπιστώσει κανείς ότι τα καπνοχώραφα και οι ελαιώνες της Αιτωλοακαρνανίας πριν όχι και από πολλά χρόνια παρείχαν στους Λευκαδίτες, οι οποίοι εργάζονταν ως αγρεργάτες σ' αυτά, το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους. Σήμερα τα πράγματα έχουν αντιστραφεί. Οι παραλίες της Λευκάδας παρέχουν σημαντικό μέρος εισοδήματος όχι μόνο στους Λευκαδίτες αλλά και σε πολλούς Αιτωλοακαρνάνες.

Αλήθεια, γιατί να μην μπορεί να συμβεί κάτι αντίστοιχο, τηρουμένων των αναλογιών, και με την αξιοποίηση των βουνών, των φαραγγιών, των δασών και των τόσων άλλων θελγήτρων της ορεινής περιοχής του Θέρμου, που παρέχουν δυνατότητα επίσκεψης και δραστηριοτήτων για χρονικό διάστημα τριακοσίων εξήντα πέντε (365) ημερών κατ' έτος; Το έχουμε δει, εξάλλου, να γίνεται και με άλλες ορεινές περιοχές. Γιατί όχι κι εδώ;

Ας πιστέψουμε πως μπορούμε να γίνουμε κάτι σαν το Ζαγόρι. Κι ακόμη καλύτερα. Γιατί το αξίζει η περιοχή μας. Κι αν δεν έχουμε τόσο σημαντική οικιστική παράδοση όπως εκεί, έχουμε όμως άλλα στοιχεία ανώτερα και σίγουρα καλύτερη φύση.

Κι αν το πιστεύουμε, ας δώσουμε όλοι μαζί από εδώ σήμερα την υπόσχεση πως θα κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας γι' αυτό.

Καταλήγοντας, **το ερώτημα «έχουν μέλλον τα ορεινά χωριά;» γίνεται σήμερα κάλεσμα σε καινοτομία, σε συνεργασία, σε επιστροφή στις ρίζες με σύγχρονα μέσα.**

Το μέλλον των ορεινών χωριών μας δεν θα έρθει μόνο του. Θα το χτίσουμε όλοι μαζί: Ο Δήμος με πρωτοβουλίες.
Οι κάτοικοι με συμμετοχή.
Οι νέοι με ιδέες.
Οι φορείς με υποστήριξη.
Οι Έλληνες της διασποράς με αγάπη και επένδυση.

Η ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου δεν είναι πίσω από την εποχή. Είναι μπροστά από τη λήθη. Και τώρα είναι η στιγμή της.

Γιατί ο Δήμος Θέρμου έχει μέλλον!

Και τα ορεινά χωριά του έχουν μέλλον!!

Και γιατί όλοι μαζί μπορούμε!!!

«Τουρισμός στον 21ο Αιώνα»

Εκτεθειμένοι στην Κλιματική Κρίση – Ορεινός Τουρισμός

Οι περιπτώσεις των ορεινών χωριών: Αμβρακιάς και Αργυρού Πηγαδίου Ορεινής Τριχωνίδας, Καστανιάς Ευρυτανίας.

Εισηγητής:

Πυρπύλης Βασίλειος

Εκπαιδευτικός Δ.Ε.

MSc: Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός για την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής

Τουρισμός – Ελλάδα

- Ο τουρισμός και οι διακοπές είναι πρόσφατη σχετικά υπόθεση. Αποτελούσε προνόμιο των πολύ πλούσιων και ισχυρών πριν το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα (άνθρωποι με οικονομική άνεση ή έμποροι, ναυτικοί, λόρδοι, περιηγητές κ.ά).
- Στην Ελλάδα από το τέλος του 19ου αιώνα δημιουργήθηκαν περιπατητικές λέσχες και εκδρομικοί όμιλοι. Ο Ε.Ο.Τ ιδρύθηκε το 1929. Μαζικά βήματα στη χώρα έγιναν μετά το 1950, κυρίως μετά το 1970 και αφορούσαν σε νησιά όπως η Κέρκυρα, η Ύδρα, η Μύκονος κ.ά., σε περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (Ολυμπία, Δελφοί, Μυκήνες κ.ά), σε μέρη με ιαματικά λουτρά (Αιδηψός, Καμένα Βούρλα, κ.ά), σε ορεινά μέρη ιστορικού ή άλλου ενδιαφέροντος (Μέτσοβο, Καλάβρυτα, Αράχωβα, κ.ά).
- Σε πολύ μεγάλο βαθμό η έννοια του τουρισμού στην Ελλάδα είναι συνυφασμένη με τα νησιά της και το τρίπτυχο: «Ήλιος-Άμμος-Θάλασσα», ή στα αγγλικά «sun-sand-sea – 3s».

- Πλέον η υπόθεση του τουρισμού αφορά πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού στις δυτικές κοινωνίες, ενώ συγκεκριμένα στην Ελλάδα είναι όλο και αυξανόμενη η εξάρτηση του ΑΕΠ της από αυτόν…

(Πηγή: Διαδίκτυο και Wikipedia)

Θερμική άνεση και Τουρισμός

- Το εύρος θερμοκρασιών στο οποίο ο μέσος άνθρωπος νιώθει άνετα, δηλαδή ούτε κρυώνει ούτε ζεσταίνεται, είναι περίπου από **20 έως 26 βαθμούς Κελσίου**. Αυτό είναι υποκειμενικό από άνθρωπο σε άνθρωπο, αφού εξαρτάται από πολλούς παράγοντες (υγρασία, δραστηριότητα, ακτινοβολία κ.ά). Υπάρχει πάντως άμεσος αντίκτυπος στον άνθρωπο, (στην διάθεση, στη συμπεριφορά, στην παραγωγικότητα, στην υγεία κ.ά, **Parsons, 1993).**
- Σε κάθε φάση της ζωής του ο άνθρωπος επιθυμεί να νιώθει θερμική ισορροπία με το περιβάλλον. Γι΄ αυτό είναι πολύ πιθανό μέσα σε λίγες ώρες να προσθέσει ή να αφαιρέσει ρούχα, να επιδιώξει τη σκιά ή τον ήλιο, να κλείσει ή να ανοίξει πόρτες, κουρτίνες ή παράθυρα κ.λπ.
- Βασικό ζητούμενο των διακοπών είναι η **ξεκούραση**, ψυχική και σωματική. Αυτή συνδέεται άμεσα με τις κλιματολογικές συνθήκες. Είναι κρίσιμο να υπάρχουν αρκετές διαθέσιμες ώρες με καλές θερμικές συνθήκες κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Από τι εξαρτάται η Θερμική Άνεση

- Από τους αντικειμενικούς μετεωρολογικούς παράγοντες (θερμοκρασία, υγρασία, ηλιοφάνεια ή σκιά). Οι παράγοντες αυτοί καθορίζουν το **ενεργειακό ισοζύγιο** στον άνθρωπο.
- Από προσωπικούς παράγοντες όπως ο στιγμιαίος ρουχισμός, ο μεταβολισμός του κάθε ανθρώπου, η προσωπική φυσική του κατάσταση, η ηλικία του, το φύλο κ.ά. Οι προσωπικοί υποκειμενικοί παράγοντες διαφοροποιούν τις

ενεργειακές ανταλλαγές του ανθρώπινου σώματος με το περιβάλλον, λόγω εκπομπής ακτινοβολίας μέσω της εφίδρωσης και της αναπνοής.

(Jamei & Rajagopalan, 2017)

Δείκτης Δυσφορίας DI – Συνθήκες Καύσωνα

- Σε μεγάλης διάρκειας καύσωνα (πάνω από 72h), υπάρχει **θερμική καταπόνηση** που λειτουργεί σωρευτικά στο ανθρώπινο σώμα. Σχετίζεται με κακή ποιότητα ύπνου, αν απαιτείται ανοικτό κλιματιστικό το βράδυ, με στρες από τον θόρυβο λειτουργίας των συσκευών ψύξης, αναπνευστικά ζητήματα και πιθανή μετάδοση λοιμώξεων.
- Σε αρκετούς συνδυασμούς τιμών υγρασίας και θερμοκρασίας αυξάνεται πολύ ο δείκτης δυσφορίας DI. Αν πάρει τιμές πάνω από 30. αλλά κυρίως πάνω από 34 ξεκινά η αίσθηση δυσφορίας.

	25%	30%	35%	40%	45%	50%	55%	60%	65%	70%	75%	80%	85%	90%	95%	100%
42°	48	50	52	55	57	59	62	64	66	68	71	73	75	77	80	82
41°	46	48	51	53	55	57	59	61	64	66	68	70	72	74	76	79
40°	45	47	49	51	53	55	57	59	61	63	65	67	69	71	73	75
39°	43	45	47	49	51	53	55	57	59	61	63	65	66	68	70	72
38°	42	44	45	47	49	51	53	55	56	58	60	62	64	66	67	69
37°	40	42	44	45	47	49	51	52	54	56	58	59	61	63	65	66
36°	39	40	42	44	45	47	49	50	52	54	55	57	59	60	62	63
35°	37	39	40	42	44	45	47	48	50	51	53	54	56	58	59	61
34°	36	37	39	40	42	43	45	46	48	49	51	52	54	55	57	58
33°	34	36	37	39	40	41	43	44	46	47	48	50	51	53	54	55
32°	33	34	36	37	38	40	41	42	44	45	46	48	49	50	52	53
31°	32	33	34	35	37	38	39	40	42	43	44	45	47	48	49	50
30°	30	32	33	34	35	36	37	39	40	41	42	43	45	46	47	48
29°	29	30	31	32	33	35	36	37	38	39	40	41	42	43	45	46
28°	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43
27°	27	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
26°	26	26	27	28	29	30	31	32	33	34	34	35	36	37	38	39
25°	25	25	26	27	27	28	29	30	31	32	33	34	34	35	36	37
24°	24	24	24	25	26	27	28	28	29	30	31	32	33	33	34	35
23°	23	23	23	24	25	25	26	27	28	28	29	30	31	32	32	33
22°	22	22	22	22	23	24	25	25	26	27	27	28	29	30	30	31

Πίνακας 1: Δείκτης Δυσφορίας
Πηγή: http://www.eurometeo.com/english/read/doc_heat

Παγκόσμια Θέρμανση – Κλιματική Αλλαγή

Σύμφωνα με την 5η Έκθεση Αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για το Κλίμα του ΟΗΕ υπάρχουν τέσσερα RCP σενάρια για το τέλος του 21ου αιώνα, βασισμένα στις συγκεντρώσεις διοξειδίου του άνθρακα. Όλα τα σενάρια δείχνουν **αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας** το 2100 από 0,3°C έως 4,8°C.

(Edenhofer et al, 2014)

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος προβλέπει:

- **Αύξηση θερμοκρασίας**, κυρίως το καλοκαίρι (ακραία γεγονότα καύσωνα) και μείωση της βροχόπτωσης και της απορροής των υδάτων των ποταμών
- **Αυξημένη ζήτηση νερού** για άρδευση- μείωση απόδοσης των καλλιεργειών και αυξημένη διακινδύνευση **ξηρασίας**, **πυρκαγιών** και του ζωικού κεφαλαίου
- **Αύξηση της ζήτησης ενέργειας** για ψύξη λόγω αύξησης της θερμοκρασίας, υποβάθμιση της βιοποικιλότητας, εξάπλωση νέων ασθενειών και μείωση τουριστικών ροών το καλοκαίρι **(https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-and-vulnerability-2016)**

Νέα κλιματικά δεδομένα - Κλιματική Κρίση

Σύμφωνα με μελέτη του Οργανισμού Έρευνας και Ανάλυσης διαΝΕΟσις του 2021, αναμένονται:

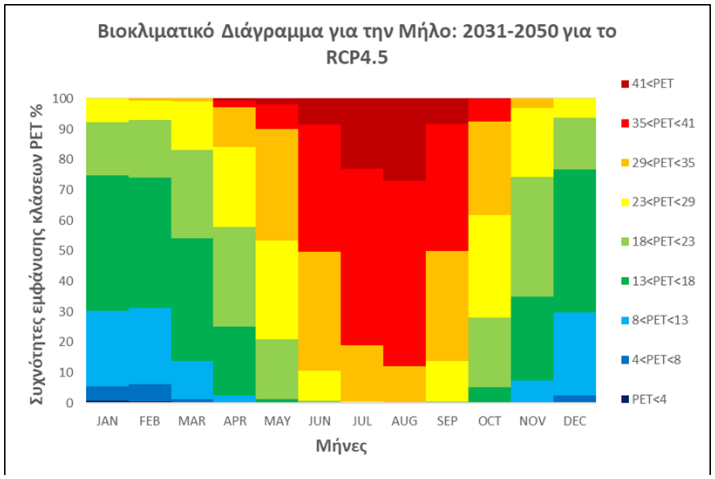
- **Αύξηση** της μέσης **θερμοκρασίας** μέχρι το 2045 και με βάση το σχετικά ήπιο σενάριο $RCP_{4,5}$ κατά 2 περίπου βαθμούς μέσο όρο σε σχέση με το 2000, με μεγάλη ποικιλία ανά περιοχή.
- **Αύξηση της ξηρασίας** κατά τους καλοκαιρινούς μήνες στις πιο πολλές περιοχές με επίδραση σε χλωρίδα και πανίδα, με συχνότερες έντονες βροχοπτώσεις, προβλήματα κατολισθήσεων και ευαλωτότητα στις υποδομές.
- **Αύξηση** της **συχνότητας καυσώνων**. Ενώ είχαμε από 1 έως 2 επεισόδια καυσώνων την περίοδο 1970-2000 (1985), θα έχουμε 6 έως 8 την περίοδο

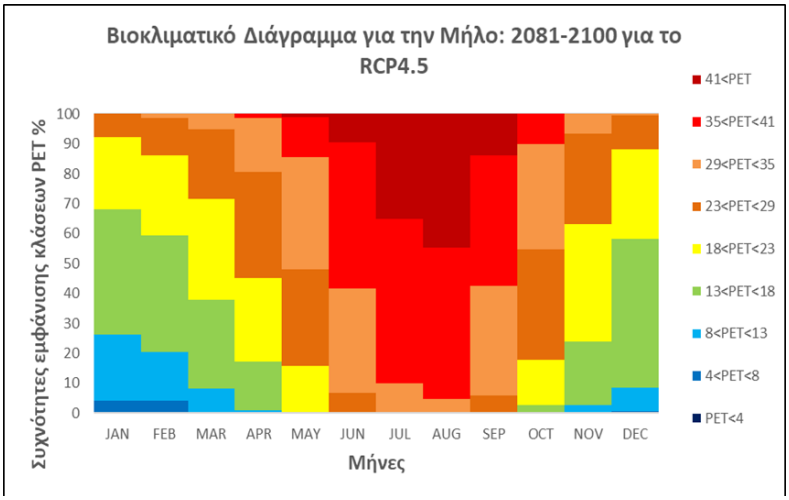
2026-2045 (2035)! Αυτό συνεπάγεται αύξηση των αναγκών ψύξης και των καταστροφικών πυρκαγιών. Όλα αυτά θα έχουν άμεση επίδραση στον τουριστικό τομέα.

- **Αύξηση** του αριθμού των **τροπικών νυχτών** με θερμοκρασίες πάνω από 20 βαθμούς Κελσίου. Οι τροπικές νύχτες σχετίζονται με τη δυσφορία, τη μη θερμική ισορροπία και την κούραση των ανθρώπων, κυρίως κατά τη διάρκεια του ύπνου.

Θερμική δυσφορία στα νέα κλιματικά δεδομένα

Η περίπτωση της Μήλου

(Πυρπύλης, 2020)

Νέες τάσεις λόγω Κλιματικής Αλλαγής

- Οφείλουμε να δούμε όσο πιο αντικειμενικά γίνεται πως η **Κλιματική Αλλαγή** και η **Κλιματική Κρίση** θα αλλάξουν τα δεδομένα και στον τουρισμό.
- Υπάρχει πολύ μεγάλη αύξηση της ζήτησης τους ζεστούς μήνες για πιο ψυχρά κλίματα (Σκωτία, Σκανδιναβία, Ισλανδία κ.ά). Αυτή η τάση λέγεται **cool-cation,** cool (δροσιά) και vacation (διακοπές) και δείχνει την αναζήτηση δροσιάς στις θερινές διακοπές.
- Στη Γερμανία σε έρευνα που διενήργησε ο τουριστικός οργανισμός Visit Sweden διαπίστωσε ότι: **δύο στους πέντε Γερμανούς** σκοπεύουν να αλλάξουν τις ταξιδιωτικές τους συνήθειες εξαιτίας της ακραίας ζέστης στη νότια Ευρώπη επιλέγοντας είτε άλλη εποχή για διακοπές είτε προορισμούς με πιο ψυχρά κλίματα!

(Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Τα Νέα»)

Ορεινές Περιοχές – Υπάρχει Μέλλον;

Σαφή πλεονεκτήματα κατά την Κλιματική Κρίση:

- Οι κλιματολογικές συνθήκες στα βουνά είναι πιο ήπιες το καλοκαίρι, με **μείωση της θερμοκρασίας** κατά 0,65 βαθμούς C/ανά 100m υψομέτρου σε σχέση με πεδινά μέρη και καλύτερες συνθήκες υγρασίας και αερισμού, άρα **καλύτερη αισθητή θερμοκρασία**. Διαθέτουν πολλά σημεία με φυσική σκιά και φυσικές πηγές, άρα επάρκεια πόσιμου νερού.
- Το βράδυ και μέχρι την ανατολή του ήλιου, δύσκολα ακόμα και σε συνθήκες καύσωνα επικρατούν ελάχιστες θερμοκρασίες πάνω από 20 βαθμούς C, απαραίτητη προϋπόθεση για **ξεκούραστο ύπνο** χωρίς χρήση τεχνητού κλιματισμού.

(Φωτιάδη, χ.χ. και Wikipedia)

Καλύτερη Θερμική Άνεση και Δροσισμός

- Σε μέρη με υψόμετρο πάνω από 700μ., επειδή είναι αυξημένες οι ώρες θερμικής άνεσης ακόμα και σε συνθήκες καύσωνα, είναι πολύ περισσότερες

οι δυνατότητες για υπαίθριες δραστηριότητες (περίπατος, παιχνίδι σε αθλοπαιδιές, αναψυχή, κ.ά).

- Με σωστή αξιοποίηση του υδάτινου στοιχείου που συνήθως υπάρχει στους ορεινούς όγκους (ασφαλείς «λούμπες» στο ποτάμι, στέρνες που έχουν συντηρηθεί σωστά κ.ά.), μπορεί να καλυφθεί το μειονέκτημα της απόστασης από τη θάλασσα για δροσισμό ακόμα και τις πολύ ζεστές ώρες της ημέρας.

Τα ορεινά χωριά Αμβρακιά – Αργυρό Πηγάδι – Καστανιά

Έχουν μέσο υψόμετρο 730, 910 και 1000 μέτρα αντίστοιχα. Επομένως, πληρούν τις προδιαγραφές υψομέτρου που αναφέρθηκαν νωρίτερα με τα πλεονεκτήματα τόσο στην αίσθηση θερμικής άνεσης, όσο και στη διάρκεια αυτής.

- Τα τρία χωριά πρακτικά είναι σε πολύ κοντινές αποστάσεις μεταξύ τους. Η Καστανιά έχει καλή πρόσβαση μόνο από την Ευρυτανία, αφού δεν υπάρχει αξιοπρεπής διαμπερής πρόσβαση (Καστανιά-Πρόδρομος-Κοσίνα-Αργυρό Πηγάδι).
- Το αιτωλικό δίδυμο (Αμβρακιά και Αργυρό Πηγάδι) έχει πολύ σοβαρό ζήτημα πρόσβασης, ίσως υπαρξιακού επιπέδου, αφού για να φθάσει κανείς σε αυτά, χρειάζονται τουλάχιστον 5 και 12 χλμ. χωματόδρομου, πολλές φορές μέτριου έως κακού επιπέδου.
- Η Καστανιά ενώ πλεονεκτεί σαφώς έναντι των άλλων δύο σε υποδομές, δεν κεφαλαιοποιεί τις δυνατότητες που έχει. Δεν ωφελείται όπως άλλοι δορυφόροι του Καρπενησίου (Μικρό- Μεγάλο Χωριό, Βουτύρο, Κλαυσί κ.ά) από τον τουρισμό αυτού και την επισκεψιμότητά του, ίσως επειδή δεν είναι πέρασμα, αλλά αποτελεί τελικό προορισμό.

Πλεονεκτήματα και προοπτικές

Το δύσκολο ανάγλυφο έχει «προικίσει» την περιοχή με πολύ ενδιαφέροντα σημεία. Με κατάλληλες ενέργειες και εξωστρέφεια, μπορούν να γίνουν τοπόσημα, εξασφαλίζοντας πολύ μεγαλύτερη επισκεψιμότητα. Ενδεικτικά να αναφέρουμε κάποια:

Το φαράγγι του Δία και τον μύλο στην Αμβρακιά, τον εξαιρετικό ναό του Αγίου Γεωργίου του Νεομάρτυρα μεταξύ Αμβρακιάς και Αργυρού Πηγαδίου, την πλατεία με το σχολείο και τον ξενώνα στο Αργυρό Πηγάδι, τους πέτρινους πεζόδρομους και τις εκκλησίες της Καστανιάς, καθώς και την εγγύτητά της στο πολύ σημαντικό προσκύνημα της Παναγίας της Προυσσιώτισας.

Είναι κρίσιμο να μην χαθεί εντελώς η ντόπια παραγωγή (πατάτες, κάστανα, κεράσια, μέλι, ποιοτικά κρεατικά-πουλερικά, κ.ά). Είναι σημαντικό να μείνουν ζωντανά τα χωριά, να στηριχτούν οι προσπάθειες που γίνονται και να ενταθούν. Να τολμήσουν οι σύλλογοι και οι ιδιώτες με σχετική οικονομική άνεση.

Πορεία προς το μέλλον

- Οι αλλαγές στις συνήθειες των τουριστών δεν θα γίνουν εντελώς ξαφνικά, αλλά η εκτίμηση είναι πως θα έρθουν σιγά-σιγά. Μπορεί κάποια καλοκαίρια να μας μπερδέψουν ως προς την ξεκάθαρη τάση για υπερθέρμανση (π.χ το περσινό του 2023), αλλά στην πλειονότητά τους θα επικρατούν πολύ δύσκολες συνθήκες (2021, 2022, 2024).
- Οι άνθρωποι που διαβιούν και αγαπούν τις ορεινές περιοχές πρέπει να ξέρουν, να έχουν πειστεί για τις αλλαγές και να είναι έτοιμοι να τις υποδεχτούν. Δεν είναι θεμιτό, ούτε έξυπνο να υπάρχει η αίσθηση πως θα προκύψει ξαφνικός πλούτος, περιμένοντας κατά κάποιο τρόπο τη σειρά τους μετά τους νησιώτες…

- Πρέπει να γίνουν προσεκτικά βήματα, συνδυάζοντας και τις υπόλοιπες παραμέτρους που ενδιαφέρουν τους υποψήφιους τουρίστες – επισκέπτες, όπως: πρωτότυπες δραστηριότητες γύρω από το βουνό, αυθεντικά τοπικά προϊόντα, ανταγωνιστικές τιμές, φιλική και όχι καθαρά εμπορική ατμόσφαιρα κ.ά.

Προϋποθέσεις

- Η πρόσβαση και οι υποδομές πρέπει να συντηρούνται και να βελτιώνονται.
- Η ιστορία και τα μνημεία της περιοχής (π.χ. πολιτιστικές διαδρομές, μονοπάτια κ.ά) να αναδειχθούν.
- Η ασφάλεια των επισκεπτών να εξασφαλίζεται μέσα από βασικές υπηρεσίες υγείας π.χ σύνδεση με φαρμακεία και κέντρα υγείας της περιοχής (Θέρμο και Προυσός).
- Η οργάνωση δραστηριοτήτων για παιδιά και η δημιουργία χώρων παιχνιδιού και άθλησης (παιδικές χαρές, αθλοπαιδιές κ.ά).
- Ο σωστός σχεδιασμός και η πλήρης σήμανση των περιπατητικών διαδρομών.
- Η δημιουργία σημείων θέασης και ξεκούρασης μέσα στο παρθένο φυσικό περιβάλλον (καλαίσθητα κιόσκια, τραπέζια και παγκάκια από ξύλα της περιοχής).
- Η ύπαρξη και η δημιουργία νέων ποιοτικών δυνατοτήτων αναψυχής και εστίασης κ.ά.

(Νάστος, 2014)

Βιβλιογραφία

- Edenhofer, O. R., Pichs-Madruga, Y., Sokona, S….. & Zwickel, T. (2014). *Technical Summary in Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change.* Contribution of Working Group III to the fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press. Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA.
- Jamei, E. & Rajagopalan, P. (2017). Urban development and pedestrian thermal comfort in Melbourne. *Solar Energy 144*: 681–698.
- Καρτάλης, Κ., Κοκκώσης, Χ., Φιλιππόπουλος, Κ., Πολύδωρος, Α., Λάππα, Κ. & Μαυράκου, Θ. (2021): Ενσωματώνοντας την κλιματική αλλαγή στον

μετασχηματισμό του αναπτυξιακού μοντέλου της Ελλάδας. Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης, διαΝΕΟσις.

- Matzarakis, A. & Nastos, P. T. (2011). Analysis of tourism potential for Crete island, Greece. *Global NEST Journal, Vol 13, No 2:* 141-149.
- Νάστος, Π. (2014). *Κλίμα και Τουρισμός*. Επιτροπή για το Κλίμα, τον Τουρισμό και την Αναψυχή.
- Parsons, K. (2013). *Human Thermal Environments*. The Effects of Hot, Moderate, and Cold Environments on Human Health, Comfort, and Performance. Third Edition. London & New York: CRC Press, Taylor & Francis Group.
- Poupkou, A., Nastos, P. T., Melas, D. & Zerefos, C. (2011). Climatology of Discomfort Index and Air Quality Index in a Large Urban Mediterranean Agglomeration. *Water Air Soil Pollut 222*: 163–183.
- Πυρπύλης, Β. (2020). Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός για την Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής, Ενότητα ΠΣΚ60, *Γραπτή Εργασία 4*, ΕΑΠ.
- Φωτιάδη, Α. (χ.χ). *Μετεωρολογία-Κλιματολογία: Θερμοκρασία.* Ανοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα. Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων. Πανεπιστήμιο Πατρών.

Διαδικτυακές Πηγές

- Από Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος: **https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-and-vulnerability-2016**
- Euro meteo: **http://www.eurometeo.com/English/read/doc_heat**
- Βικιπαίδεια: www.wikipedia.org
- Ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα https://www.tanea.gr/2024/07/08/greece/ayti-einai-i-nea-touristiki-tasi-pou-epireazei-tin-ellada/ στις 12/7/2024.

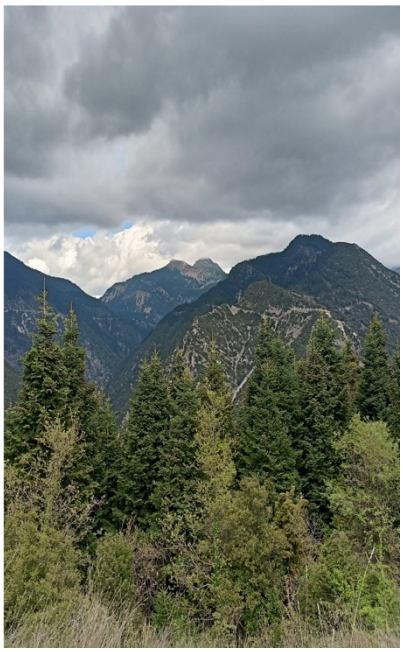
«Ορεινός τουρισμός με έμφαση στον τουρισμό φύσης: δυνατότητες και προκλήσεις στο Αργυρό Πηγάδι και τη γύρω περιοχή»

Μάρθα Σταθοπούλου

Βιολόγος, MSc Βιοποικιλότητα και διατήρηση

Τι είναι ο ορεινός τουρισμός;

- 70% της Ελλάδας είναι ορεινό!
- **860** βουνά με υψόμετρο από 500 έως και πάνω από 2000 μέτρα.

«Ως ορεινός τουρισμός ορίζεται το σύνολο των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στις ορεινές περιοχές καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου (UNEP)»

- Ποιές μπορούν να είναι αυτές οι δραστηριότητες;

- Πεζοπορία
- Ορειβασία
- Χιονοδρομικά κέντρα
- Υδάτινα αθλήματα
- Ποδηλασία
- Μηχανή βουνού
- Jeeping
- Αναψυχή σε ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις
- Διοργάνωση συνεδρίων

- Ανάπτυξη υπηρεσιών ευεξίας
- Ανάδειξη επισκέψιμων πολιτισμικών μνημείων
- Αθλητικές και παιδικές κατασκηνώσεις
- Οικοτουρισμός
- Γαστρονομία
- Συναυλίες και φεστιβάλ
- Εκπαιδευτικές δραστηριοτήτες
- Μανιταρογνωσία
- Παρατήρηση άγριας ζωής
- Αστροπαρατήρηση

Μερικοί δημοφιλείς ορεινοί προορισμοί...

- Ζαγοροχώρια, Φαράγγι του Βίκου, όρος Τύμφη
- Παύλιανη, Όρος Οίτη
- Μαίναλο
- Νυμφαίο, όρος Βέρνον
- Λίμνη Κερκίνη
- Φενεός, Ζήρεια

Θετικά

- Αύξηση εισοδήματος ντόπιου πληθυσμού
- Θέσεις εργασίας
- Ανάδειξη τοπικού φυσικού πλούτου/πολιτισμού/φιλοξενίας
- Παραμονή νέων στον τόπο τους
- Απομάκρυνση από αστικοποίηση

Αρνητικά

- Υποβάθμιση τοπίου
- Εντατική εκμετάλευση περιβάλλοντος
- Αύξηση θορύβου/απορριμάτων/κίνησης
- Εξάρτηση από τουρισμό/εγκατάλειψη παραδοσιακών κλάδων
- Περιθωριοποίηση ντόπιων
- Αύξηση αναγκών σε υποδομές

Τουρισμός φύσης ή οικοτουρισμός

Ως τουρισμός φύσης, ή οικοτουρισμός, ορίζεται η περιβαλλοντικά υπεύθυνη επίσκεψη, σε σχετικά ανέγγιχτες φυσικές περιοχές, με στόχο την απόλαυση και εκτίμηση της φύσης, προωθώντας έτσι την διατήρηση της φύσης, την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων από τους επισκέπτες και την παρότρυνση των τοπικών πληθυσμών για ενεργή κοινωνικό-οικονομική συμμετοχή (Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης,1996)

- Ελαχιστοποίηση περιβαλλοντικών, κοινωνικών και ψυχολογικών επιπτώσεων.
- Περιβαλλοντική & πολιτισμική ευαισθητοποίηση, σεβασμός στο περιβάλλον.
- Θετική εμπειρία σε επισκέπτες και οικοδεσπότες.
- Άμεσα οικονομικά οφέλη για τη διατήρηση του περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση οικονομικά του ντόπιο πληθυσμού.
- Βιωματικές εμπειρίες στους επισκέπτες.
- Βάση οι υποδομές με χαμηλές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- Αναγνώριση δικαιωμάτων και πνευματικών πεποιθήσεων της τοπικής κοινωνίας και ενδυνάμωσή τους.

Στροφή στις προστατευόμενες περιοχές ως τουριστικούς προορισμούς

Γιατί...;

- Εναλλακτικός τύπος ταξιδιών - επίκεντρο το περιβάλλον.
- Βιώσιμη πολιτική και ανάπτυξη: θεσμικές παρεμβάσεις και δράσεις.
- Αύξηση του ελεύθερου χρόνου και ταξιδιών ετησίως.
- Οριοθέτηση του τουριστικού πόρου – τουριστικού προϊόντος.
- Κοινωνικά υπεύθυνος τουρισμός: ατομικές, επιχειρηματικές και αναπτυξιακές πρακτικές δεοντολογίας στα ταξίδια
- Αμφισβήτηση κυρίαρχου προτύπου οργανωμένου μαζικού τουρισμού διακοπών και οι επιπτώσεις του.

- Ηλεκτρονικός τουρισμός (e-tourism) - αυτονομημένος τουρίστας.
- Τοπική διακυβέρνηση και σχεδιασμός τουρισμού με ειδικά χαρακτηριστικά.
- Ειδικές και εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού.
- Υπερτουρισμός και τουριστικοί προορισμοί: Ανάγκη βιώσιμου στρατηγικού σχεδιασμού
- Κλιματική αλλαγή και κλιματική κρίση.

Σύμφωνα με παλαιότερη μελέτη της διαΝΕΟσις, η αξιοποίηση του 40% των περιοχών Natura 2000 μπορεί να αποφέρει έως και 2 δισ. ευρώ έσοδα ετησίως και να δημιουργήσει 15.000 θέσεις εργασίας.

Ευρύτερη περιοχή και φυσικό τοπίο

<u>Αργυρό Πηγάδι</u>

- Νοτιοανατολική πλαγιά της Τριανταφυλλιάς (1.817 μ.), της δεύτερης κορυφής του Παναιτωλικού, σε υψόμετρο 1.020 μέτρα.
- Η πλευρά αυτή είναι πολύ λιγότερο αναπτυγμένη σε σχέση με τη βόρεια στην οποία βρίσκεται η Καστανιά, όπου ο ορεινός τουρισμός είναι ήδη ανεπτυγμένος.
- Η περιοχή του χωριού πάνω από το δρόμο Νεροχωρίου – Αργυρού Πηγαδίου – Κοκκινόβρυσης εντάσσεται στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευμένων Περιοχών Natura 2000 GR2310004 «Όρος Παναιτωλικό».

Αμβρακιά

- Βρίσκεται στην ίδια πλαγιά, αλλά σε υψόμετρο 750 μέτρα.
- Την κοιλάδα διασχίζει ο Γιδομαντρίτης, παραπόταμος του Εύηνου.
- Φυλλοβόλα δάση γύρω από τα χωριά, όρια εξάπλωσης του δάσους ελάτης.
- Τις πλαγιές γύρω από το χωριά διασχίζουν ρέματα και ποτάμια, σχηματίζοντας βαθιά φαράγγια (Φαράγγι Δία).

Καστανιά

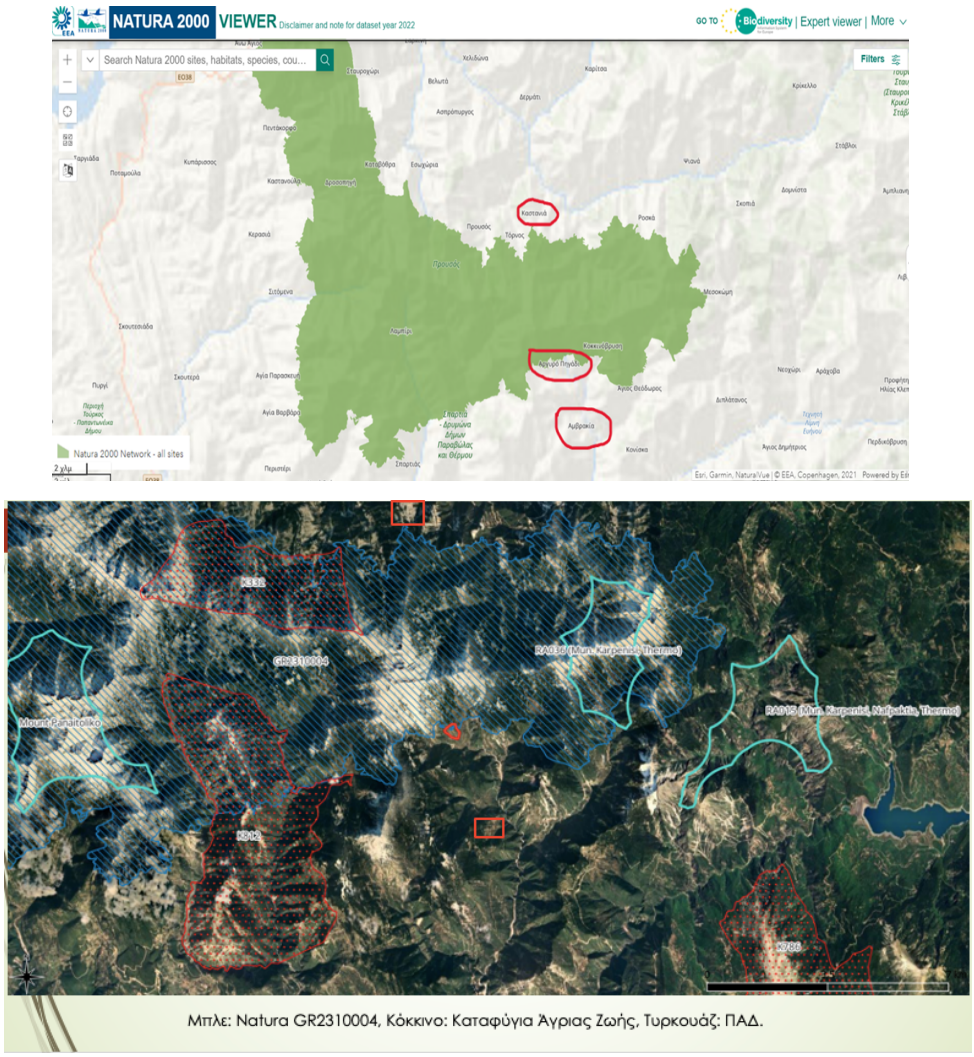
- Βόρεια πλευρά τής Τριανταφυλλιάς, στα 910 μέτρα υψόμετρο.
- Προυσός, Τόρνος, Πάντα Βρέχει, Μαύρη Σπηλιά.
- Οργιώδες ορεινό τοπίο, Κρικελιώτης ποταμός, απάτητα δάση.

Προστατευόμενες περιοχές ή περιοχές με οικολογική αξία

Το Αργυρό Πηγάδι, η Αμβρακία και η Καστανιά γειτνιάζουν με τις εξής προστατευόμενες περιοχές:

- Περιοχή Natura 2000, Ειδική Ζώνη Διατήρησης GR2310004 «Όρος Παναιτωλικό» «*Νόμος 3937/29-3-11 (ΦΕΚ 60 Α)*», στης οποίας τα όρια βρίσκεται το Αργυρό Πηγάδι.
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής «Σπαρτιά-Δρυμώνα» με κωδικό Κ812 (*ΦΕΚ 865/Β/12-7-00*) και «Προυσού» με κωδικό Κ332 (*ΦΕΚ 707/Β/86*).

Επίσης, βρίσκονται κοντά στην Περιοχή Άνευ Δρόμων (ΠΑΔ) «Καρπενήσι, Θέρμο» στα 2,5 χλμ. από την προτεινόμενη Αδιατάραχτη Φυσική Περιοχή (ΠΑΔ+περίμετρος 1 χλμ.) και «Όρη Καλιακούδα» στα 500 m.

Μπλε: Natura GR2310004, Κόκκινο: Καταφύγια Άγριας Ζωής, Τυρκουάζ: ΠΑΔ.

Η αξία του όρους Παναιτωλικό και των γύρω κορυφογραμμών

- Ποικιλία ενδιαιτημάτων (δάση κωνοφόρων, δάση πλατύφυλλων φυλλοβόλων, υπαλπικά και αλπικά λιβάδια).
- Συνδυασμός δασών πλατύφυλλης, χνοώδους και ήμερης βελανιδιάς με κεφαλληνιακή ελάτη, αλλά και υβριδογενή ελάτη σπανιότερα, είναι τύπος οικοσυστήματος ο οποίος μειώνεται συνεχώς στη νότια Ελλάδα.
- Είδη του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ υπό καθεστώς προστασίας: λύκος (*Canis lupus*), βίδρα (*Lutra lutra*), μεσογειακή χελώνα (*Testudo hermanni*).
- **Ερπετά**, όπως ο αβλέφαρος (*Ablepharus kitaibelii*), η δεντρογαλιά (*Hierophis gemonensis*), η τρανόσαυρα (*Lacerta trilineata)*, η

πρασινόσαυρα (*Lacerta viridis*), το νερόφιδο (*Natrix natrix*), η σαΐτα (*Platyceps najadum*), η τοιχογουστέρα (*Podarcis muralis*), η βαλκανόσαυρα (*Podarcis taurica*), το αγιόφιδο(*Telescopus fallax*), και η οχιά (*Vipera ammodytes*).

- **Αμφίβια**, όπως ο χωματόφρυνος (*Bufo bufo*), ο ευκίνητος βάτραχος (*Rana dalmatina*), ο ελληνικός βάτραχος (*Rana graeca*), ο κοινός τρίτωνας (*Triturus vulgaris*), και η κιτρινομπομπίνα (*Bombina variegata*).
- **Ασπόνδυλα**, όπως η πεταλούδα *Parnassius apollo*.
- **Θηλαστικά** όπως η αγριόγατα (*Felis silvestris*), το ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*), το κουνάβι (*Martes foina*), ο ασβός (*Meles meles*), η νυφίτσα (*Mustela nivalis – galinthias*), και ο δενδρομυωξός (*Dryomys nitedula*). Ακόμη, η περιοχή βρίσκεται εντός της περιοχής εξάπλωσης της καφέ αρκούδας (*Ursus arctos*).

Πολιτιστικό - αρχαιολογικό ενδιαφέρον

Αρχαιολογικό ενδιαφέρον:

Τμήμα οχυρωμένης ακρόπολης, δύο αρχαίοι τάφοι, ο ένας με κτερίσματα, και άλλα ευρήματα οικοδόμησης αρχαίων χρόνων (Αργυρό Πηγάδι).

Πιθανολογείται, μαντείο Οδυσσέα στην Αποκλείστρα (6 χλμ. από Καστανιά).

Αρχαιολογικά ευρήματα όπως αρχαίο υδραγωγείο, τάφος, κ.α., (Αμβρακιά).

Νεότερη ιστορία:

Απελευθερωτικός αγώνας 1821.

Λαογραφικό ενδιαφέρον:

Κτηνοτροφία.

Καλλιέργεια.

Αρχιτεκτονική.

Παραδοσιακά επαγγέλματα.

Βοτανολογία.

Νάος Αγίου Γεωργίου, Αργυρώ Πηγάδι.

8 εκκλησίες, Καστανιά.

Συλλογή βοτάνων

- Ρίγανη.
- Σερπούνι – είδος θυμαριού που φυτρώνει στην Τριανταφυλλιά και δίνει θαυμάσιο μέλι.
- Τσάι του βουνού.
- Η «φιλικούλα» που είναι ευεργετική για τις φλεγμονές του λαιμού.
- «Σκάρφη», γιατρικό για τους πονόδοντους και για πολλές άλλες επώδυνες ασθένειες.
- Βερβένα ή σπληνόχορτο ή ιεροβοτάνι ή γοργογιάννη.
- Βάλσαμο.
- Η παλαμονίδα για την αντιμετώπιση των αρθριτικών παθήσεων
- Ιξός ή μελά των ελάτων

Πηγή: Αργυρό Πηγάδι Ορεινής Τριχωνίδας, Ιστορία – Περιβάλλον – Πολιτισμός, Σύνδεσμος Αργυροπηγατών 2020

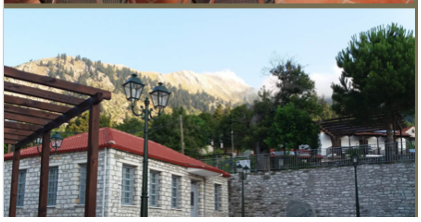
Τύποι ενασχόλησης στην περιοχή σήμερα

- Μελισσοκομία.
- Καλλιέργεια.
- Κτηνοτροφία.

- Παραγωγή κάστανου.
- Παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων (αλοιφές, γλυκά του κουταλιού, κ.α).
- Οικοτουρισμός: Λειτουργεί το παραδοσιακό καφενείο και ξενώνας του Συνδέσμου Αργυροπηγαδιτών Τριχωνίδας, «ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ».
- Πολιτιστικά.

Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση

- Κέντρο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης και Ανάδειξης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς Ορεινών Χωριών, λειτουργεί από το 2017.
- Λαογραφία.
- Ιστορία.
- Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.
- Karma Natura.
- Δραστηριότητες στη φύση.
- Εξοικείωση με την προστατευόμενη περιοχή.
- Αναψυχή με σεβασμό στο περιβάλλον

Τομείς ανάπτυξης: Τι μπορεί να προσφέρει η περιοχή στα πλαίσια του ήπιου τουρισμού;

Πεζοπορικές δραστηριότητες:

- Μόνο 3 καταγεγραμμένα μονοπάτια σε Αργυρό Πηγάδι & Αμβρακία(wikiloc), πλήθος σε Καστανιά.
- 10 διαδρομές περιγράφονται (argiropigadi.gr). **Είναι προσβάσιμες σήμερα;**
- Σύνδεση με ομάδες που διοργανώνουν πεζοπορικές εκδρομές.

Άλλες δραστηριότητες:

- Jeeping: πλήθος ορεινών διαδρομών προς οδήγηση με 4Χ4.
- Μανιταρογνωσία: Τα δάση ελάτης είναι πλούσια σε μανιτάρια και το ενδιαφέρον για τη συλλογή είναι πολύ διαδεδομένο – διοργάνωση εκδρομών με αυτό τον σκοπό!

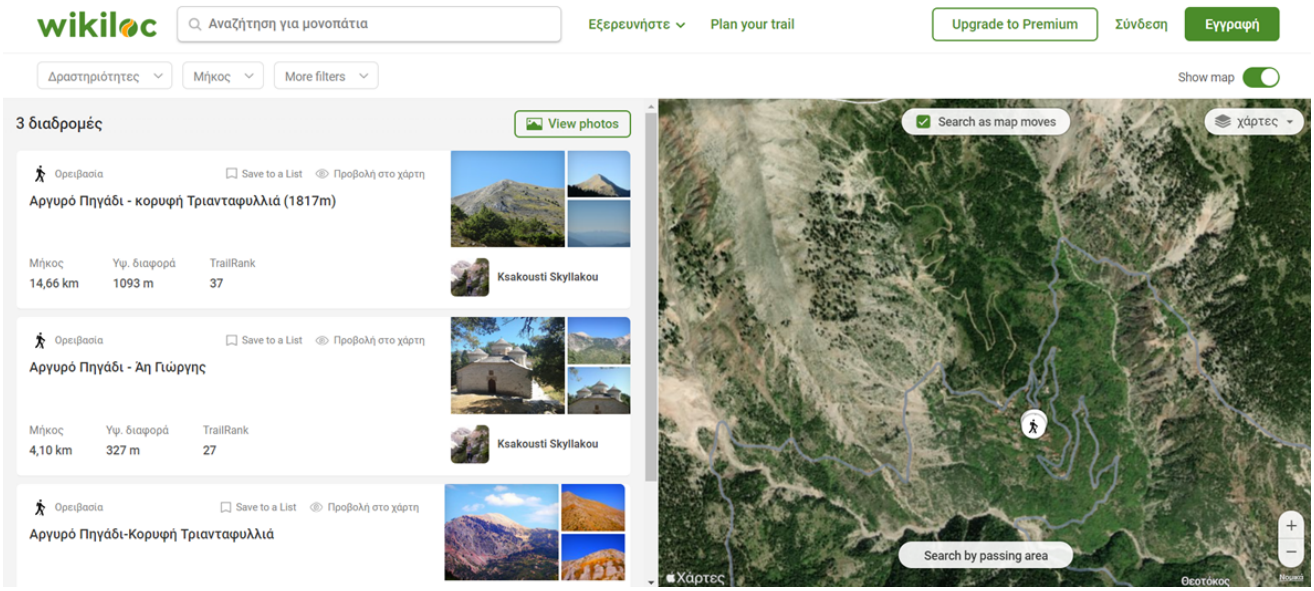
- Οικοτουρισμός: μετατροπή οικιών σε παραδοσιακούς ξενώνες ώστε να αυξηθούν οι δυνατότητες διαμονής.

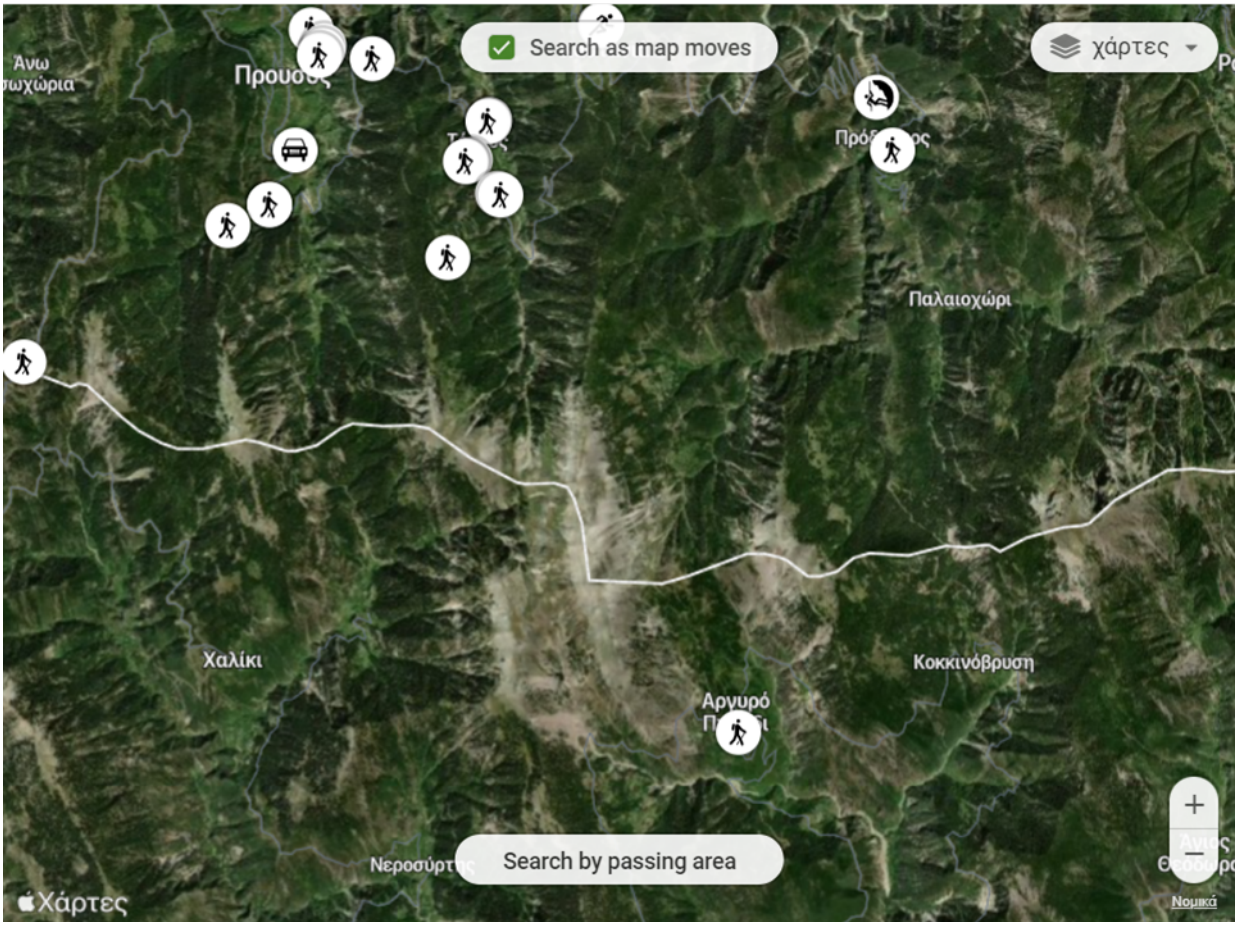
Επιμορφωτικές δραστηριότητες:

- Σεμινάρια σε διάφορες ειδικότητες – μελισσοκομία, συλλογή βοτάνων, γεωπονία – ή/και στο ευρύ κοινό.

  Έκπαιδευτικές εκδρομές πανεπιστημίων, σχολών και σχολείων. Επιστημονικό κίνητρο.
- Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση – κέντρο ενημέρωσης κοινού: προσέλκυση ομάδων επισκεπτών.
- Παραδοσιακή κουζίνα – γαστρονομία.
- Συνεδριακός τουρισμός.
- Τουρισμός ευεξίας.
- Φεστιβάλ – συναυλίες.
- Εθελοντισμός.

Πεζοπορικά μονοπάτια με αναζήτηση στο wikiloc

Προκλήσεις και ιδιαιτερότητες της περιοχής

- **Φέρουσα ικανότητα** φιλοξενίας επισκεπτών.
- Πόσα καταλύμματα χρειάζονται;
- Πόσοι χώροι εστίασης ταβέρνες/εστιατόρια/καντίνες/χάνια επαρκούν;
- Υπάρχουν **χώροι στάθμευσης**;
- **Προσβασιμότητα**: Ο υπάρχον χωματόδρομος προς Αμβρακιά και Αργυρό Πηγάδι, αν και καλός, είναι αποθαρρυντικός για την επισκεψιμότητα. Η πρόσβαση στην Καστανιά είναι ευκολότερη.
- **Υποδομές**: Έχει τη δυνατότητα η κοινότητα να διαχειριστεί τη φιλοξενία επισκεπτών μαζικά (απορρίμματα, αποχετευτικό σύστημα, ύδρευση, ρύπανση, θόρυβος, κίνδυνος κατολισθήσεων, αλληλεπίδραση με άγρια ζωή, κ.α);
- Πόσο μακριά είναι το κοντινότερο **κέντρο υγείας;**
- Εξειδικευμένο και εκπαιδευμένο **ανθρώπινο δυναμικό**.

Τί υποδομές απαιτούνται;

- Διάνοιξη/καθαρισμός/συντήρηση μονοπατιών και τοποθέτηση σήμανσης/χαρτών.
- Βελτίωση προσβασιμότητας – ασφάλεια.
- Χώροι παρακολούθησης βιοποικιλότητας (π.χ παρατηρητήρια).
- Εξέταση της δημιουργίας διαχειριζόμενου καταφυγίου στην περιοχή – επιπλέον προσέλκυση επισκεπτών για αναψυχή, απόλαυση του φυσικού τοπίου και δραστηριότητες (camping, πεζοπορίες, αστροπαρατήρηση, μανιταρογνωσία, κ.α).

Περιβαλλοντικό κέντρο:

- Θεματικός εμπλουτισμός.
- Υποδοχή κοινού – προσβασιμότητα, ώρες υποδοχής, προσωπικό.
- Χώρος εκπαίδευσης – ενημερωτικό υλικό.
- Ενίσχυση του φορέα διαχείρισης της περιοχής Natura και του έργου του περιβαλλοντικού κέντρου.

Σημεία πληροφόρησης:

- Για είδη άγριας πανίδας και χλωρίδας.
- Για κορυφές και φαράγγια.
- Για στοιχεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Για μονοπάτια.

Διαθέσιμες χρηματοδοτικές πηγές

- ΕΣΠΑ 2021- 2027 (Τομεακά και Περιφερειακά προγράμματα).
- Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Προγράμματα Ευρωπαϊκής και Εδαφικής Συνεργασίας (Interreg).
- LIFE 2021-2027.
- Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις

"Κοινωνική Οικονομία και Ορεινά Οικοσυστήματα "

Κωνσταντίνος Νάκος

Σύμβουλος Εκπαίδευσης, Msc Πληροφορικής και Επιχειρησιακής Έρευνας, MA Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Msc Αειφορίας, Οικοσυστημάτων και Βιώσιμης Αλιείας

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΟΓΚΟΥ

Ο ορεινός όγκος είναι μια γεωμορφολογική περιοχή που χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη υψηλών και απότομων εδαφικών σχηματισμών, όπως βουνά, λόφοι, και οροσειρές. Συνήθως, οι ορεινοί όγκοι αποτελούνται από διάφορες κορυφές και κοιλάδες και μπορεί να περιλαμβάνουν περιοχές με μεγάλες κλίσεις και απότομες υψομετρικές διαφορές.

Η έννοια του ορεινού όγκου αναφέρεται στο σύνολο των γεωλογικών και γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών που διαμορφώνουν μια ορεινή περιοχή, με τους ορεινούς όγκους να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του κλίματος, της βιοποικιλότητας και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων σε μια περιοχή.

Οι ορεινοί όγκοι συνήθως αποτελούν σημαντικά φυσικά φράγματα για τη διαμόρφωση του τοπίου, επηρεάζοντας την κυκλοφορία των αερίων μαζών και τη δημιουργία διαφορετικών μικροκλιμάτων σε διάφορες περιοχές. Επίσης, πολλές φορές είναι πηγή ποταμών και ρευμάτων που εκκινούν από τα χιόνια και τις βροχές που συσσωρεύονται στην κορυφή τους.

Ο ΟΡΕΙΝΟΣ ΟΓΚΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΚΟΥ ΟΡΟΥΣ ΤΗΣ ΑΙΤΟΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Ο ορεινός όγκος του Παναιτωλικού Όρους βρίσκεται στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας, στη δυτική Ελλάδα, και αποτελεί ένα από τα κυριότερα ορεινά συγκροτήματα της περιοχής. Πρόκειται για έναν ορεινό όγκο που εκτείνεται κυρίως από τα δυτικά προς τα ανατολικά και χωρίζει τις πεδινές περιοχές της Αιτωλίας από την περιοχή της Ακαρνανίας.

Γεωγραφικά Χαρακτηριστικά:

Το Παναιτωλικό Όρος καλύπτει μια μεγάλη γεωγραφική έκταση, η οποία περιλαμβάνει πυκνά δάση, βουνά, και χαράδρες. Εντυπωσιακή είναι η ποικιλία των τοπίων, που περιλαμβάνουν κοιλάδες, ανηφορικούς δρόμους και απότομες πλαγιές, που δημιουργούν μια χαρακτηριστική εικόνα του τοπίου.

Οι απότομες πλαγιές και οι ψηλές κορυφές το καθιστούν ένα φυσικό σύνορο και συνήθως διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κλιματική διαφοροποίηση της περιοχής.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΟΓΚΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Ο ορεινός όγκος έχει καθοριστική σημασία για τη βιοποικιλότητα και τη λειτουργία των οικοσυστημάτων, καθώς παρέχει ποικιλία φυσικών ενδιαιτημάτων για έναν μεγάλο αριθμό ειδών φυτών και ζώων. Η σημασία των ορεινών όγκων για τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα είναι πολλαπλή και εξαιρετικά κρίσιμη για την οικολογική ισορροπία.

Συγκεκριμένα:

1. Δημιουργία Πολυάριθμων Ενδιαιτημάτων

Ο ορεινός όγκος χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία τοπίων και οικολογικών ζωνών, που περιλαμβάνουν υψομετρικές διαφορές, διαφορετικούς τύπους εδάφους, μικροκλίματα και υδρολογικές συνθήκες. Αυτή η ποικιλία δημιουργεί ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη πολλών διαφορετικών οικοσυστημάτων, από δασικά έως αλπικά. Κάθε μία από αυτές τις περιοχές μπορεί να φιλοξενήσει διαφορετικά είδη φυτών και ζώων, που εξαρτώνται από τις ιδιαίτερες συνθήκες του περιβάλλοντος.

2. Πηγές Νερού και Ρεύματα

Οι ορεινοί όγκοι είναι συχνά πηγές ποταμών, λιμνών και υπόγειων υδάτων, καθώς το χιόνι και οι βροχοπτώσεις συλλέγονται στις κορυφές των βουνών και ρέουν προς τις πεδινές περιοχές. Αυτά τα υδάτινα ρεύματα ενισχύουν τη βιοποικιλότητα, παρέχοντας νερό σε φυτά και ζώα και δημιουργώντας ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη υδροβιοτικών οικοσυστημάτων, όπως ποτάμια, λίμνες και έλη.

3. Φυτική Βιοποικιλότητα και Υψηλότερα Υψόμετρα
Οι ορεινές περιοχές χαρακτηρίζονται από μεγάλες διαφοροποιήσεις στη φυτική ζωή, από τις πυκνές δασικές περιοχές σε χαμηλότερα υψόμετρα έως τα αλπικά λιβάδια σε μεγαλύτερα υψόμετρα. Στα ορεινά οικοσυστήματα, τα φυτά συχνά έχουν προσαρμοστεί σε ακραίες κλιματικές συνθήκες (όπως χαμηλές θερμοκρασίες, υψηλές βροχοπτώσεις ή ξηρασία). Αυτή η ποικιλία φυτών αποτελεί τη βάση για τη διατήρηση της τροφικής αλυσίδας, παρέχοντας τροφή και καταφύγιο για διάφορα είδη ζώων.

4. Αυξημένη Ειδική Ποικιλότητα
Τα βουνά συχνά αποτελούν «καταφύγια» για είδη που δεν βρίσκονται σε άλλες περιοχές, είτε λόγω των μοναδικών περιβαλλοντικών συνθηκών είτε επειδή ορεινές περιοχές προσφέρουν περισσότερη απομόνωση και λιγότερη ανθρώπινη παρέμβαση Οι ορεινοί όγκοι αποτελούν επομένως σημεία υψηλής ειδικής ποικιλότητας, με σημαντικό αριθμό σπάνιων και απειλούμενων ειδών.

5. Ρόλος στην Κλιματική Ρύθμιση
Οι ορεινές περιοχές βοηθούν στη διαμόρφωση του τοπικού κλίματος και στην ισορροπία της θερμοκρασίας και της υγρασίας, παρέχοντας σημαντικές λειτουργίες κλιματικής ρύθμισης. Η διατήρηση των δασών και των φυσικών οικοσυστημάτων στις ορεινές περιοχές ενισχύει την απορρόφηση διοξειδίου του άνθρακα και άλλων αερίων του θερμοκηπίου, βοηθώντας στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.
Η ανθρώπινη δραστηριότητα (όπως η υλοτομία, η βόσκηση, η τουριστική ανάπτυξη ή η εξόρυξη) μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τα οικοσυστήματα του ορεινού όγκου, καταστρέφοντας φυσικά ενδιαιτήματα και απειλώντας τη βιοποικιλότητα.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΟΓΚΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ

Ο ορεινός όγκος έχει σημαντική σημασία για την ανθρώπινη ζωή σε πολλαπλά επίπεδα, καθώς προσφέρει μια σειρά από φυσικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη. Η σχέση του ανθρώπου με τα βουνά είναι πολυδιάστατη και συνδέεται άμεσα με την καθημερινότητα, την ευημερία και την ανάπτυξη των κοινωνιών.
Εδώ είναι μερικές από τις βασικές πτυχές της σημασίας του ορεινού όγκου για την ανθρώπινη ζωή:

1. Πηγή Φυσικών Πόρων
Οι ορεινοί όγκοι αποτελούν πολύτιμες πηγές φυσικών πόρων για τον άνθρωπο:
Νερό: Οι ορεινές περιοχές λειτουργούν ως φυσικοί συλλέκτες βρόχινου νερού και χιονιού, το οποίο τροφοδοτεί ποταμούς, λίμνες και υπόγεια ύδατα. Το νερό από τα

βουνά είναι σημαντικό για τη γεωργία, την υδροδότηση πόλεων και χωριών, καθώς και για τη βιομηχανία.

Ορυκτά και Καύσιμα: Οι ορεινές περιοχές είναι συχνά πλούσιες σε ορυκτούς πόρους, όπως μέταλλα, ορυκτά και καύσιμα. Η εξόρυξη αυτών των πόρων έχει συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη βιομηχανιών και της οικονομίας σε πολλές περιοχές.

Ξυλεία: Τα δάση στις ορεινές περιοχές παρέχουν ξυλεία για κατασκευές, καύσιμα και άλλες χρήσεις.

2. Γεωργία και Κτηνοτροφία

Οι ορεινές περιοχές έχουν μεγάλη σημασία για τη γεωργία και την κτηνοτροφία:

Γεωργία: Σε περιοχές με ορεινό ανάγλυφο καλλιεργούνται διάφορα προϊόντα, όπως ελιές, αμπέλια, σιτηρά και λαχανικά, ειδικά σε περιοχές με εύκρατο ή μεσογειακό κλίμα.

Κτηνοτροφία: Οι ορεινές περιοχές χρησιμοποιούνται συχνά για τη βόσκηση ζώων, όπως πρόβατα και κατσίκια, καθώς οι ορεινές χορτολιβαδικές εκτάσεις είναι ιδανικές για τη συντήρηση της κτηνοτροφίας. Επίσης, τα βουνά παρέχουν ζωικό κεφάλαιο, όπως κρέας, γάλα και τυριά.

3. Τουρισμός και Αναψυχή

Ο ορεινός τουρισμός είναι ένας από τους πιο αναπτυσσόμενους τομείς στις σύγχρονες κοινωνίες:

Χειμερινός Τουρισμός: Οι ορεινές περιοχές προσφέρουν εξαιρετικές δυνατότητες για χειμερινά αθλήματα, όπως το σκι και η ορειβασία, γεγονός που προσελκύει τουρίστες και ενισχύει την τοπική οικονομία.

Οικολογικός Τουρισμός και Πεζοπορία: Οι ορεινές περιοχές είναι ιδανικές για οικολογικό τουρισμό, πεζοπορία, ποδηλασία βουνού και άλλες δραστηριότητες επαφής με τη φύση. Ο τουρισμός αυτός συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη των περιοχών, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και προωθώντας τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

4. Πολιτιστική και Ιστορική Κληρονομιά

Οι ορεινές περιοχές συχνά συνδέονται με την πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά του ανθρώπου:

Παραδοσιακές Κοινότητες: Πολλές ορεινές περιοχές φιλοξενούν παραδοσιακές κοινωνίες που έχουν αναπτύξει ειδικές πολιτιστικές εκφράσεις, παραδόσεις και γεύσεις, οι οποίες συνδέονται στενά με το φυσικό περιβάλλον και τις ανάγκες επιβίωσης.

Ιστορικά Μνημεία: Οι ορεινές περιοχές είναι συχνά τόποι ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων, όπως αρχαία κάστρα, μοναστήρια,

εκκλησίες και ιστορικά χωριά. Αυτά τα μνημεία προσελκύουν επισκέπτες και μελετητές, συμβάλλοντας στην πολιτιστική ταυτότητα και την εκπαίδευση.

Οι ορεινοί όγκοι παίζουν κρίσιμο ρόλο στην οικολογική ισορροπία και την κλιματική ρύθμιση:

Διατήρηση Βιοποικιλότητας: Οι ορεινές περιοχές φιλοξενούν πλήθος ενδημικών και σπάνιων ειδών που συμβάλλουν στην παγκόσμια βιοποικιλότητα. Η προστασία αυτών των περιοχών είναι κρίσιμη για την επιβίωση αυτών των ειδών.

Κλιματική Ρύθμιση: Οι ορεινές περιοχές λειτουργούν ως ρυθμιστές του κλίματος, επιδρώντας στην κυκλοφορία των αερίων μαζών και στη βροχόπτωση, γεγονός που έχει άμεση σχέση με την αγροτική παραγωγή και την υδροδότηση.

Οι ορεινές περιοχές έχουν στρατηγική σημασία, καθώς λειτουργούν ως φυσικά οχυρά και διαδραματίζουν ρόλο στην εθνική άμυνα και ασφάλεια:

Οι ορεινές περιοχές έχουν χρησιμοποιηθεί ιστορικά για την άμυνα των κρατών και τη στρατηγική διακυβέρνηση, καθώς είναι φυσικά δύσβατες και προσφέρουν προστασία σε περίπτωση επιθέσεων.

7. Ποιότητα Ζωής και Ψυχική Ευημερία

Η επαφή με το βουνό και η φύση συμβάλλει στην ψυχική και σωματική ευημερία του ανθρώπου:

Η ηρεμία και η καθαρότητα του αέρα σε ορεινές περιοχές ενισχύουν τη σωματική υγεία και προσφέρουν ευκαιρίες για αναψυχή και χαλάρωση.

Οι φυσικές ομορφιές και οι ανοιχτοί χώροι του βουνού συμβάλλουν στην πνευματική υγεία και ευημερία, προσφέροντας καταφύγιο από τη σφιχτή καθημερινότητα και το άγχος των αστικών περιοχών.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΟΓΚΟΥ

Η αξιοποίηση του ορεινού όγκου μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, που εξασφαλίζουν την οικονομική ανάπτυξη και τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, ενώ ταυτόχρονα προστατεύουν το περιβάλλον και την κοινωνική συνοχή. Οι τρόποι αξιοποίησης μπορεί να περιλαμβάνουν δραστηριότητες που εκμεταλλεύονται τους φυσικούς πόρους, αλλά και την ανάπτυξη τομέων που προάγουν την αναψυχή, την πολιτιστική κληρονομιά και την προστασία του οικοσυστήματος. Εδώ είναι μερικοί βασικοί τρόποι αξιοποίησης του ορεινού όγκου:

1. Τουρισμός και Αναψυχή

Χειμερινός τουρισμός : Οι ορεινές περιοχές προσφέρουν ιδανικές συνθήκες για χειμερινά αθλήματα. Η ανάπτυξη χιονοδρομικών κέντρων, με υποδομές όπως αναβατήρες και καταλύματα, μπορεί να προσελκύσει τουρίστες και να ενισχύσει την τοπική οικονομία.

Οικολογικός και πεζοπορικός τουρισμός: Η ανάπτυξη πεζοπορικών μονοπατιών, ποδηλατικών διαδρομών και περιοχών για αναρρίχηση μπορεί να προσελκύσει τουρίστες που αναζητούν επαφή με τη φύση. Ο οικολογικός τουρισμός μπορεί να εστιάζει στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση για την προστασία των οικοσυστημάτων.

Αναψυχή : Δραστηριότητες όπως η ορειβασία, η ιππασία, η κατασκήνωση και ο τουρισμός με στόχο τη φυσική ανακάλυψη των περιοχών μπορούν να αναπτύξουν έναν εναλλακτικό τομέα τουρισμού.

2. Γεωργία και Κτηνοτροφία

Βιολογική γεωργία: Η γεωργία σε ορεινές περιοχές μπορεί να επικεντρωθεί στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων, όπως ελιές, τυριά, αμπελοκαλλιέργειες και λαχανικά, τα οποία μπορούν να βρουν εξαγωγικές αγορές. Η παραγωγή βιολογικών προϊόντων είναι συνήθως πιο ευνοϊκή για το περιβάλλον και συμβάλλει στη διατήρηση της τοπικής φυσικής κληρονομιάς.

Κτηνοτροφία: Οι ορεινές περιοχές χρησιμοποιούνται για την κτηνοτροφία, κυρίως για την παραγωγή κρέατος, γάλακτος και τυριών (όπως φέτα ή κεφαλοτύρι), χρησιμοποιώντας τα πλούσια βοσκοτόπια. Η εκτροφή ζώων είναι συνήθως πιο βιώσιμη σε ορεινές περιοχές, όπου τα ζώα εκτρέφονται με φυσικό τρόπο.

Αγροτουρισμός: Η συνδυασμένη αξιοποίηση της γεωργίας και του τουρισμού (αγροτουρισμός) προσφέρει στους επισκέπτες την ευκαιρία να ζήσουν τη ζωή στο βουνό, συμμετέχοντας σε δραστηριότητες γεωργικής παραγωγής και βιώνοντας τις παραδοσιακές τοπικές συνήθειες.

3. Προστασία και Διαχείριση Φυσικών Πόρων

Διατήρηση της βιοποικιλότητας: Η αξιοποίηση του ορεινού όγκου πρέπει να περιλαμβάνει τη δημιουργία προστατευόμενων περιοχών (όπως εθνικά πάρκα και καταφύγια άγριας ζωής) για τη διατήρηση σπάνιων ή απειλούμενων ειδών και οικοσυστημάτων. Η περιβαλλοντική προστασία ενισχύει την οικολογική αξία των ορεινών περιοχών, ενώ παράλληλα συμβάλλει στον τουρισμό.

Διαχείριση των υδάτων: Οι ορεινές περιοχές είναι συχνά πηγές ποταμών και υπόγειων υδάτων. Η βιώσιμη διαχείριση αυτών των πόρων είναι σημαντική για την παροχή νερού για πόσιμο, άρδευση και βιομηχανική χρήση.

5. Πολιτιστική Κληρονομιά και Εκπαίδευση

Προώθηση της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς: Οι ορεινές περιοχές συχνά διαθέτουν πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, όπως παραδοσιακούς οικισμούς, μνημεία, εκκλησίες και έθιμα. Η ανάδειξη αυτών των στοιχείων μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων, φεστιβάλ και μουσείων μπορεί να προσελκύσει επισκέπτες και να διατηρήσει την πολιτιστική ταυτότητα των περιοχών.

Εκπαίδευση και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση: Η ορεινή περιοχή μπορεί να αξιοποιηθεί ως χώρο εκπαίδευσης και

περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, μέσω προγραμμάτων για τη φυσική προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, τόσο για μαθητές όσο και για ενήλικες.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΑ ΟΡΕΙΝΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Η κλιματική αλλαγή έχει σοβαρές επιπτώσεις στα ορεινά οικοσυστήματα, καθώς οι ορεινές περιοχές είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες στις μεταβολές των κλιματικών συνθηκών. Οι αλλαγές στις θερμοκρασίες, οι τροποποιήσεις των βροχοπτώσεων, η αυξημένη συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων και η αλλαγή των εποχιακών προτύπων έχουν άμεσες και έμμεσες συνέπειες στην οικολογία των ορεινών περιοχών. Ειδικότερα, η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τα ορεινά οικοσυστήματα με τους εξής τρόπους:

1. Αύξηση της Θερμοκρασίας και Αλλαγές στα Ενδιαιτήματα

Μετακίνηση των οικοσυστημάτων προς υψηλότερα υψόμετρα: Η αύξηση της θερμοκρασίας μπορεί να προκαλέσει την ανιούσα των οικοσυστημάτων και των ειδών προς μεγαλύτερα υψόμετρα. Καθώς η θερμοκρασία ανεβαίνει, τα δασικά και αλπικά οικοσυστήματα υποχωρούν προς τις κορυφές των βουνών, περιορίζοντας τις περιοχές όπου μπορούν να επιβιώσουν τα ενδημικά είδη.

Αλλαγές στις φυτικές ζώνες: Οι ζώνες βλάστησης (όπως τα δάση, τα λιβάδια ή τα αλπικά λιβάδια) μπορεί να μετατοπιστούν ή να αλλάξουν. Για παράδειγμα, τα δάση που συνήθως βρίσκονται σε χαμηλότερα υψόμετρα μπορεί να αντικατασταθούν από φυτά που είναι πιο ανθεκτικά στη ζέστη .

2. Μείωση του Χιονιού και των Παγωμένων Περιοχών

Μείωση του χιονιού και των παγετώνων: Η αύξηση της θερμοκρασίας έχει ως συνέπεια τη μείωση των χιονοπτώσεων και την υποχώρηση των παγετώνων σε πολλές ορεινές περιοχές. Τα χιονοδρομικά κέντρα και οι περιοχές που εξαρτώνται από το χιόνι για την παροχή νερού μέσω των αποθεμάτων χιονιού, αντιμετωπίζουν άμεσες συνέπειες.

3. Αλλαγές στους Υδάτινους Πόρους

Αλλαγές στα ποτάμια και τις λίμνες: Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τις βροχοπτώσεις και τις εποχές της ξηρασίας, οδηγώντας σε ακανόνιστες ροές των ποταμών και των ρεμάτων. Αυτές οι αλλαγές προκαλούν διακυμάνσεις στην ποσότητα του διαθέσιμου νερού για τα οικοσυστήματα και την τοπική ανθρωπογενή δραστηριότητα (π.χ. γεωργία, υδροδότηση).

Ερημοποίηση των περιοχών γύρω από τις λίμνες και τα ποτάμια: Όταν οι περιοχές αυτές αντιμετωπίζουν εκτεταμένες περιόδους ξηρασίας, τα οικοσυστήματα μπορεί να υποβαθμιστούν, ενώ οι αλλαγές στη θερμοκρασία του νερού επηρεάζουν την ικανότητά του να υποστηρίζει τη ζωή των υδρόβιων ειδών.

4. Πλήγματα στη Βιοποικιλότητα

Απειλές για τα ενδημικά και εξειδικευμένα είδη: Πολλά από τα είδη που ζουν σε ορεινές περιοχές είναι εξειδικευμένα και έχουν περιορισμένες δυνατότητες προσαρμογής στις μεταβολές του κλίματος.

Αλλαγές στη συμπεριφορά των ζώων και των φυτών: Τα είδη μπορεί να μετακινηθούν ή να αναπτύξουν νέες συμπεριφορές για να προσαρμοστούν στις νέες κλιματικές συνθήκες, όπως η αλλαγή της εποχής αναπαραγωγής ή η αναγκαστική μετανάστευση σε άλλες περιοχές.

5. Ακραία Καιρικά Φαινόμενα

Αυξημένες πλημμύρες και κατολισθήσεις: Η έντονη βροχόπτωση, συχνότερη λόγω της κλιματικής αλλαγής, μπορεί να προκαλέσει αυξημένες πλημμύρες και κατολισθήσεις σε ορεινές περιοχές. Τα απότομα πρανή και οι εύθραυστες κλιματικές συνθήκες καθιστούν αυτές τις περιοχές πιο ευάλωτες σε φυσικές καταστροφές, οι οποίες επηρεάζουν τη βιοποικιλότητα και την ανθρώπινη ζωή.

Αύξηση της συχνότητας των πυρκαγιών: Η κλιματική αλλαγή μπορεί να οδηγήσει σε πιο ξηρά καλοκαίρια και σε υψηλότερες θερμοκρασίες, γεγονός που αυξάνει τον κίνδυνο πυρκαγιών σε ορεινές περιοχές με πυκνά δάση και θαμνώδη βλάστηση. Οι πυρκαγιές, εκτός από την καταστροφή οικοτόπων, μπορούν να οδηγήσουν και σε απώλεια φυτικής και ζωικής βιοποικιλότητας.

6. Αλλαγές στην Ανθρώπινη Δραστηριότητα

Απώλεια πηγών νερού για τη γεωργία και την υδροδότηση: Η κλιματική αλλαγή μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα των ορεινών περιοχών να προσφέρουν επαρκή νερό για την ύδρευση και την άρδευση, προκαλώντας προβλήματα σε γεωργικές κοινότητες και οικισμούς που εξαρτώνται από τα ποτάμια και τις πηγές.

Επιπτώσεις στον τουρισμό: Οι μεταβολές του κλίματος επηρεάζουν τις τουριστικές δραστηριότητες που εξαρτώνται από τα ορεινά οικοσυστήματα, όπως το σκι, η πεζοπορία και η αναρρίχηση. Η απώλεια χιονιού ή η αλλαγή των οικολογικών συνθηκών μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες για την τοπική οικονομία.

Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η κοινωνική οικονομία αναφέρεται σε ένα σύνολο οικονομικών δραστηριοτήτων που επικεντρώνονται στην ικανοποίηση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών αναγκών των κοινοτήτων, με στόχο την ευημερία των ανθρώπων, αντί για τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Η κοινωνική οικονομία διαφέρει από την παραδοσιακή οικονομία, καθώς οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις που ανήκουν σε αυτήν επικεντρώνονται στην κοινωνική αποστολή και τη συνεισφορά στην κοινωνία, παρά στην αποκόμιση κέρδους για τους μετόχους ή ιδιοκτήτες τους.

Βασικά Χαρακτηριστικά της Κοινωνικής Οικονομίας:

Σκοπός Κοινωνικής Ωφέλειας: Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας αποσκοπούν στην επίτευξη θετικού κοινωνικού ή περιβαλλοντικού αντίκτυπου, παρά στην επίτευξη υψηλών κερδών. Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, την καταπολέμηση της φτώχειας, την υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Συλλογική Ιδιοκτησία και Διοίκηση: Στην κοινωνική οικονομία, οι οργανισμοί συνήθως διοικούνται και ανήκουν στους ίδιους τους εργαζόμενους, μέλη ή κοινωνικές ομάδες, με στόχο τη συμμετοχή και την ισότητα. Δεν ακολουθούν τον παραδοσιακό επιχειρηματικό μοντέλο με ιδιοκτήτες και μετόχους.

Δημοκρατική Διακυβέρνηση: Οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας έχουν δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, όπου όλοι οι συμμετέχοντες έχουν ίσα

δικαιώματα ψήφου, χωρίς να υπάρχει κυριαρχία ενός μεμονωμένου ατόμου ή ενός μικρού κύκλου ατόμων.

Αειφορία: Η κοινωνική οικονομία επιδιώκει τη βιωσιμότητα σε περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, εξασφαλίζοντας ότι οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμες και ωφελούν τις επόμενες γενιές.

Είδη Οργανισμών στην Κοινωνική Οικονομία:

Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις: Επιχειρήσεις που ανήκουν και διοικούνται από τα μέλη τους, με σκοπό την κάλυψη των κοινών αναγκών τους και όχι την παραγωγή κέρδους.

Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις : που αναλαμβάνουν έργα και προγράμματα για κοινωνικούς σκοπούς, χωρίς να έχουν σκοπό το κέρδος.

Κοινωφελή Ιδρύματα: Ιδρύματα που επιδιώκουν τη χρηματοδότηση και υλοποίηση έργων για την κοινωνική ευημερία.

Κοινωνικές Επιχειρήσεις και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα: Επιχειρήσεις που συνδυάζουν την εμπορική δραστηριότητα με την κοινωνική αποστολή, όπως η ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας.

Κοινωνική Οικονομία και Ανάπτυξη:

Η κοινωνική οικονομία παίζει κρίσιμο ρόλο στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, ειδικά σε περιοχές που έχουν ανάγκη από νέες μορφές απασχόλησης, κοινωνικής ένταξης και αειφόρου ανάπτυξης. Ενισχύει τη δημιουργία κοινωνικών και οικονομικών δεσμών, δημιουργεί θέσεις εργασίας και ενδυναμώνει την κοινωνική συνοχή. Επίσης, συμβάλλει στην ανάδειξη νέων μοντέλων επιχειρηματικότητας που εστιάζουν στην υπευθυνότητα και την ευημερία της κοινωνίας.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΑ ΟΡΕΙΝΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Η κοινωνική οικονομία στα ορεινά οικοσυστήματα αναφέρεται στην οργάνωση και τις δραστηριότητες που αφορούν τις τοπικές κοινότητες, την παραγωγή, την αναδιανομή πόρων και τη δημιουργία ευημερίας με βάση την κοινωνική αλληλεγγύη και τη συνεργασία. Στις ορεινές περιοχές, η κοινωνική οικονομία συχνά επικεντρώνεται στη διατήρηση των φυσικών πόρων, την ενίσχυση της τοπικής παραγωγής, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και την προστασία του περιβάλλοντος. Η κοινωνική οικονομία στα ορεινά οικοσυστήματα συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη και στην ενίσχυση των κοινωνικών και οικονομικών δομών των τοπικών κοινωνιών, συνδέοντας την τοπική παράδοση με τις σύγχρονες ανάγκες.

Αναλυτικά, η κοινωνική οικονομία στα ορεινά οικοσυστήματα έχει τις εξής βασικές διαστάσεις:

1. Αγροτική Παραγωγή και Τοπική Επιχειρηματικότητα

Βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία: Οι ορεινές περιοχές συχνά προσφέρουν τις κατάλληλες συνθήκες για τη βιολογική γεωργία και την κτηνοτροφία, αφού οι περιοχές αυτές είναι λιγότερο επιβαρυμένες από την εντατική βιομηχανική καλλιέργεια. Τοπικά προϊόντα όπως βιολογικά λαχανικά, τυριά, μέλι και κρέας έχουν υψηλή ζήτηση τόσο στις τοπικές αγορές όσο και στις διεθνείς αγορές. Στηρίζοντας τη βιολογική παραγωγή, οι τοπικές κοινότητες ενισχύουν την οικονομία τους, προάγοντας ταυτόχρονα τη βιωσιμότητα και την προστασία του περιβάλλοντος.

Τοπική παραγωγή και ανακύκλωση: Η κοινωνική οικονομία στις ορεινές περιοχές μπορεί να επικεντρωθεί στην παραγωγή τοπικών αγαθών και υπηρεσιών με γνώμονα τη βιωσιμότητα και την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Παράδειγμα μπορεί να είναι η παραγωγή τοπικών υφαντών, παραδοσιακών τεχνών και ανακύκλωσης υλικών σε μικρές τοπικές επιχειρήσεις.

2. Τουρισμός και Αγροτουρισμός

Αειφόρος τουρισμός: Οι ορεινές περιοχές συχνά αποτελούν τουριστικούς προορισμούς για εκείνους που αναζητούν την επαφή με τη φύση. Ο τουρισμός μπορεί να προωθηθεί με τρόπους που ενσωματώνουν την κοινωνική οικονομία, όπως οι οικολογικοί και πολιτιστικοί τουριστικοί προορισμοί, ο αγροτουρισμός, ο ορεινός τουρισμός και οι περιηγήσεις με βάση τη φυσική κληρονομιά. Ο αγροτουρισμός παρέχει στους επισκέπτες την ευκαιρία να βιώσουν την παραδοσιακή ζωή των βουνών, συμμετέχοντας σε γεωργικές δραστηριότητες, φροντίδα ζώων και άλλες τοπικές παραδόσεις.

Κοινωνική επιχειρηματικότητα στον τουρισμό: Συνεταιρισμοί και κοινωνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό τομέα βοηθούν στη διατήρηση των τοπικών κοινωνιών και στην οικονομική ανάπτυξή τους, ενώ ταυτόχρονα προάγουν τις αρχές της αειφορίας και της αλληλεγγύης. Τοπικές ομάδες και επιχειρηματίες συχνά συνεργάζονται για να αναπτύξουν βιώσιμες τουριστικές δραστηριότητες που σέβονται το περιβάλλον και ενισχύουν τη κοινωνική συνοχή.

3. Συνεργατικά Σχήματα και Κοινωνικές Επιχειρήσεις

Συνεργατισμοί και τοπικές κοινότητες: Οι συνεργατικοί σχηματισμοί, όπου οι τοπικοί κάτοικοι συνεργάζονται για την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, αποτελούν έναν σημαντικό τομέα στην κοινωνική οικονομία των ορεινών περιοχών. Αυτά τα συνεργατικά σχήματα ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και παρέχουν στους τοπικούς πληθυσμούς μια αλληλέγγυα μορφή διαχείρισης των πόρων τους.

Κοινωνικές επιχειρήσεις: Οι κοινωνικές επιχειρήσεις που αναπτύσσονται σε ορεινές περιοχές επικεντρώνονται όχι μόνο στο κέρδος αλλά και στην επίτευξη κοινωνικών στόχων. Αυτές οι επιχειρήσεις ασχολούνται με την παροχή υπηρεσιών και προϊόντων που έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και στο περιβάλλον, όπως η προώθηση της τοπικής παραγωγής και η προστασία της φύσης.

4. Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση

Εκπαίδευση στις τοπικές κοινότητες: Η εκπαίδευση αποτελεί έναν κρίσιμο πυλώνα για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας σε ορεινές περιοχές. Η εκπαίδευση των τοπικών κοινοτήτων για τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, την αειφόρο ανάπτυξη, τον τουρισμό και τη γεωργία μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή των κατοίκων στη διαχείριση των τοπικών πόρων και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Ευαισθητοποίηση για την προστασία του περιβάλλοντος: Ολιστικές προσεγγίσεις για την προστασία του περιβάλλοντος συνδέονται στενά με την κοινωνική οικονομία. Οι τοπικές κοινότητες εκπαιδεύονται για την αξία των φυσικών πόρων, των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας και τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να συμβάλλουν στη βιώσιμη διαχείριση των περιοχών τους.

5. Κοινωνική Συνοχή και Τοπική Ανάπτυξη

Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής: Η κοινωνική οικονομία βοηθά στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και στην καταπολέμηση της απομόνωσης των ορεινών περιοχών. Προγράμματα κοινωνικής μέριμνας, υποστήριξης και ευημερίας βοηθούν τις πιο ευάλωτες ομάδες να παραμείνουν στην περιοχή και να συμμετέχουν ενεργά στην τοπική ζωή.

Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης: Η κοινωνική οικονομία προάγει τη συμμετοχική ανάπτυξη, όπου οι τοπικές κοινότητες διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στον καθορισμό των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων και των στρατηγικών για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η συνεργασία και η αλληλεγγύη είναι κρίσιμες για την ανάπτυξη και ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας.

6. Διατήρηση και Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Ανάδειξη παραδοσιακών τεχνών και πολιτιστικών πρακτικών: Η κοινωνική οικονομία στα ορεινά οικοσυστήματα περιλαμβάνει επίσης τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των τοπικών κοινοτήτων, όπως παραδοσιακές τέχνες, μουσική, χορούς και έθιμα. Η προβολή αυτών των πολιτιστικών στοιχείων μέσω τοπικών επιχειρήσεων και συνεργατικών οργανώσεων ενισχύει την τοπική ταυτότητα και προσφέρει εισόδημα μέσω του τουρισμού και της αγοράς.

Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΔΡΟΜΩΝ ΩΣ ΑΡΝΗΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΟΡΕΙΝΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Η έλλειψη υποδομών και δρόμων είναι ένας από τους πιο σημαντικούς αρνητικούς παράγοντες που περιορίζουν την ανάπτυξη των ορεινών οικοσυστημάτων και την ευημερία των τοπικών κοινοτήτων. Οι ορεινές περιοχές αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις όσον αφορά τη γεωγραφική τους θέση, τις φυσικές συνθήκες και την απομακρυσμένη τους φύση, γεγονός που καθιστά τη δημιουργία και συντήρηση υποδομών ιδιαίτερα δύσκολη και δαπανηρή. Αυτή η έλλειψη υποδομών επηρεάζει αρνητικά την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη των περιοχών αυτών, και έχει τις εξής βασικές συνέπειες:

1. Περιορισμένη Πρόσβαση και Απομόνωση

Απομόνωση των τοπικών κοινοτήτων: Η έλλειψη δρόμων και υποδομών μεταφοράς καθιστά τις ορεινές περιοχές απομονωμένες, περιορίζοντας την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, αγαθά και αγορές. Οι κάτοικοι αυτών των περιοχών δυσκολεύονται να μετακινηθούν ή να μεταφέρουν τα προϊόντα τους σε άλλες περιοχές για να τα πουλήσουν, με αποτέλεσμα την απομόνωση και την οικονομική καθυστέρηση.

Δυσκολία πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες: Η έλλειψη επαρκών υποδομών έχει άμεση επίδραση στην παροχή βασικών υπηρεσιών, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και η εκτέλεση διοικητικών διαδικασιών. Ο απομακρυσμένος χαρακτήρας των ορεινών περιοχών καθιστά τις μετακινήσεις προς τα κέντρα υγείας ή τα σχολεία δύσκολες και χρονοβόρες.

2. Δυσκολία Ενίσχυσης Οικονομικών Δραστηριοτήτων

Αντίκτυπος στη γεωργία και κτηνοτροφία: Η δυσκολία προσβασιμότητας στις αγροτικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις εμποδίζει τις δυνατότητες των αγροτών και κτηνοτρόφων να μεταφέρουν τα προϊόντα τους στην αγορά ή να προμηθευτούν τα απαραίτητα υλικά και μηχανήματα. Επίσης, οι δυσκολίες στις μετακινήσεις περιορίζουν τις δυνατότητες για γεωργική εκπαίδευση και τεχνολογικές εξελίξεις, οι οποίες είναι κρίσιμες για τη βελτίωση της παραγωγής.

Περιορισμένες ευκαιρίες για τουρισμό: Η έλλειψη υποδομών μεταφοράς και τουριστικών υποδομών, όπως δρόμοι, καταλύματα ή τουριστικά κέντρα, περιορίζει τις δυνατότητες ανάπτυξης του τουριστικού τομέα. Παρά το μεγάλο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο των ορεινών περιοχών, η απομόνωση και η δυσκολία πρόσβασης αποθαρρύνουν τους τουρίστες και τους επενδυτές.

3. Ανεπαρκής Υποστήριξη για Εκπαίδευση και Υγειονομική Περίθαλψη

Εκπαίδευση: Η έλλειψη κατάλληλων υποδομών μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμένη πρόσβαση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, με αποτέλεσμα τα παιδιά των ορεινών περιοχών να έχουν λιγότερες ευκαιρίες μάθησης και επαγγελματικής εξέλιξης. Η απομόνωση των περιοχών αυτών συχνά οδηγεί σε περιορισμένη προσβασιμότητα σε εκπαιδευτικά προγράμματα και μαθήματα, ιδιαίτερα για ειδικότητες που σχετίζονται με τη σύγχρονη τεχνολογία ή την επιχειρηματικότητα.

Υγειονομική περίθαλψη: Στην περίπτωση των ορεινών περιοχών, η έλλειψη δρόμων ή υποδομών υγειονομικής περίθαλψης μπορεί να οδηγήσει σε καθυστερήσεις ή ακόμα και αδυναμία πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας, με σοβαρές συνέπειες για τη δημόσια υγεία. Καθυστερημένες ή δύσκολες μεταφορές ασθενών ή τραυματιών σε νοσοκομεία μπορεί να οδηγήσουν σε αυξημένα ποσοστά θνησιμότητας ή σε επιπλοκές για τους κατοίκους των περιοχών αυτών.

4. Απώλεια Βιοποικιλότητας και Περιβαλλοντική Υποβάθμιση

Αδυναμία αποτελεσματικής διαχείρισης του περιβάλλοντος: Η έλλειψη υποδομών και η δυσκολία μετακίνησης καθιστούν την παρακολούθηση των φυσικών πόρων και την εφαρμογή στρατηγικών προστασίας της βιοποικιλότητας πιο δύσκολη. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε καταστροφή ή υποβάθμιση των οικοσυστημάτων, καθώς οι φυσικοί πόροι των περιοχών αυτών μπορεί να μην προστατεύονται επαρκώς ή να εξαντλούνται λόγω ανεπαρκών ελέγχων και επιτήρησης.

Αδυναμία εφαρμογής στρατηγικών αειφόρου ανάπτυξης: Χωρίς κατάλληλες υποδομές για τη διαχείριση των φυσικών πόρων, οι ορεινές περιοχές ενδέχεται να υποφέρουν από υπερβολική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, όπως των δασών, των υδάτινων πόρων ή των γεωργικών εκτάσεων, γεγονός που μπορεί να έχει μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στην αειφορία.

5. Δυσκολία στη Διαχείριση Εκτάκτων Καταστάσεων

Αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών: Η έλλειψη σύγχρονων υποδομών καθιστά δύσκολη την αποτελεσματική αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, όπως πλημμύρες, κατολισθήσεις ή πυρκαγιές. Η περιορισμένη πρόσβαση σε ορεινές περιοχές καθιστά τις επιχειρήσεις διάσωσης πιο επικίνδυνες και λιγότερο αποτελεσματικές.

Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων: Η έλλειψη υποδομών αναβάθμισης και συντήρησης των υποδομών σε ορεινές περιοχές δυσχεραίνει τις προληπτικές ενέργειες για την προστασία των κατοίκων από φυσικές καταστροφές, όπως πλημμύρες ή κατολισθήσεις. Οι περιορισμένες δυνατότητες παρακολούθησης και προειδοποίησης μπορεί να επιδεινώσουν τις συνέπειες αυτών των γεγονότων.

6. Μείωση Ανταγωνιστικότητας

Αναστολή επενδύσεων: Η έλλειψη βασικών υποδομών και δρόμων αποτρέπει τις επενδύσεις στις ορεινές περιοχές, καθώς η πρόσβαση στις αγορές και η μεταφορά αγαθών και υπηρεσιών είναι δύσκολες και κοστοβόρες. Οι επιχειρηματίες και οι επενδυτές προτιμούν να επενδύσουν σε περιοχές με καλύτερες υποδομές και πιο εύκολη πρόσβαση.

Εγκατάλειψη περιοχών: Η οικονομική απομόνωση και οι δυσκολίες πρόσβασης μπορεί να οδηγήσουν στην εγκατάλειψη των περιοχών από νέους ανθρώπους, που αναζητούν καλύτερες ευκαιρίες σε πιο ανεπτυγμένες περιοχές. Αυτό οδηγεί σε υποβάθμιση των τοπικών κοινοτήτων και σε αδυναμία για αναγέννηση της τοπικής οικονομίας.

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
ΩΣ ΑΝΑΣΧΕΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΟΓΚΟΥ

Το δημογραφικό πρόβλημα αποτελεί έναν σημαντικό ανασχετικό παράγοντα για την ανάπτυξη των ορεινών οικοσυστημάτων, καθώς η αποψίλωση του πληθυσμού και η υπογεννητικότητα σε αυτές τις περιοχές έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία, την κοινωνική συνοχή και τη βιωσιμότητα των τοπικών κοινοτήτων. Η ερήμωση και η γήρανση του πληθυσμού οδηγούν σε πολλαπλές προκλήσεις για την ανάπτυξη και τη διατήρηση της ποιότητας ζωής στα ορεινά οικοσυστήματα. Ακολουθούν οι βασικές συνέπειες του δημογραφικού προβλήματος στην ανάπτυξη αυτών των περιοχών:

1. Μείωση Εργατικού Δυναμικού

Μετανάστευση νέων ανθρώπων: Η ανεπαρκής υποδομή, η περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες και η έλλειψη επαγγελματικών ευκαιριών οδηγούν πολλούς νέους να εγκαταλείπουν τα ορεινά οικοσυστήματα και να μεταναστεύουν σε αστικά κέντρα αναζητώντας καλύτερες συνθήκες ζωής και εργασίας. Αυτή η διαδικασία έχει ως αποτέλεσμα τη συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού, καθιστώντας τις τοπικές κοινωνίες πιο ευάλωτες και μειώνοντας τη δυναμική τους για ανάπτυξη.

Γήρανση του πληθυσμού: Η συνεχής μετανάστευση των νέων και η χαμηλή γεννητικότητα οδηγούν σε γήρανση του πληθυσμού των ορεινών περιοχών. Οι ηλικιωμένοι κάτοικοι δεν μπορούν να αναλάβουν τις οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες με τον ίδιο τρόπο που μπορούσαν οι νεότεροι, γεγονός που

περιορίζει τις παραγωγικές δυνατότητες και εντείνει τις κοινωνικές ανάγκες, όπως οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και η υποστήριξη της τρίτης ηλικίας.

2. Μείωση Κοινωνικής Συνοχής και Απομόνωση

Απομάκρυνση από τις τοπικές κοινωνίες: Η μείωση του πληθυσμού, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές, οδηγεί σε απομόνωση των κοινών και στην αποδιάρθρωση της κοινωνικής συνοχής. Η έλλειψη αλληλεπίδρασης και συνεργασίας μεταξύ των κατοίκων μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη συλλογική δράση και αδυναμία ανάπτυξης κοινωνικών δικτύων που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν την τοπική οικονομία και τις πολιτιστικές παραδόσεις.

Απώλεια τοπικών παραδόσεων και πολιτιστικής κληρονομιάς: Η εγκατάλειψη των περιοχών από νεότερους κατοίκους μπορεί να οδηγήσει σε υποχώρηση των παραδοσιακών δραστηριοτήτων, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της κοινωνικής δομής των κοινοτήτων. Τα παραδοσιακά επαγγέλματα και οι συνήθειες που συνέβαλαν στην τοπική ταυτότητα κινδυνεύουν να εξαφανιστούν.

3. Αδυναμία Ανάπτυξης Οικονομικών Δραστηριοτήτων

Μείωση επιχειρηματικών ευκαιριών: Ο μειωμένος πληθυσμός σημαίνει μικρότερη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες, κάτι που περιορίζει τις επιχειρηματικές ευκαιρίες και τη δυνατότητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Χωρίς το απαιτούμενο εργατικό δυναμικό, οι τοπικές οικονομίες αδυνατούν να επενδύσουν και να αναπτυχθούν σε τομείς όπως η γεωργία, η κτηνοτροφία, ο τουρισμός και άλλες παραγωγικές δραστηριότητες.

4. Επιπτώσεις στον Τουρισμό και τη Διαχείριση Φυσικών Πόρων

Μειωμένος τουριστικός ενδιαφέρον: Ο δημογραφικός ερημισμός, η εγκατάλειψη των παραδοσιακών επαγγελμάτων και η μειωμένη παρουσία νέων ανθρώπων μπορούν να μειώσουν τη δυνατότητα ανάπτυξης του τουριστικού τομέα. Η αδυναμία της τοπικής κοινωνίας να προσφέρει ποιοτικές τουριστικές υπηρεσίες και να αναδείξει τα φυσικά ή πολιτιστικά αξιοθέατα, μπορεί να αποτρέψει την ανάπτυξη του τουρισμού.

Διαχείριση φυσικών πόρων: Η υπογεννητικότητα και η γήρανση του πληθυσμού σε συνδυασμό με την απομάκρυνση των νέων ανθρώπων σημαίνουν λιγότερους ανθρώπους που θα ασχοληθούν με την προστασία και διαχείριση των φυσικών πόρων, όπως τα δάση, τα ποτάμια ή οι αγροτικές εκτάσεις. Η αδυναμία συντήρησης και ανανέωσης των παραδοσιακών δραστηριοτήτων, όπως η γεωργία ή η κτηνοτροφία, μπορεί να οδηγήσει σε παραμέληση των φυσικών πόρων και στη σταδιακή υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

5. Δυσκολία Στη Διαχείριση Δημόσιων Υπηρεσιών

Αδυναμία παροχής υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης: Στις ορεινές περιοχές, η έλλειψη νεότερων και δυναμικών πληθυσμών σημαίνει λιγότερη ζήτηση για υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και εκπαίδευσης. Αν η τοπική κοινωνία δεν έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει την πλήρη λειτουργία των σχολείων, των νοσοκομείων και άλλων βασικών υποδομών, τότε τα συστήματα υγείας και εκπαίδευσης είναι σε κίνδυνο.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η αξιοποίηση των ορεινών περιοχών στην Ευρώπη μπορεί να επιτευχθεί μέσα από διάφορα Ευρωπαϊκά προγράμματα που έχουν ως στόχο την ενίσχυση της βιωσιμότητας, την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας, την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική ανάπτυξη. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν χρηματοδοτήσεις και δράσεις που απευθύνονται τόσο στους δημόσιους φορείς όσο και στις τοπικές κοινότητες και επιχειρήσεις.

1. Ευρωπαϊκή Αγροτική Ανάπτυξη (EAFRD)
Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (EAFRD) είναι ένα από τα πιο σημαντικά χρηματοδοτικά εργαλεία για την υποστήριξη της ανάπτυξης στις ορεινές περιοχές. Στόχος του είναι η ενίσχυση της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αγροτουριστικής δραστηριότητας, ενώ παράλληλα προάγει τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων.

Δράσεις: Υποστήριξη σε γεωργούς και κτηνοτρόφους για τη μετάβαση σε βιώσιμες γεωργικές πρακτικές, δημιουργία υποδομών για τον αγροτουρισμό, βελτίωση των αγροτικών υποδομών (δρόμοι, αρδευτικά συστήματα).

Προτεραιότητες: Ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στις αγροτικές περιοχές, προστασία της βιοποικιλότητας και των φυσικών πόρων.

2. Ορίζοντας 2020 και Ορίζοντας Ευρώπη (Horizon 2020 & Horizon Europe)
Ο Ορίζοντας 2020, και ο επόμενος Ορίζοντας Ευρώπη, είναι τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ που υποστηρίζουν την έρευνα και την καινοτομία σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών και αγροτικών επιστημών, της κλιματικής αλλαγής και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Δράσεις: Χρηματοδότηση για έρευνα και καινοτόμες λύσεις στη διαχείριση των φυσικών πόρων, στην ενέργεια, στην αγροτική παραγωγή και στον τουρισμό. Στοχεύει στη δημιουργία "πράσινων" υποδομών και τεχνολογιών που θα ενισχύσουν τις ορεινές περιοχές.

Προτεραιότητες: Καινοτόμες τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, στρατηγικές για τη βελτίωση της αγροτικής παραγωγής και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

3. Πρόγραμμα LIFE
Το LIFE είναι το χρηματοδοτικό πρόγραμμα της ΕΕ που προορίζεται για την υποστήριξη περιβαλλοντικών και κλιματικών δράσεων. Συμπεριλαμβάνει έργα για την προστασία της βιοποικιλότητας, τη βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Δράσεις: Προγράμματα για την αποκατάσταση φυσικών οικοσυστημάτων, τη διαχείριση των υδάτων και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Στις ορεινές περιοχές, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την αναγέννηση των δασών, την προστασία των βουνών από τη διάβρωση και τη στήριξη των τοπικών κοινοτήτων για την εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον γεωργικών και κτηνοτροφικών πρακτικών.

Προτεραιότητες: Βελτίωση της διαχείρισης των φυσικών πόρων, εφαρμογή στρατηγικών βιώσιμης ανάπτυξης και ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του κοινού για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

4. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF) χρηματοδοτεί έργα που αποσκοπούν στη βελτίωση των υποδομών και την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας στις πιο απομακρυσμένες περιοχές, όπως οι ορεινές περιοχές.

Δράσεις: Υποστήριξη για την ανάπτυξη υποδομών μεταφορών, επικοινωνίας, ενέργειας και τουρισμού. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει έργα για την κατασκευή ή αναβάθμιση δρόμων και άλλων υποδομών στις ορεινές περιοχές, για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και την ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης.

Προτεραιότητες: Δημιουργία ενός πιο αειφόρου και διασυνδεδεμένου δικτύου υποδομών, προώθηση των τοπικών επιχειρήσεων και ανάπτυξη τουριστικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

5. Leader

Το πρόγραμμα LEADER υποστηρίζει τις τοπικές κοινότητες να αναπτύξουν στρατηγικές ανάπτυξης μέσω της συμμετοχής της κοινότητας και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στόχος του είναι η ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών.

Δράσεις: Υποστήριξη τοπικών πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, τη βελτίωση του τουριστικού τομέα, και τη δημιουργία ή ενίσχυση κοινωνικών και πολιτιστικών έργων που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Προτεραιότητες: Ενίσχυση της συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων και της τοπικής αυτοδιοίκησης στη χάραξη στρατηγικών για την ανάπτυξη των περιοχών, ενθάρρυνση της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών προγραμμάτων.

6. Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνοχής (Cohesion Fund)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτεί έργα που στοχεύουν στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ, ιδίως για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές.

Δράσεις: Υποστήριξη έργων υποδομής και ανάπτυξης για την ενίσχυση της πρόσβασης και των συνθηκών ζωής στις απομακρυσμένες και ορεινές περιοχές. Περιλαμβάνει έργα αναβάθμισης υποδομών, όπως μεταφορές, υγεία και εκπαίδευση.

Προτεραιότητες: Μείωση των οικονομικών ανισοτήτων, στήριξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών και ενίσχυση των υποδομών για τη δημιουργία ευκαιριών ανάπτυξης και απασχόλησης.

ΘΕΡΜΕΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΩΝ ΣΚΟΠΩΝ, ΣΤΟΧΩΝ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΔΙΩΞΕΩΝ ΤΩΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΩΝ

“Η συνδρομή του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Γ.Π.Α.”

Δρ. Αναστασία Παντέρα, Καθηγήτρια

Το Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, ιδρύθηκε με το Ν. 4589/2019 και έχει έδρα το Καρπενήσι Ευρυτανίας.

Η θέση του Τμήματος ταιριάζει ιδανικά με την ιδιαίτερη φυσιογνωμία και τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής καθώς η Ευρυτανία είναι μια κατεξοχήν ορεινή περιοχή όπου το 85% της έκτασής της καλύπτεται από δάση, δασικές εκτάσεις και ορεινούς βοσκότοπους.

Αποτελεί ένα μοναδικό χώρο εκπαίδευσης, έρευνας και έμπνευσης καθώς τα εκτεταμένα δάση, οι τεράστιοι υδατικοί πόροι και τα ποικίλα οικοσυστήματα της περιοχής, αποτελούν ανεξάντλητη πηγή γνώσης και ευκαιριών έρευνας για τους φοιτητές και καθηγητές του Τμήματος. Είναι σημαντικό γεγονός και πρέπει να τονιστεί ότι το Τμήμα έχει αξιολογηθεί και πιστοποιηθεί από την ΕΘΑΕΕ, με ιδιαίτερα υψηλή βαθμολογία.

Στο Τμήμα υπηρετούν σήμερα 12 μόνιμα μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) με έντονη ερευνητική παρουσία και συνεργασίες σε τοπικό (με τους ΟΤΑ), εθνικό (όπως π.χ. με άλλα Πανεπιστήμια και φορείς όπως η Εταιρία Προστασίας

Πρεσπών και), ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο (Πανεπιστήμια του εξωτερικού και Διεθνής φορείς όπως είναι η EURAF).

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι συμμετείχαν και συμμετέχουν στην υλοποίηση έργων της ΕΕ όπως το FP4, FP5, FP6, FP7, COST, HORIZON 2020, HORIZON EUROPE, ERASMUS + καθώς και σε διάφορα εθνικά και ιδιωτικά έργα. Τα μέλη ΔΕΠ έχουν έντονη ερευνητική δραστηριότητα με ιδιαίτερα υψηλό αριθμό δημοσιεύσεων σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά αλλά και παρουσία σε εθνικά, διεθνή συνέδρια και συναντήσεις εργασίας.

Η εξωστρέφεια του Τμήματος γίνεται επίσης εμφανής και από τον μεγάλο αριθμό ημερίδων, συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων που διοργανώνει το Τμήμα, συχνά και με τη συμμετοχή των φοιτητών, με σκοπό την παρουσίαση θεμάτων που αφορούν τη δασοπονία και το περιβάλλον και όχι μόνο, με προσκλήσεις επιστημόνων από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Μάλιστα, τον Οκτώβριο του 2024 οργανώθηκε στο Καρπενήσι σε συνεργασία με το Αγροδασικό Δίκτυο Ελλάδας, το 1ο Πανελλήνιο Αγροδασικό Συνέδριο με πολύ μεγάλη επιτυχία και υψηλή συμμετοχή συνέδρων, οι οποίοι έφυγαν με τις καλύτερες εικόνες και εντυπώσεις από την όμορφη Ευρυτανία.

Είναι ιδιαίτερης σημασίας η έντονη αλληλεπίδραση του Τμήματος με την τοπική κοινωνία σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτισμού. Το Τμήμα έχει συμβάλλει ενεργά στην τοπική ανάπτυξη ενώ στοχεύει στην επιστημονική αριστεία. Ουσιαστικά, μέσα από τις συνεργασίες του, εδραιώνει ισχυρούς δεσμούς με βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς όπως είναι οι αγρότες, περιβαλλοντικοί οργανισμοί και άλλοι.

Η πόλη του Καρπενησίου

Στο Τμήμα, παράλληλα με το προπτυχιακό πρόγραμμα, υλοποιούνται ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών με τίτλο «Οικολογία και Διαχείριση Φυσικού Περιβάλλοντος», διάρκειας τριών εξαμήνων και διδακτορικό πρόγραμμα. Ιδιαίτερη σημασία έχει η παρουσία των φοιτητών μας, των νέων παιδιών από όλη την Ελλάδα που συνεισφέρουν καθημερινά στην κοινωνική ζωή της πόλης, αλλά και η παρουσία

φοιτητριών και φοιτητών από χώρες του εξωτερικού που επισκέπτονται το Τμήμα μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων όπως είναι το πρόγραμμα ERASMUS.

Η διάρκεια των σπουδών του προπτυχιακού κύκλου (Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος) είναι πέντε έτη - δέκα (10) εξάμηνα. Προσφέρονται 88 μαθήματα από τα οποία τα 46 είναι υποχρεωτικά, τα 4 είναι ξένης γλώσσας και τα 38 είναι επιλογής υποχρεωτικά. Τα μαθήματα είναι θεωρητικά και εργαστηριακά. Κατά τη διάρκεια των εννέα (9) πρώτων εξαμήνων οι σπουδές περιλαμβάνουν θεωρητική διδασκαλία, ασκήσεις πράξης, εργαστηριακές ασκήσεις, σεμινάρια και εκπαιδευτικές επισκέψεις σε δασικά συμπλέγματα, βιομηχανίες ξύλου, προστατευόμενες φυσικές περιοχές (δρυμούς, περιοχές Natura 2000, βιοτόπους κ.α.). Το δέκατο εξάμηνο περιλαμβάνει εκπόνηση πτυχιακής εργασίας κατά τη διάρκεια του οποίου μπορεί να πραγματοποιείται και η άσκηση στο επάγγελμα. Το πρόγραμμα σπουδών δομείται με βάση το φόρτο εργασίας του φοιτητή, ενώ εισάγονται και οι διδακτικές μονάδες ECTS σε όλα τα εξάμηνα. Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος δομείται με στόχο την φοιτητοκεντρική μάθηση στη διδασκαλία και την αξιολόγηση των φοιτητριών και φοιτητών.

Το Τμήμα έχει ως αποστολή να προάγει την ανάπτυξη και τη μετάδοση των γνώσεων στην επιστήμη, την τεχνολογία και τις τεχνικές που εφαρμόζονται στη Δασολογία και στη Διαχείριση του Φυσικού Περιβάλλοντος, με τη διδασκαλία και την έρευνα και να παρέχει στους φοιτητές τα απαραίτητα εφόδια που εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία, εξέλιξη και προοπτική. Το περιεχόμενο σπουδών του Τμήματος καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της εφαρμογής βιολογικών, φυσικών, τεχνικών και οικονομικών επιστημών στην αειφορική παραγωγή και πολυλειτουργική διαχείριση και προστασία των χερσαίων φυσικών οικοσυστημάτων και στη διατήρηση και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

Από την πρώτη ίδρυση τμήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Καρπενήσι ως ΤΕΙ το 1981 έχουν αποφοιτήσει περισσότεροι από 1700 προπτυχιακοί καθώς και 48 μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες.

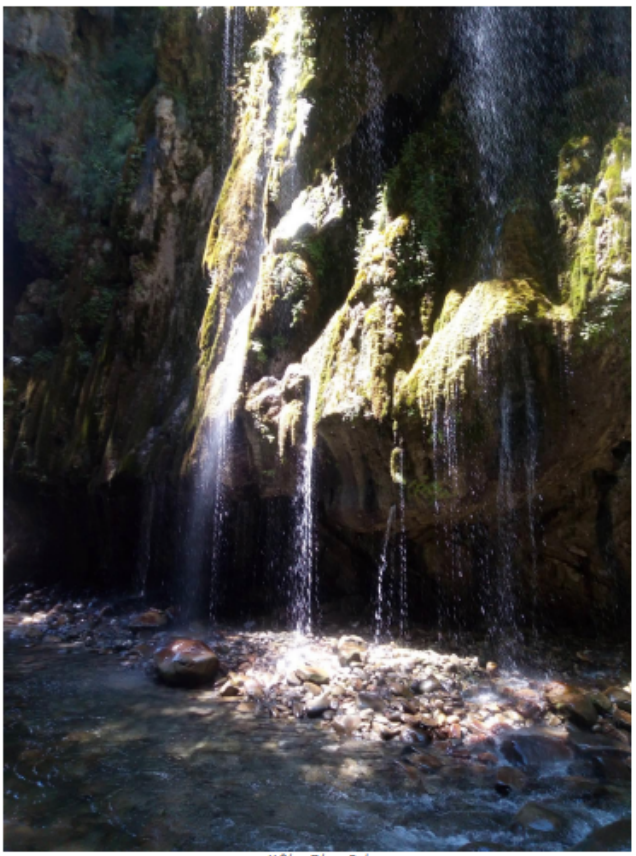
Τα τελευταία 2 χρόνια ο αριθμός των εισαγόμενων φοιτητών και φοιτητριών έχει μειωθεί ενώ πάγιο αίτημα όλων των στελεχών του αποτελεί η ένταξη του Τμήματος στο 4ο πεδίο, **όπως ισχύει για τα άλλα Τμήματα συναφούς αντικειμένου**. Η ένταξη του Τμήματος στο 4ο πεδίο είναι μέγιστης σημασίας για τη συνέχιση της ομαλής λειτουργίας του Τμήματος που αποτέλεσε και ελπίζουμε να συνεχίσει να αποτελεί ένα εκπαιδευτικό, ερευνητικό και κοινωνικό στολίδι του Καρπενησίου και της Ευρυτανίας γενικότερα.

Είσοδος στο Τμήμα Δασολογίας & Δ.Φ.Π. του Γ.Π.Α.

Συμπερασματικά, το Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών βρίσκεται ακριβώς εκεί που πρέπει να είναι: στο μοναδικής φυσικής ομορφιάς νομό Ευρυτανίας, πλαισιωμένο από μοναδικά δασικά οικοσυστήματα. Είναι ίσως το μοναδικό Τμήμα που το «εκπαιδευτικό και ερευνητικό του εργαστήριο» βρίσκεται, στην κυριολεξία έξω από την πόρτα του! Σύμφωνα με την αξιολόγηση που έγινε από την ΕΘΑΕΕ, το Τμήμα είναι βιώσιμο.

Ευχή όλων αποτελεί η αναγνώριση, από όλα τα επίπεδα εμπλεκομένων φορέων, της σημαντικότητας της στήριξης του Τμήματος και η συνέχιση της λειτουργίας του ως αναπόσπαστο μέρος του εκπαιδευτικού εθνικού πλαισίου αλλά και της ζωντάνιας στην κοινωνική ζωή της Ευρυτανίας, που είναι ζητούμενα στα πλαίσια της πολυπόθητης περιφερειακής ανάπτυξης που ζητούμε όλοι στη χώρα μας.

Η θέση Πάντα-Βρέχει

ΟΡΕΙΝΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ

Αγροδασοπονία: από το χθες στο σήμερα και το αύριο

Λάππα Βασιλική

Εργαστήριο Αγροδασοπονίας & Δασικής Εδαφολογίας, Τμήμα Δασολογίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ανταποκρινόμενη στην πρόσκληση του Συλλόγου σας, επέλεξα να εστιάσω στην παραγωγική σχέση του ανθρώπου και του ορεινού χώρου, καθώς αυτή αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί το θεμέλιο της αειφορικής διαχειριστικής πρακτικής των δασών και δασικών εκτάσεων, που ασκείται ιστορικά στα βουνά της Ευρυτανίας και της Αιτωλοακαρνανίας.

Εικ. 1 Χαρτογραφική αποτύπωση του υδροκρίτη και των υψομετρικών ζωνών της οροσειράς της Πίνδου. Ο γεωφυσικός χώρος με τα γεωλογικά και υδρολογικά του δεδομένα, ορίζει και τις παραγωγικές επιλογές των κατοίκων του.
(Πηγή: Geopsis,2023)

Η σχέση κοινωνίας και φυσικού χώρου εείναι μια διάσταση στην επιστήμη της Δασολογίας, που δεν έχει μελετηθεί όσο της αξίζει, καθώς αυτή δεν βρίσκεται στην βιτρίνα των επιστημών που η σύγχρονη «αγορά» ορίζει. Η σχέση μας ως άτομα με το φυσικό χώρο, είναι μια σχέση που διαμεσολαβείται από την κοινωνία της οποίας είμαστε μέλη. Ως αυτόχθων κάτοικος των βουνών του Καρπενησίου και ως ερευνήτρια του Εργαστηρίου Αγροδασοπονίας και Δασικής Εδαφολογίας του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος Καρπενησίου θα σας παρουσιάσω τα αγροδασικά συστήματα της Ευρυτανίας, ως παραδοσιακά παραγωγικά συστήματα πολλαπλών σκοπών, που ενσωματώνουν δασική και αγροτική παραγωγή για χιλιετίες, καθώς στο παρελθόν, αλλά και στις μέρες μας, εξακολουθούν να ορίζουν και να προσδιορίζουν τις βιώσιμες οικονομικές επιλογές του ορεινού χώρου.

Εικ. 2 Η κτηνοτροφική ιστορία των ορεινών κοινοτήτων της Νότιας Πίνδου παραμένει ζωντανή στο αγροδασικό τοπίο, ένα τοπίο υψηλών οικολογικών και πολιτιστικών αξιών που αναγνωρίζεται από τον FAO και προστατεύεται από τις διεθνείς συμβάσεις για το τοπίο

https://www.fao.org/giahs/en/. (Πηγή: Κατελάνος και Περίχωρα)

Η Ευρυτανία είναι μια ορεινή περιοχή στο κέντρο της Ελλάδας, στη νότια απόληξη της Πίνδου, με μακρά κτηνοτροφική παράδοση. Από την αρχική κατοίκηση που χρονολογείται από τη νεολιθική περίοδο, οι ορεσίβιοι διαμόρφωσαν το τοπίο, ενώ αργότερα, κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και της Οθωμανικής περιόδου, δημιούργησαν ισχυρές κτηνοτροφικές κοινότητες που διαχειρίζονταν μεγάλες εκτάσεις κοινοτικών βοσκοτόπων, διατηρώντας γιδο-πρόβατα στο παραδοσιακό μοντέλο της εκτατικής μετακινούμενης κτηνοτροφίας (Giolias 1986).

Οι κτηνοτροφικές κοινότητες της Πίνδου ασκούσαν την κοινοτική διαχείριση των βοσκοτόπων μέχρι τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Μετακινούσαν τα κοπάδια τους στα θερινά βοσκοτόπια των υπαλπικών λιβαδιών κάθε άνοιξη και επέστρεφαν στα χειμερινά βοσκοτόπια κάθε φθινόπωρο, σε μια αέναη πορεία αλληλεπίδρασης ανθρώπου και φύσης. Αυτή η παραδοσιακή διαχείριση διαμόρφωσε το σημερινό μωσαϊκό τοπίο ορεινής αγροδασοπονίας, γύρω από τις κοινότητες, που κυριαρχείται από δάση και δασολίβαδα δρυός και ελάτης (Εικ 2).

Στο κοινοτικό αυτοδιοικητικό πλαίσιο αιώνων, η βιωμένη αειφορία όριζε τις κοινές αποφάσεις διατήρησης προστατευτικών δασών στα όρια των οικισμών, που από γενιά σε γενιά εγγυόνταν την επισιτιστική ασφάλεια των ορεινών κοικοκυριών. Αυστηρές ποινές για τους παραβάτες των απαγορεύσεων, που επισύραν ακόμη και τον αφορισμό, εγγυόνταν το απαραβίαστο. Έτσι τα δάση αυτά λειτουργούσαν και ως αποθεματικά σε περιόδους βαρυχειμωνιάς, εξασφαλίζοντας τροφή για τα οικόσιτα ζώα και τα κοπάδια.

Εικ.3 Η κοινοτική διαχείριση του φυσικού πόρου του νερού, υπήρξε η βάση της αγρο-ποιμενικής οικονομίας των ορεινών κοινοτήτων. Σήμερα είναι αναγνωρισμένη ως Στοιχείο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και ενταγμένης το Εθνικό Ευρετήριο της Ελλάδας (https://ayla.culture.gr/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE/)

Για τους ορεινούς αγροτικούς πληθυσμούς των κοινοτήτων του Τυμφρηστού, της Χελιδόνας, της Καλιακούδας και του Παναιτωλικού, των προβιομηχανικών δεκαετιών, τα δάση αποτελούν τη βάση για την κοινωνική τους ταυτότητα, τα μέσα διαβίωσης και την οικονομία. Η οικονομία του τσελιγκάτου αποτέλεσε το θεμέλιο του ορεινού κτηνοτροφικού πολιτισμού (Γκιόλιας 1986) με βασικό στοιχείο του την

διευρυμένη οικογένεια, που εξασφάλιζε την αυτάρκεια και την επισιτιστική της ασφάλεια, διαχειριζόμενη τους φυσικούς της πόρους με όρους βιωμένης αειφορίας (Εικ.4) (Νιτσιάκος 2022).

Στα χρόνια που ακολούθησαν την πτώση της Κωνσταντινούπολης και την εγκαθίδρυση της Οθωμανικής κυριαρχίας στον ελλαδικό γεωγραφικό χώρο, έχουμε ιστορικά τεκμήρια που αποδεικνύουν τη συνεχή παρουσία κατοίκων στις πολυπληθείς ορεινές κοινότητες, που διατηρούσαν μια ισχυρή κτηνοτροφική οικονομία και ένα δίκτυο οικονομικών δραστηριοτήτων από τα προϊόντα παραγωγής και μεταποίησης από αυτή (οικοτεχνία υφαντών, καποραπτική, τυροκομία, κ.α.). Προσεγγίζοντας με σεβασμό την ιστορική αλήθεια, οφείλουμε να κατανοήσουμε τις πολύπλευρες δραστηριότητες του δημόσιου βίου των ορεινών κοινοτήτων στα προεπαναστατικά χρόνια, που στηρίζονταν στις αρχές του κοινοτισμού, της κοινοτικής διαχείρισης των δασών και των βοσκοτόπων και της αλληλέγγυας κτηνοτροφικής οικονομίας.

Εικ.4. Ο γηγενής πληθυσμός, οι ορεσίβιοι κάτοικοι της Ευρυτανίας, διαμόρφωσαν το τοπίο ασκώντας δασοκομία και παραδοσιακή εκτατική κτηνοτροφία για αιώνες. Στη φωτογραφία άνδρες της Ανιάδας της δεκαετία του 1950 με φόντο αιωνόβια βαλανιδιά και τα ανοιχτά βοσκοτόπια του Όρους Καλιακούδα.

(Πηγή: https://www.facebook.com/profile.php?id=100059977337450)

Τα ορεινά νοικοκυριά ήταν αυτοσυντηρούμενα, αγωνίζονταν να εξασφαλίζουν τη διατροφική τους αυτάρκεια και διατηρούσαν πυκνό δίκτυο επικοινωνίας με τα πεδινά μέρη και τα αστικά κέντρα τους και συνέδεαν τις ορεινές επαρχίες με τα λιμάνια της Πρέβεζας, της Πάργας, του Μεσολογγίου και της Ναυπάκτου. Χαρακτηριστική του μεγέθους και των δυνατοτήτων της ορεινής οικονομίας της εποχής είναι η ανταπόκρισή των καποραπτών της Άμπλιανης σε παραγγελία αδιάβροχων υφαντών ενδυμάτων για το στρατό του Ναπολέοντα, στην εκστρατεία του ενάντια στους Πρώσους. Η τεχνική αυτή του τραγόμαλλου υπαγορεύονταν από

το κλίμα του τόπου, που απαιτούσε προστασία από τη βροχή και το κρύο κατά τη διαμονή στα βοσκοτόπια και από τη γεωλογία του, που υποστήριζε την εκτεταμένη αιγοτροφία.

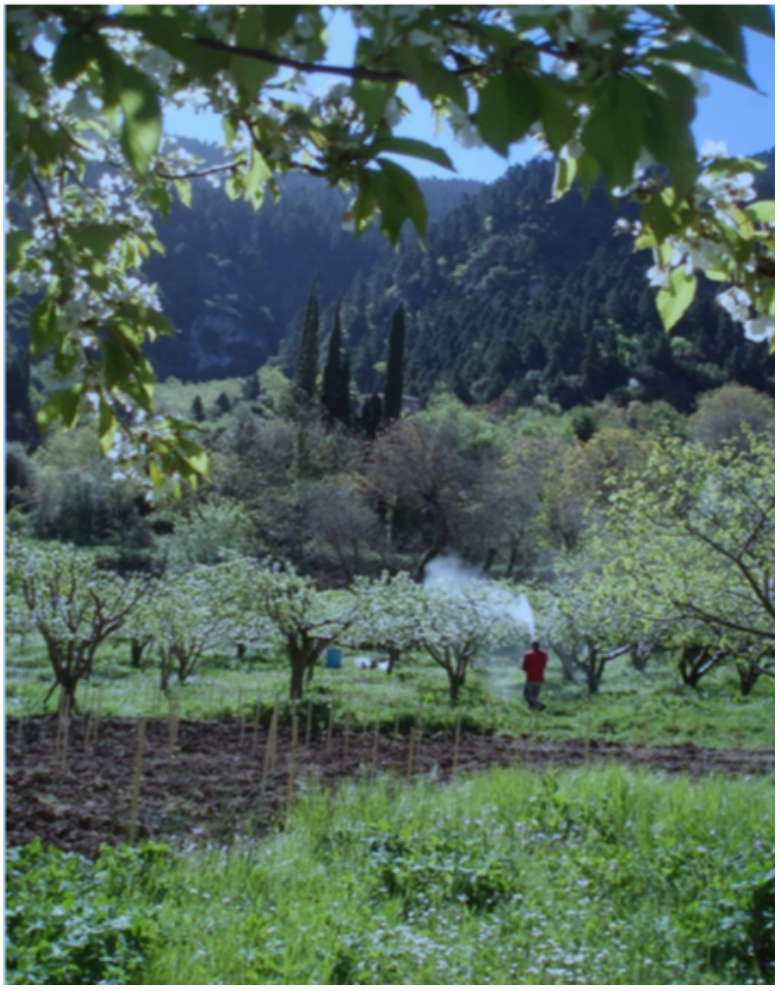

Εικ.5 Οι ορεσίβιοι κάτοικοι διαμόρφωσαν το ορεινό τοπίο που γνωρίζουμε σήμερα, μετατρέποντας δασικές εκτάσεις σε παραγωγική γη. Αναβαθμίδες στο χωριό Τόρνος Δήμου Καρπενησίου. (φωτ. Παλαιός Παν. https://tornosnature.blogspot.com/)

Η βιωσιμότητα των ορεινών νοικοκυριών στηρίχθηκε καθαρά στην πολυλειτουργική χρήση των μικρών αγροδασικών γαιών, που οι ορεσίβιοι δημιούργησαν με μόχθο, με πρακτικές ελεγχόμενης καύσης και το γνωστό *ξερόγκιασμα* (Λουκόπουλος 1935), μετατρέποντας την άγονη, θαμνώδης συνήθως έκταση, σε παραγωγική. Γύρω από κάθε κατοικία, διαμορφώνονταν- συνήθως σε αναβαθμίδες -η ιδιωτική γη που μαζί με τα οικόσιτα ζώα (κατσίκες, κότες, αγελάδες, υποζύγια, κ.α.) αποτελούσαν το κεφάλαιο κάθε ορεινού νοικοκυριού (Εικ.5). Αυτή η παραδοσιακή διαχείριση επέτρεπε και την περιοδική βόσκηση στη γεωργική γη, όταν αυτή ήταν σε αγρανάπαυση, καθώς η καλλιεργητική περίοδος στα βουνά είναι πολύ μικρή. Πρακτικές που συνδυάζουν πολλαπλές χρήσεις στην ίδια έκταση γης, είναι γνωστές σε όλους μας, από την διαβίωσή μας στα ορεινά μας χωριά, και δεν είναι παρά η εφαρμοσμένη αγροδασοπονία.

Διαβάζει κανείς στον ιστότοπο του Ελληνικού Αγροδασικού Δικτύου (www.agroforestry.gr): « Ο συνδυασμός δένδρων και γεωργικών καλλιεργειών ή/και βόσκησης στην ίδια επιφάνεια είναι γνωστός με το όνομα αγροδασοπονία (agroforestry) και τα συστήματα που διαχειρίζονται με τον τρόπο αυτό ονομάζονται

αγροδασικά. Πρόκειται για μικτά συστήματα με κύριο χαρακτηριστικό την παρουσία των δένδρων. Τα δένδρα αυτά εξυπηρετούν πολλαπλούς σκοπούς: παραγωγικούς, περιβαλλοντικούς και πολιτισμικούς. Παράγουν πολλά προϊόντα, όπως ξυλεία, καυσόξυλα, πασσάλους, φλοιό, φρούτα, καρπούς και φύλλωμα για τα ζώα, νέκταρ ή γύρη για τις μέλισσες, κ.λπ. και προσφέρουν πολλές υπηρεσίες, όπως βελτίωση του εδάφους, μείωση της επιφανειακής απορροής, διατήρηση της βιοποικιλότητας, έλεγχο των ζιζανίων και βελτίωση του τοπίου γενικότερα.

Εικ.6 Ορεινός οπωρώνας στο χωριό Παπαδιά (Τέρνοβο) Ευρυτανίας, με εγκατάσταση ορεινής ποικιλίας αμπελιού και καλοκαιρινό λαχανόκηπο. Χαρακτηριστικό δασογεωργικό σύστημα στην ορεινή Πίνδο.(Φωτ. Λάππα Β., 2022)

Στη χώρα μας απαντούν τρεις τύποι αγροδασικών συστημάτων, τα **δασογεωργικά,** τα **δασολιβαδικά** και τα **αγροδασολιβαδικά**.

Δασογεωργικά ονομάζονται τα συστήματα που συνδυάζουν την παρουσία δέντρων και γεωργικών καλλιεργειών στην ίδια επιφάνεια (Εικ.7). Καταλαμβάνουν μεγάλες εκτάσεις ιδιαίτερα στις ημιορεινές περιοχές και διακρίνονται σε παραδοσιακά και νέα. Τα δέντρα των παραδοσιακών συστημάτων είτε είναι δασικά (απομεινάρια παλαιότερων δασικών εκτάσεων) και βρίσκονται διάσπαρτα ή στα όρια του αγρού είτε είναι οπωροφόρα τα οποία φυτεύτηκαν πριν πολλά χρόνια για την παραγωγή

καρπών και καυσόξυλων. Στα νέα συστήματα τα δέντρα φυτεύονται για την παραγωγή καρπών και τεχνικής ξυλείας.

Εικ.7 Δασογεωργικά συστήματα συνδυάζουν εποχιακές καλλιέργειες με μόνιμη εγκατάσταση παραγωγικών δένδρων, προσφέρονται για παραγωγικές εγκαταστάσεις στους ορεινούς και ημιορεινούς χώρους της Νότιας Πίνδου.
(Πηγή:https://www.euraf2024.mendelu.cz/)

Δασολιβαδικά ονομάζονται τα συστήματα που συνδυάζουν την παρουσία δέντρων και λιβαδικών φυτών / ζώων στην ίδια επιφάνεια. Απαντούν σε πολλές περιοχές της χώρας από την πεδινή μέχρι και την ορεινή ζώνη (Εικ.8).

Εικ.8 Δασολιβαδικά τοπία στην ορεινή Ευρυτανία, διαμορφωμένα από την παραδοσιακή και μακροχρόνια βόσκηση. Τοποθεσία Γαδίμιανη, Παυλόπουλο Δήμου Καρπενησίου.(Φωτ. Λάππα Β., 2023)

Αγροδασολιβαδικά ονομάζονται τα συστήματα που συνδυάζουν δέντρα, γεωργικές καλλιέργειες και βόσκηση στη ίδια επιφάνεια. Τα ζώα μπορεί να βόσκουν μετά τη συγκομιδή των καλλιεργειών ή στα όρια των αγρών (Εικ.9).

Εικ. 9 Αγροδασικό σύστημα στην παραποτάμια ζωνη του Τυμφρηστού, εγκατάσταση αρώνιας στο χωριό Αγία Τριάδα Δήμου Καρπενησίου.(Φωτ. Σαρηγιαννίδη Σ., 2024)

Τα αγροδασικά συστήματα αποτελούν μια παραδοσιακή μορφή χρήσης της γης στην Ελλάδα, ιδιαίτερα στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές. Εντούτοις όμως είναι ελάχιστα γνωστά στις Υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση της γης και δεν έχουν τύχει της δέουσας προσοχής από την επιστημονική κοινότητα. Κι αυτό γιατί το μοντέλο της γεωργίας που εφαρμόστηκε στα μεταπολεμικά χρόνια και το οποίο είχε ως στόχο τη μεγιστοποίηση της γεωργικής παραγωγής οδήγησε στη μετατροπή πολλών από τα μικτά αυτά συστήματα σε μονοκαλλιέργειες με αποτέλεσμα να απομακρυνθούν τα δένδρα, τα οποία εμποδίζουν τη χρήση των μηχανημάτων. Από την άλλη μεριά, η πολιτική της επιδότησης της γεωργικής παραγωγής από την Ευρωπαϊκή Ένωση που εφαρμόστηκε μέχρι τη 10ετία του 1990 συνέβαλε επίσης στην κοπή των δένδρων, επειδή αυτά έπρεπε να εξαιρεθούν από την παραγωγική επιφάνεια των χωραφιών, που μπορούσε να επιδοτηθεί.

Κατά τα τελευταία έτη έχει διαπιστωθεί ότι η προστασία των παραδοσιακών αγροδασικών συστημάτων κρίνεται επιτακτική για τη διατήρηση της καλής κατάστασης των εδαφών, της βιοποικιλότητας και του αγροτικού τοπίου, καθώς και για την εξασφάλιση οικονομικής στήριξης του πληθυσμού της υπαίθρου που δραστηριοποιείται στον ημιορεινό και ορεινό χώρο. Επίσης, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία νέων συστημάτων που να μπορούν να συνδυάσουν δασική και γεωργική παραγωγή και να καταστούν οικονομικά βιώσιμα.»

Ο Παπαναστάσης (2009) δηλώνει χαρακτηριστικά ότι «αντικατοπτρίζουν τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος ζούσε στο παρελθόν, αντιμετώπιζε και

αξιοποιούσε τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους, αλληλοεπιδρούσε με το περιβάλλον, ενσωμάτωνε τα φυσικά στοιχεία, και κυρίως τα δένδρα, στη ζωή του και ήταν κοντά με τη φύση». Τα δασικά και αγροδασικά τοπία είναι κοινωνικο-οικολογικά συστήματα που διαμορφώνονται από πολλαπλές επιρροές και διαδραματίζουν εξαιρετικό ρόλο στον αξιοβίωτο και ποιοτικό για την υγεία των πληθυσμών τρόπο ζωής , συμβάλλοντας και στους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ- Sustainable Development Goals).

Για το Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος στο Καρπενήσι, τα δάση και τα αγροδασικά συστήματα (silvopastoral systems) στο Δήμο Καρπενησίου αποτελούν αντικείμενο μελέτης και έρευνας διαχρονικά. Η ιστορική και πολιτιστική προσέγγιση των ορεινών αυτών κτηνοτροφικών τοπίων περιλαμβάνει διεπιστημονική έρευνα, επιτόπια μελέτη, συνεντεύξεις ντόπιων υπερήλικων κτηνοτρόφων, συλλογή αρχειακών και οικολογικών δεδομένων, δενδροχρονολογική και εθνογραφική έρευνα (Λάππα 2021, Λάππα και Παπαδόπουλος 2022), και έδειξε ότι οι σημαντικές και αναπόφευκτες αλλαγές στις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και θεσμικές συνθήκες που συνέβησαν από την ίδρυση των οικισμών του ορεινού δήμου (17ος -18ος αιώνας) μέχρι τις μέρες μας, αποτυπώνονται στο τοπίο εξελικτικά. Οι δεκαετίες που ακολούθησαν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τον καταστρεπτικό για την Ευρυτανία Εμφύλιο Πόλεμο (1945-1950) οδήγησαν σε μετανάστευση τον πληθυσμό και σταδιακή εγκατάλειψη της κτηνοτροφικής δραστηριότητας. Καθοριστική ήταν και η δημιουργία του γιγαντιαίου φράγματος και της τεχνητής λίμνης Κρεμαστών που είχε ως τίμημα την θυσία πλέον των 15 χωριών και οικισμών και την μετεγκατάσταση των κατοίκων τους εκτός Ευρυτανίας, όπως και 2.800 οικογενειών που μετεγκαταστάθηκαν στο πρόγραμμα θεομηνιοπλήκτων που ακολούθησε τους ισχυρούς σεισμούς της πλήρωσης της λίμνης το χειμώνα του 1966.

Η σταδιακή πληθυσμιακή αποψίλωση των ορεινών οικισμών του Δήμου Καρπενησίου (ΕΛΣΤΑΤ), οι αλλαγές χρήσεων γης που έχουν γίνει και που επιχειρούνται και η συνακόλουθη εγκατάλειψη των αγροδασικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα, γεωργίας και κτηνοτροφίας, έχει διαμορφώσει στις μέρες μας ένα σύνθετο καθεστώς απειλών και πιέσεων, που κάνει επιτακτική και επείγουσα την απογραφή, αξιολόγηση και ενίσχυσή τους στο πλαίσιο της αειφορικής διαχείρισης. Σε αυτή την κατεύθυνση εργαζόμενη η διεπιστημονική ομάδα του Τμήματος Δασολογίας συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά Ερευνητικά Προγράμματα, που στοχεύουν στο να ενισχύουν την παραγωγική δραστηριότητα στους ορεινούς όγκους, υποστηρίζοντας ζωντανά εργαστήρια (Living Labs) με την ενεργή συμμετοχή όλων όσων εμπλέκονται στην παραγωγική αλυσίδα αξιών (value chain) της ορεινής οικονομίας (Εικ. 10-11).

Εικ.10 Μελισσοκομία σε δασολίβαδα των ορεινών περιοχών, ιδιαίτερα στις ζώνες οικοτόνων, όπου συναντάμε την μεγαλύτερη βιοποικιλότητα ειδών. Ορεινή μελισσοκομία της οικογένειας Καράνη, Δήμος Αγράφων.

Κύριος στόχος είναι η έμπρακτη επιστημονική υποστήριξη και η ενδυνάμωση των τοπικών κοινωνιών, των αγροτικών οικογενειακών επιχειρήσεων, ώστε να παραμείνουν ενεργοί στην ορεινή Ευρυτανία και να συνεχίσουν να διαχειρίζονται τα ορεινά δασο-κτηνοτροφικά συστήματα προς όφελος όλων. Αυτός ο στόχος επιτυγχάνεται με τη λειτουργία του Αγροδασικού Δικτύου Ευρυτανίας (Evrytanian RAIN – Regional Agroforestry Innovation Network) που υποστηρίζεται από το Τμήμα στο πλαίσιο του έργου AF4EU (HORIZON Europe) και στο οποίο για πρώτη φορά τοπικοί κτηνοτρόφοι και μελισσοκόμοι, ερευνητές, σύμβουλοι και εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης, συνεργάζονται στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και ενδυνάμωσης της ορεινής κοινωνίας (https://af4eu.eu/).

«*Ποτέ στην ιστορία η απόσταση, δεν είχε τόσο μικρή σημασία. Ποτέ οι σχέσεις του ανθρώπου με τους τόπους, δεν ήταν τόσο πολλές και τόσο εύθραυστες και προσωρινές... Μεταφορικά «καταναλώνουμε» τους τόπους και τους ξεφορτωνόμαστε, όπως περίπου πετάμε τα κουτιά μπίρας ή τα χαρτομάντιλα. Γινόμαστε μάρτυρες μια ιστορικής φθοράς της σημασίας των τόπων στην ανθρώπινη ζωή...»* Τις παρατηρήσεις αυτές κατέγραψε στο βιβλίο του *Το Σοκ Του Μέλλοντος*, ο αμερικανός συγγραφέας Άλβιν Τόφλερ, και είναι πολύ χαρακτηριστικές της τάσης που παρουσιάζει ο σύγχρονος μεταβιομηχανικός κόσμος σε ότι αφορά τη σχέση του ανθρώπου με τους τόπους.

Σήμερα τα δασικά και αγροδασικά τοπία στην ορεινή Ελλάδα υφίστανται πιέσεις και απειλές. Από τη μια η μετατροπή τους σε άλλες χρήσεις γης, όπως η εκτός σχεδίου δόμηση, οι εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών πάνελ και η επιχειρούμενη εγκατάσταση εκατοντάδων ανεμογεννητριών σε γραμμική διάταξη στις κορυφογραμμές των υπαλπικών βοσκοτόπων. Και από την άλλη, η μείωση της βιοποικιλότητας τοπίων και ειδών, από την σταδιακή εγκατάλειψη της

κτηνοτροφίας και την συνακόλουθη αύξηση της πυκνότητας βλάστησης και επέκτασης των δασών, που σε συνδυασμό με την μείωση των βροχοπτώσεων και την επιμήκυνση της ξηροθερμικής περιόδου, ανεβάζει τους δείκτες κινδύνου εκδήλωσης δασικών πυρκαγιών.

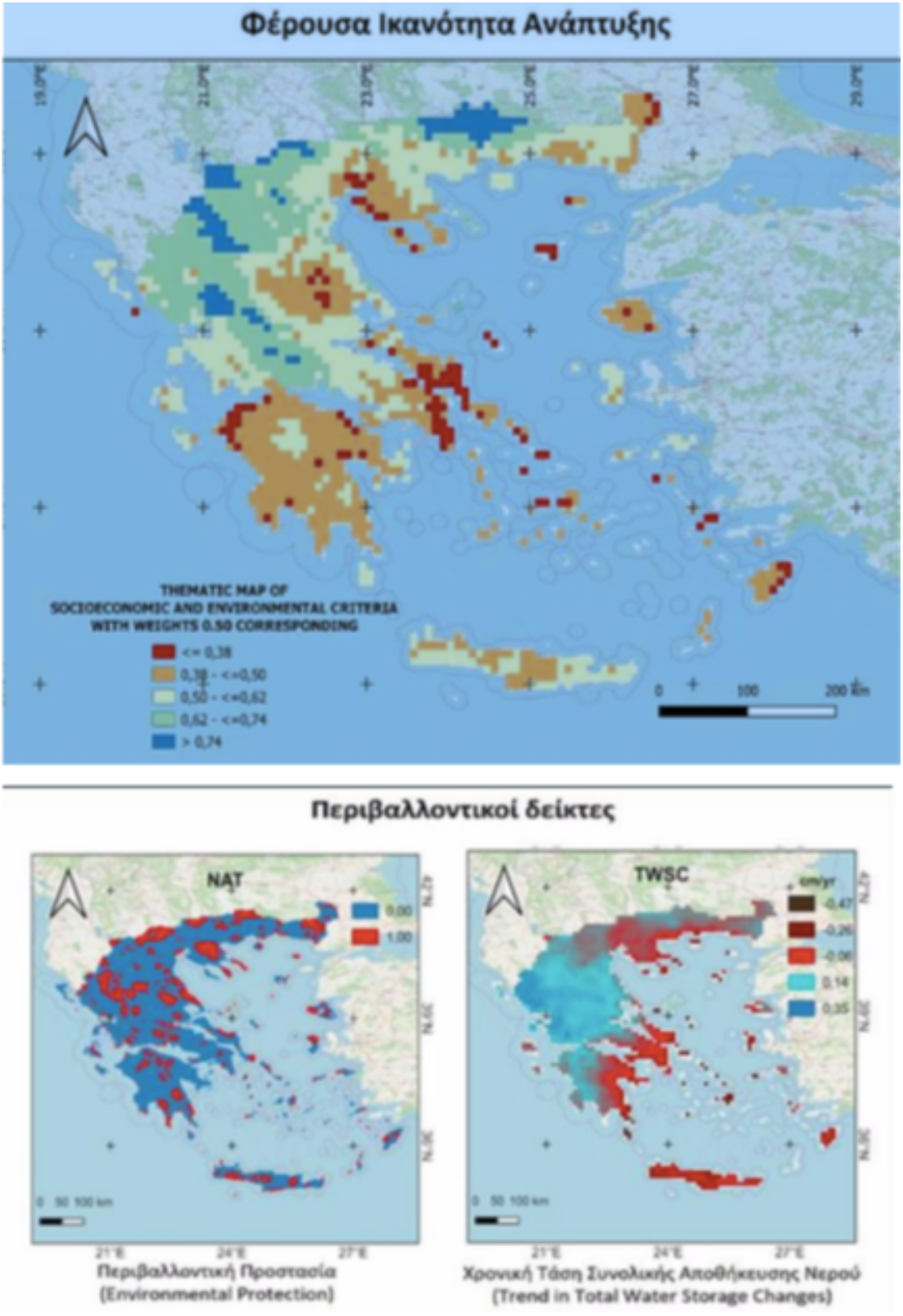
υπαλπικών βοσκοτόπων. Και από την άλλη, η μείωση της βιοποικιλότητας τοπίων και ειδών, από την σταδιακή εγκατάλειψη της κτηνοτροφίας και την συνακόλουθη αύξηση της πυκνότητας βλάστησης και επέκτασης των δασών, που σε συνδυασμό με την μείωση των βροχοπτώσεων και την επιμήκυνση της ξηροθερμικής περιόδου, ανεβάζει τους δείκτες κινδύνου εκδήλωσης δασικών πυρκαγιών.

Εικ. 11 Προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας των ορεινών αγροδασικών συστημάτων που συνεργάζονται με το Εργαστήριο Αγροδασοπονίας του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος στο Καρπενήσι. Λάδι ορεινών ελαιώνων της Λίμνης Κρεμαστών, γιαούρτι «Τσαταλιάς» της οικοτεχνίας Γαλανού και μέλι ελάτης της ΚΟΙΝΣΕΠ Μέλισσα των Αγράφων.

(Πηγή: https://agroforestry.dasologia.gr)

Τα δάση και τα δασικά τοπία, που χαρακτηρίζονται από κυρίαρχες δασικές εκτάσεις με άλλες ενσωματωμένες χρήσεις γης, πληρούν πολλαπλές βασικές υπηρεσίες οικοσυστήματος (ecosystem services ES). Αυτές περιλαμβάνουν *(α) παροχή προϊόντων και υπηρεσιών* όπως η παροχή τροφίμων (κτηνοτροφικά, μελισσοκομικά, μη ξυλώδη δασικά προϊόντα, πρώτων υλών (δασοκομία), ποιοτικού νερού και ιατρικών πόρων*(β) τη ρύθμιση υπηρεσιών*όπως η δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα για την προστασία του κλίματος, η ρύθμιση της ανακύκλωσης του νερού και του τοπικού κλίματος και του τοπίου, ο μετριασμός ακραίων καιρικών φαινομένων και φυσικών κινδύνων *(γ) πολιτιστικές υπηρεσίες για αναψυχή* , ψυχική και σωματική υγεία, τουρισμό και αισθητικές, πολιτιστικές και πνευματικές εμπειρίες, καθώς και *(δ) υπηρεσίες υποστήριξης* για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Τα παραδοσιακά αγροδασικά συστήματα (agroforestry cultural heritage) αναγνωρίζονται στη διεθνή βιβλιογραφία και στη χώρα μας ως σημαντικά μνημεία του αγροτικού χώρου με τεράστια πολιτισμική και επιστημονική αξία.

Εικ.12 Οι ορεινοί όγκοι της Ελλάδαςείναι πλούσιοι σε φυσικούς πόρους και διατηρούν υψηλούς Δείκτες Βιώσιμης Ανάπτυξης. Χαρτογράφηση της χώρας με βάση τον Δείκτη Φέρουσας Ικανότητας Ανάπτυξης CCDI., Γκεμιτζή Αλεξ. 2024
(Πηγή: https://xronos.gr/arthra/poso-efikti-einai-i-biosimi-anaptyxi-stin-ellada)

Τα δασικά τοπία και οι τοπικοί πληθυσμοί τους είναι πολύπλοκα κοινωνικο-οικολογικά συστήματα που απαιτούν συγκεκριμένες λύσεις, όχι ενιαίες λύσεις. Για τον Δήμο Καρπενησίου, και κάθε ορεινό δήμο, οι αξίες αυτών των τοπίων που συνδέονται με τον αγροτουρισμό και τον οικοτουρισμό, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς εγγυόνται πολλαπλά κοινωνικά και οικονομικά οφέλη.

Εικ. 13 Βοσκότοπος Νεραϊδοβουνίου Μυρίκης. Ένα τοπίο κτηνοτροφικής πολιτιστικής κληρονομιάς και υψηλής αισθητικής αξίας που απειλείται από την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάνελ. Στο βάθος το επιβλητικό Βελούχι και το Πικροβούνι, με τα Σαρακατσάνικα κονάκια. (Φωτ. Λάππα Β, 2024)

Αναγνώριση αυτών των αξιών αποτελεί η πρόσφατη ένταξη του στοιχείου της Κοινοτικής Διαχείρισης του Νερού, στον Τόρνο, στο Εθνικό Αποθετήριο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO 2024). Οι τοπικές παραδοσιακές κοινοτικές πρακτικές διαχείρισης, μπορούν να χρησιμεύσουν ως επιτυχημένα παραδείγματα κοινωνικο-οικολογικής διατήρησης.

Καθώς σε παγκόσμιο επίπεδο, οι ανθρωπογενείς και κλιματικές αλλαγές μεταβάλλουν ταχέως τις συνθήκες ανάπτυξης, επιβίωσης και αναγέννησης για τα δασικά οικοσυστήματα με άμεσες και δραματικές επιπτώσεις, η βιώσιμη διαχείριση των δασών και δασικών εκτάσεων, αποτελεί εγγύηση για την παραγωγική αξιοποίηση των ιδιωτικών γαιών και των κοινοτικών βοσκοτόπων κάθε ορεινής κοινότητας, όχι μόνο για την ποιότητα ζωής των κατοίκων της, αλλά και του κοινωνικού συνόλου που έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε ποιοτικά διατροφικά προϊόντα και υγιή περιβάλλοντα αναψυχής και διαβίωσης.

Από τις θεωρίες στην πράξη. Με όραμα, σχέδιο και σκληρή δουλειά για την ανάπτυξη της περιοχής μας

Εισήγηση του Ινστιτούτου Δημιουργικότητας, Έρευνας και Ανάπτυξης Περιφέρειας Θέρμου (Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ.)
Από τους Σοφία Υφαντή, Ευθύμιο Κότσαλο και Έφη Χασάπη

Ποιοι είμαστε: Το Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ. ιδρύθηκε το 2014 ως σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με έδρα το Θέρμο Τριχωνίδας. Είμαστε μια ομάδα εθελοντών και απευθυνόμαστε σε όλους τους κατοίκους και σε όλους σε εκείνους που θα ήθελαν να είναι μαζί μας.

Οι στόχοι μας και η Φιλοσοφία μας: Το Ι.Δ.Ε.ΑΠ.Θ. προέκυψε σαν ανάγκη μέσα από την ιδέα μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης προβλημάτων όπως η ανεπαρκής ή η απουσία εκμετάλλευσης φυσικών πόρων και ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής μας καθώς και η παραμέληση του φυσικού περιβάλλοντος.

Ουσιαστικά ο Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ. είναι μια παρέμβαση στη κοινότητα όπου πρωτίστως έχει στόχο να εκπαιδεύσει και να ενεργοποιήσει όλους τους

κατοίκους ώστε με όχημα τη συλλογικότητα, την αλληλεγγύη και την κοινωνική συνοχή να γίνουμε βιωματικά ικανοί και επαρκείς δίνοντας λύση σε κάθε πρόβλημα . Από τις θεωρίες θέλουμε να φτάνουμε στην πράξη. Με όραμα, σχέδιο και σκληρή δουλειά παλεύουμε για την ανάπτυξη της περιοχής μας.

Στόχοι μας είναι: α) η αειφόρος ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον, η διάσωση και διάδοση των παραδοσιακών σπόρων, η αύξηση της αγροτικής και κτηνοτροφικής και μεταποιητικής παραγωγής στην περιοχή μας και η ενθάρρυνση στη συμμετοχική δράση και τον εθελοντισμό. β) η δημιουργία δικτύου συνεργασίας μεταξύ φορέων, πολιτών και τοπικής αυτοδιοίκησης με στόχο την ανάπτυξη του τόπου μας καθώς και γ) η δημιουργία ενός γραφείου ανάπτυξης που σκοπό έχει να συμμετέχει σε προγράμματα , να εκτελεί χρηματοδοτούμενα έργα και να απασχολεί εργαζόμενους.

Οι αξίες που μας καθοδηγούν είναι: Όραμα, συλλογικότητα , συνέπεια, καινοτομία, διαφάνεια, σεβασμός στον άνθρωπο, το περιβάλλον και όλα τα πλάσματα της φύσης .

Ο τρόπος που λειτουργούμε, παρότι υπάρχει Διοικητικό Συμβούλιο, είναι η άμεση δημοκρατία, δηλαδή όλα τα μέλη ψηφίζουν ισάξια σε κάθε απόφαση και το Διοικητικό Συμβούλιο απλώς επικυρώνει. Οι συνελεύσεις μας γίνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν. Σε αυτή την συλλογική προσπάθεια καλούμε όλους τους κατοίκους αλλά και τους τοπικούς φορείς και συλλόγους να συμμετάσχουν.

Η δράση του Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ. εκτείνεται σε 9 τομείς και στον καθένα δημιουργούνται ανάλογες ομάδες.

- Τομέα για την οργάνωση ενός γραφείου το οποίο θα ασχολείται με την παραγωγική, επιχειρηματική δράση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των φυσικών πόρων. Θα προσφέρει συμβουλευτικές υπηρεσίες ,θα εκπονεί επιχειρηματικά προγράμματα ,όπως έρευνα αγοράς και προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών στον πρωτογενή τομέα. Θα μπορεί να οργανώνει ομάδες αγροτών, ομάδες παραγωγών καθώς και κοινωνικές και αστικές επιχειρήσεις που αφορούν τη μεταποίηση, την οικοτεχνία και τη βιοτεχνία. Ο τομέας αυτός θα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει υπηρεσίες σε κάθε εμπορική και επιχειρηματική δράση, είτε ατομική είτε συλλογική με στόχο οικονομική και κοινωνική ευημερία της περιοχής.
- Τομέα γυναικών και τρίτης ηλικίας
- Τομέα νεότητας και αθλητισμού
- Τομέα για την τέχνη, τον πολιτισμό, τις εκδόσεις εντύπων και βιβλίων καθώς και Μ.Μ.Ε. Δράσεις για την ανάδειξη ιστορικών μνημείων και αξιοθέατων της περιοχής με στόχο την ανάπτυξη τουρισμού και αγροτουρισμού.

- Τομέα που θα ασχολείται με τον εθελοντισμό, την αλληλεγγύη, την αλληλοβοήθεια, τη δημιουργία δικτύων ανταλλαγής προϊόντων και υπηρεσιών και κοινών μέσων παραγωγής. Τη διατήρηση και αναπαραγωγή παραδοσιακών ποικιλιών σπόρων και φυτών καθώς και αυτόχθονων ποικιλιών ζώων. Δράσεις για την αειφορία και την προστασία του περιβάλλοντος με στόχο την ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης των πολιτών στην ατομική,οικογενειακή,επαγγελματική και κοινωνική ζωή.
- Τομέα έρευνας και ευρεσιτεχνίας που θα εξετάζει καινούριες ιδέες και προοπτικές και θα εργάζεται πάνω στην προσέλκυση-παραμονή και ένταξη στις παραγωγικές διαδικασίες της κοινότητας ανθρώπινου δυναμικού(ατόμων οικοκοινοτήτων,οικοχωριών,δημιουργία συνεργατικών αγροκτημάτων κτλ.) με στόχο την αύξηση και την ανανέωση του γερασμένου πληθυσμού των χωριών μας.
- Τομέα για την κατάρτιση και διαρκή επιμόρφωση των μελών(σεμινάρια,διαλέξεις,εργαστήρια,συνέδρια) καθώς και τη σχετική ψυχολογική υποστήριξη-ενδυνάμωση της κάθε ομάδας και της κοινότητας με την ευρεία έννοια. Τη δημιουργία ινστιτούτων επαγγελματικής κατάρτισης με στόχο την επιμόρφωση ατόμων και ομάδων.
- Τομέα συνεργασίας όλων των τοπικών συλλόγων με στόχο τη συντονισμένη δράση για την οικονομική και πολιτιστική ευημερία της περιοχής.
- Τομέα παίδων και εφήβων

Στα 10 χρόνια ζωής του, το Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ. έχει αναπτύξει 117 δράσεις που αφορούν την φύση και το περιβάλλον, τον πολιτισμό και δράσεις που αφορούν κυρίως την ανάπτυξη με σύσταση γραφείου ανάπτυξης.

Να αναφέρουμε ενδεικτικά:

Γνωριμία με το φυσικό περιβάλλον

Γιορτή της Γης και των Λουλουδιών

Γιορτή του Κήπου και της Αυτάρκειας

Γιορτή των Σπόρων και της Ζωής

Ημερίδες και Δράσεις για τα μονοπάτια.

«Τα μονοπάτια ως μοχλός ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας- Διερευνώντας ευκαιρίες και δυνατότητες»

Εξορμήσεις συντήρησης και καθαρισμού μονοπατιών

Μαθήματα Φωτογραφίας και Γνωριμία με την Ορειβασία

«Θερμοχώρα»- Χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις

Αναβίωση Καρναβαλιού

Φωτογραφικός περίπατος σε Θέρμο και Πετροχώρι και Φωτογραφικός Διαγωνισμός του PHOTOPOLIS AGRINIO PHOTO FESTIVAL σε συνδιοργάνωση με το Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ. και τον Δήμο Θέρμου.

Έκθεση Φωτογραφίας "ΟΡΕΙΝΗ ΤΡΙΧΩΝΙΔΑ" στο Θέρμο, στα πλαίσια των εορτών του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού.

Παρουσίαση του παιδαγωγικού και περιβαλλοντικού παιχνιδιού «ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ» στα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου Θέρμου.

Υποδοχή και ξενάγηση στους Νερόμυλους του Δήμου Θέρμου.

Σεμινάριο Αγγειοπλαστικής και Κεραμικής με την Μαρία Γούργαρη.

Έκθεση Γλυπτικής και Αγγειοπλαστικής

ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ:

- "Το μονοπάτι του Νερού και της Πέτρας"- ΙΔΡΥΜΑ ΛΑΙΜΟΥ, 2020
- "Δίκτυο Παρατριχώνιων Φορέων για τη Φύση και τον Πολιτισμό"- Active Citizens Fund - ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ, 2022
- "Η Τέχνη της Άλεσης – Μια διαδραστική αφήγηση από το παρελθόν στο παρόν» - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, 2022
- «Τεχνική Εκπαίδευση κατασκευής Νερόμυλου- Από τους τεχνίτες του παρελθόντος στους τεχνίτες του μέλλοντος» - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, 2022-2024
- «Έκθεση της Τέχνης της Άλεσης και της Υδροκίνησης: Φωτίζοντας με τον φάρο του παρελθόντος ένα βιώσιμο μέλλον» ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ 2023- 2024
- "Project initiation 2023-3-EL02-ESC30-SOL-000175047 – Η Τέχνη της Άλεσης» Erasmus+ για το τομέα Νεολαία & Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης- 2023- 2024

Το Ι.Δ.Ε.Α.Π.Θ. συνεργάστηκε με την Τ.Ι.Μ.S. στην αίτηση για εγγραφή του στοιχείου: «Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΑΛΕΣΜΑΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟ ΝΕΡΟΜΥΛΟ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟ» στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας που επετεύχθη στις 24/6/2022.

ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ ΠΡΟΣ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ:

- "Υδάτινες Διαδρομές: Μαγγανοπήγαδο, Ελαιοτριβείο, Νερόμυλοι, Μια Πολιτιστική Διαδρομή Εξερεύνησης της Ιστορίας και της Παράδοσης"- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, 2024.
- "Ενδυνάμωση και οικονομική τόνωση του Δήμου Θέρμου" - ΙΔΡΥΜΑ ΛΑΤΣΗ, 2024.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το Γραφείο Ανάπτυξης έχει ενημερωτικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα πάνω σε επιχειρηματικές προτάσεις και στην εξεύρεση χρηματοδοτήσεων. Παρέχει την βοήθειά του στην εκπόνηση επιχειρηματικών προγραμμάτων και στην υλοποίησή τους. Καλεί και εξειδικευμένους ειδικούς για περαιτέρω ενημέρωση των ενδιαφερομένων.

Προτεραιότητά μας είναι η πληθυσμιακή ενδυνάμωση και η οικονομική ανάπτυξη του τόπου μας.
Οι βασικοί άξονες ανάπτυξης περιλαμβάνουν τους τομείς:

- Αγροκτηνοτροφική παραγωγή
- Εναλλακτικός τουρισμός και αθλητισμός
- Πολιτιστική κληρονομιά

Εστιάζοντας στην ανάγκη για πληθυσμιακή ενδυνάμωση, προβάλλουμε κατ' αρχήν τα οφέλη διαβίωσης στην ύπαιθρο:

- Ποιότητα ζωής και ψυχική υγεία
- Καλύτερη διατροφή
- Εξοικονόμηση χρόνου
- Ελεύθερο παιχνίδι παιδιών στην ύπαιθρο
- Ερεθίσματα από τη φύση που συμβάλλουν στην ομαλή ψυχοσωματική ανάπτυξη των παιδιών
- Διευκόλυνση στην επικοινωνία
- Συναισθηματική ευεξία
- Οικονομικότερος τρόπος διαβίωσης

Στις προσπάθειές μας για πληθυσμιακή ενδυνάμωση εντάσσονται:

- Ντοκιμαντέρ που θα προβάλλει την Ορεινή Τριχωνίδα ως τόπο μόνιμης κατοικίας με στόχο να προσελκύσει οικογένειες με παιδιά που κάνουν τηλεργασία, συνταξιούχους που θέλουν καλύτερο επίπεδο διαβίωσης.
- Πρόταση για σύσταση μεσιτικού γραφείου (Real Estate)
- Μετατροπή του Δημοτικού Σχολείου Θέρμου σε πρότυπο σχολείο(π.χ. Ρομποτικής, φύσης, τεχνολογίας κτλ.)
- ΙΕΚ Ξερολιθιάς στο Δημοτικό Σχολείο Ανάληψης σε συνεργασία με το Σύλλογο Αναληψιωτών

Θέλοντας να περάσουμε από τη Θεωρία στην Πράξη επιδιώκουμε:

- Δημιουργία εμπορικού εκπτωτικού χωριού
- Πρόταση για την οργάνωση κέντρου Τουρισμού
- Προσέλκυση επενδυτών για δημιουργία θέσεων εργασίας, π.χ. με προσέγγιση ομογενών
- Δημιουργία Μεσιτικού Γραφείου (Real Estate) με στόχο την αναζήτηση ακινήτων στην περιοχή (αγορά, πώληση, ενοικίαση) και τη δημιουργία ιστοσελίδας και διασύνδεση με ιστοσελίδες τρίτων όπως (spitogatos.gr, xe.gr και άλλα)
- 3 προτάσεις επιχειρηματικού ενδιαφέροντος

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Δημιουργία εταιρίας υλοτόμησης
   Στόχοι:
   - Αναζήτηση επιχειρηματιών
   - Υλοτόμηση στις περιοχές που υποδεικνύουν και εγκρίνουν οι Δασικές Αρχές.
   - Παραγωγή ξυλείας για οικοδομές, καύσιμη ξυλεία, κάρβουνο και πέλετ.

2. Ίδρυση κτηνοτροφικών μονάδων
   Στόχοι:
   - Αναζήτηση επιχειρηματιών..
   - Ίδρυση Προβατοτροφικής Επιχείρησης (πρόβατο, ποιμνιοστάσιο, σταβλισμός, αδειοδότηση).
   - Ίδρυση Αιγοτροφικής Επιχείρησης (Αίγα, ποιμνιοστάσιο, σταβλισμός, αδειοδότηση).

3. Ίδρυση γεωργικών επιχειρήσεων
   Στόχοι:
   - Αναζήτηση επιχειρηματιών
   - Ίδρυση γεωργικών επιχειρήσεων σε ορεινές περιοχές για εκμετάλλευση Καρυδιάς και Καστανιάς.
   - Καλλιέργεια ορεινών ποικιλιών όπως όσπρια π.χ. φακές, ρεβίθια κτλ.)

Καλούμε όλους τους κατοίκους να συμμετάσχουν σ' αυτή την προσπάθεια.
Προτείνουμε, στο τέλος της ημερίδας, σήμερα, να γίνει μια συζήτηση με σκοπό να δημιουργηθεί μια διεπιστημονική επιτροπή που θα αναλάβει να επεξεργαστεί, να προτείνει και να εξασφαλίσει κίνητρα από την Κεντρική Κυβέρνηση, την Περιφέρεια και το Δήμο μας.
Ευχαριστούμε.

Παρέμβαση
Του Δημοτικού Συμβούλου
Αντώνη Πριόνα

Κύριε Βουλευτά, κύριε Αντιπεριφεριάρχα, κύριε Δήμαρχε, αξιότιμοι προσκεκλημένοι, κυρίες και κύριοι

Ως εκπρόσωπος του Συνδυασμού «Αιτωλών Πολιτεία» τόσο εγώ όσο και η κ Δέσποινα Ζιόβα αισθανόμαστε ιδιαίτερα χαρούμενοι που σήμερα βρισκόμαστε σ' ένα πανέμορφο χωριό, σ' ένα χωριό που προσωπικά με συνδέουν φιλίες με πολλούς κατοίκους του και σ' ένα χωριό για το οποίο έχω να πω τα καλύτερα λόγια για τους ανθρώπους που ασχολούνται με τον Σύλλογο.

Δεν είναι ώρα για πολλά λόγια, θέλω όμως να καλέσω την κεντρική εξουσία να ασχοληθεί λίγο παραπάνω με την περιφέρεια. Τώρα λοιπόν που είδαν τα δεινά όλοι, ασχολούνται με το Δημογραφικό. Αλήθεια, τώρα εμφανίστηκε το πρόβλημα του Δημογραφικού; Τώρα η ερημοποίηση; Τώρα που φτάσαμε στο μηδέν θα ασχοληθεί η κεντρική εξουσία; Γιατί τόσα χρόνια αγνοεί τα αιτήματα των Δημάρχων, του τωρινού, του προηγούμενου, του προηγούμενου και όλων των Δημοτικών αρχών, των συλλόγων;

Τι λέμε; Θέλουμε έναν δρόμο. Αλλά, λες και μιλάμε κινέζικα όταν απευθυνόμαστε στην κεντρική εξουσία… Άρα λοιπόν, ήρθε η ώρα η κεντρική κυρίως εξουσία να περάσει στο δια ταύτα.

Θέλω να ευχηθώ καλή επιτυχία στην ημερίδα. Να συγχαρώ τους Προέδρους των τριών χωριών γιατί πραγματικά ακουμπάνε ένα πολύ σοβαρό θέμα, ένα θέμα που προβληματίζει τόσο εμένα όσο και όλους τους Συμβούλους στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Θέλω να ευχηθώ να έχουμε επιτυχία στην ημερίδα και τα συμπεράσματα να είναι χρήσιμα ούτως ώστε να σταλούν εκεί που πρέπει.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Παρέμβαση
του Θανάση Μπίκα
Δημοσιογράφου,
Διευθυντή ιστοσελίδας
iAitoloakarnania.gr,
Προέδρου Περιβαλλοντικού
Σωματείου «Αχελώος»

Αγαπητέ Πρόεδρε, Αγαπητέ Δήμαρχε,
Αγαπητοί Φίλοι & Αγαπητές Φίλες,

Αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρά που βρίσκομαι ανάμεσα σας σε αυτό ακριτικό χωριό του Θέρμου και της Αιτωλοακαρνανίας. Έρχομαι από τα χωριά στις εκβολές του Αχελώου που βιώνουν τους ίδιους προβληματισμούς, με μια κοινωνία που διαρκώς συρρικνώνεται και μαραζώνει.

Μάλιστα πρόσφατα έγραψα ένα άρθρο «Τα χωριά μας ερημώνουν! Θα το αναστρέψουμε;» που αναπαρήχθη σε τοπικά και πανελλαδικής εμβέλειας Μέσα Ενημέρωσης. Σε αυτό έρχεται να προστεθεί και το δικό σας ερώτημα «Υπάρχει μέλλον για τα χωριά μας;» που καλούμαστε να απαντήσουμε.

Όμως για να μιλήσουμε για το μέλλον και την ανάπτυξη του τόπου, θα πρέπει να γίνουν τα αυτονόητα. Για να προσελκύσουμε επισκέπτες, για να έρθουν οι νέοι, για να ζωντανέψουν τα χωριά θα πρέπει να εστιάσουμε στο μείζον, την προσβασιμότητα. Επομένως, πρώτα θα πρέπει να επικεντρωθούμε στις υποδομές και στο οδικό δίκτυο των ορεινών χωριών του Θέρμου και μετά θα ασχοληθούμε με τον πολιτισμό, τον τουρισμό και άλλες μορφές αναζωογόνησης του τόπου.

Ζούμε, όμως, στην χώρα που Πρόεδρος της Υποεπιτροπής Ορεινών Περιοχών είναι ο κύριος Μάνος Κόνσολας. Δηλαδή αν θελήσει κάτι ο κύριος Κωνσταντάρας, ως Δήμαρχος Θέρμου, θα πρέπει να απευθυνθεί σε έναν Βουλευτή Δωδεκανήσου!!!

Εγώ, είμαι εδώ να βοηθήσω, όσο μπορώ είτε από τη θέση του δημοσιογράφου, είτε από τη κινηματική δράση, να φτάσουμε το θέμα της οδοποιίας στον Πρόεδρο Βουλής, ακόμη και στο Ευρωκοινοβούλιο. Κρίνω ότι πρέπει να φύγουμε από αυτή την ημερίδα με κάποια χειροπιαστή απόφαση, με κάποια ενεργή πρωτοβουλία. Διότι δε νοείται το 2024, χωριά και οικισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να έχουν αυτό το άθλιο οδικό δίκτυο με χωμάτινους δρόμους.

Θέλω να πιστεύω ότι θα τα καταφέρουμε!

Σας ευχαριστώ.

Χαιρετισμός
Του Προέδρου Αμβρακιωτών

Αλέξανδρου Τράϊκου

Κυρίες και κύριοι,

Άκουσα με προσοχή και ενδιαφέρον τους προλαλήσαντες, προσέγγισαν επιστημονικά το θέμα για το μέλλον και την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών. Εγώ θα αναφερθώ σε αυτό που ζω και βλέπω στην καθημερινότητα.

Για να υπάρχει μέλλον στα χωριά, πρώτον και βασικότερο, πρέπει να υπάρχουν οι απαραίτητες υποδομές. Πρώτον, δρόμοι πρόσβασης για να είναι πιο εύκολη και γρήγορη η μετακίνηση ανθρώπων και αγαθών.

Δεύτερον, όλοι οι συνταξιούχοι που ζούμε σε αστικά κέντρα πρέπει να βρούμε τρόπο, ο καθένας όπως μπορεί, να ανοίξουμε τα σπίτια μας και να μένουμε περισσότερο χρόνο στα χωριά και να υποδεχόμαστε τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας, όταν μπορούν να έρχονται, όταν κλείνουν τα σχολεία, γιορτές και καλοκαιρινές διακοπές. Όσο μένουν τα σπίτια κλειστά, κάθε φορά θα μιλάμε για το μέλλον των χωριών, και μέλλον δεν θα βλέπουμε.

Άλλη μια πρόταση που έχω να κάνω είναι να δημιουργήσουμε μονάδες φιλοξενίας, ξενώνες. Είτε με ιδιωτική πρωτοβουλία, είτε οι σύλλογοι όπως έχουμε το παράδειγμα του Αργυρό Πηγαδιού που λειτουργεί ο ξενώνας του συλλόγου. Υπάρχουν πολλά χρηματοδοτικά προγράμματα για την δημιουργία τέτοιων επιχειρήσεων.

Με αυτές τις προϋποθέσεις σαν πρώτο ξεκίνημα, πιστεύω ότι κάτι μπορεί να γίνει και σιγά σιγά το ένα θα φέρει το άλλο, όπως λέει και η ελληνική παροιμία το αγώγι ξυπνά τον αγωγιάτη.
Είναι όμως απαραίτητο να έχουμε αρωγό και συμπαραστάτη την Ελληνική Πολιτεία, τον Δήμο, την Περιφέρεια και άλλους φορείς. Να κάνουν τα έργα υποδομής, δρόμους, πεζοπορικά μονοπάτια στα ελατοδάση, έργα ανάπλασης στο εσωτερικό των χωριών κλπ.

Αλλά, όπως προείπα, το πιο βασικό είναι εμείς οι ίδιοι να πάρουμε τις τύχες των χωριών στα χέρια μας. Χωρίς την δική μας συμβολή και αποφασιστική συμμετοχή θα είναι πολύ δύσκολη η ανάκαμψη για δημιουργική ζωή στα χωριά.

Επίσης ένας σημαντικός παράγοντας είναι η συμμετοχή και η συμπεριφορά των νέων σε αυτό το εγχείρημα. Χωρίς τη νέα γενιά δεν θα υπάρχει φως στο μεγάλο τούνελ που έχει δημιουργηθεί όλα αυτά τα χρόνια.
Και θα κλείσω με μια επίσης σημαντική, πιστεύω, πρόταση για τον εθελοντισμό. Πρέπει όλοι να συμμετέχουμε σε εργασίες που αφορούν τον καλλωπισμό των χωριών, τον καθαρισμό και δημιουργία μονοπατιών κλπ. Η προσπάθεια πρέπει να είναι συλλογική.

Και επειδή ανέλαβα το κλείσιμο της ημερίδας, να σας ευχαριστήσω όλους για την παρουσία σας. Τους εκλεκτούς μας εισηγητές που ανέπτυξαν με σαφήνεια και πληρότητα το θέμα τους, τους εκλεκτούς μας προσκεκλημένους και όλους εσάς που βρεθήκατε σήμερα κοντά μας για να συζητήσουμε για το μέλλον των ορεινών χωριών μας.

Αναπτύχθηκε ένας πλούσιος και, θέλω να πιστεύω, χρήσιμος προβληματισμός που μπορεί να μας ανοίξει δρόμους. Το ξαναλέω ότι η προσπάθεια πρέπει να είναι συλλογική και να διεκδικήσουμε, επιτέλους, αυτά που ως περιοχή δικαιούμαστε.

Θα εκδοθεί από τους διοργανωτές Συλλόγους ένα Δελτίο Τύπου και όπως είπε ο Δήμαρχος όλο το υλικό της ημερίδας σε ειδικό τεύχος.

Ευχαριστώ πολύ και καλή δύναμη σε όλους.

Δελτίο Τύπου

Υπάρχει μέλλον για τα ορεινά χωριά;

Το παραπάνω κρίσιμο ερώτημα ήταν το θέμα της ημερίδας που οργανώθηκε με εξαιρετική επιτυχία στο Αργυρό Πηγάδι του Δήμου Θέρμου, το Σάββατο 3 Αυγούστου 2024 από τους Συλλόγους Αμβρακιωτών και Αργυροπηγαδιτών Τριχωνίδας, Καστανιωτών Ευρυτανίας και την ΚΟΙΝΣΕΠ "Ορεινή" με τη στήριξη των Δήμων Θέρμου και Καρπενησίου.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Βουλευτής Αιτωλ/νίας της ΝΔ Θανάσης Παπαθανάσης, ο Αντιπεριφερειάρχης Βιώσιμης Ανάπτυξης, Ενέργειας, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος Δυτικής Ελλάδας Λίνος Μπλέτσας, ο Δήμαρχος Θέρμου Σπύρος Κωνσταντάρας, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Νίκος Κωστακόπουλος, η Αντιδήμαρχος Κατερίνα Λάμπου και οι Δημοτικοί Σύμβουλοι Θέρμου Αντώνης Πριόνας και Δέσποινα Ζιόβα. Επίσης ο Πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων του Μουσείου Θέρμου Γιώργος Χριστόπουλος, η Πρόεδρος του Ινστιτούτου Δημιουργικότητας, Έρευνας και Ανάπτυξης Περιοχής Θέρμου (ΙΔΕΑΠΘ)Σοφία Υφαντή και τα μέλη του Έφη Χασάπη και Θύμιος Κότσαλος, οι εκπρόσωποι του Συλλόγου Αναληψιωτών Νίκος Τσέλιος και Μαρία Βαρδάκη και ο Θανάσης Μπίκας Πρόεδρος του Περιβαλλοντικού Σωματείου Ανάδειξης «Αχελώος».

Με μηνύματά τους χαιρέτησαν την εκδήλωση ο Πρόεδρος της Υποεπιτροπής της Βουλής για τις Ορεινές Περιοχές Μάνος Κόνσολας, η Βουλευτής Αιτωλ/νιας Χριστίνα Σταρακά, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Καλών Τεχνών Πάτρας «Κωστής Παλαμάς» καθηγητής Θεόδωρος Μαλλιάς και ο Πρόεδρος της Ένωσης Δημοτικών Ραδιοτηλεοπτικών ΜΜΕ Ελλάδας Τριαντάφυλλος Σωτηρόπουλος.

Ο μεγάλος αριθμός ανθρώπων από την ευρύτερη περιοχή που παρακολούθησε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την εκδήλωση και η κάλυψή της από μεγάλα, περιφερειακής και πανελλαδικής εμβέλειας, τηλεοπτικά μέσα επιβεβαίωσε την σημασία του θέματος.

Έγινε μια πλούσια και δημιουργική συζήτηση.

-Αναδείχτηκε ότι η περιοχή των ορεινών χωριών του Δήμου Θέρμου παρά τον φυσικό και πολιτισμικό της πλούτο, παρά την συνεισφορά της σε ανθρώπινο δυναμικό σε όλες τις εποχές και σε όλα τα επίπεδα είναι μια ακραία παραμελημένη περιοχή.

-Το Δασικό Χωριό της Αμβρακιάς, που θα ήταν ένα σημαντικό αναπτυξιακό έργο για όλη την περιοχή, είχε εγκριθεί από την Κεντρική Κυβέρνηση, είχαν διασφαλιστεί οι αναγκαίοι πόροι, είχε δημοπρατηθεί και κατακυρωθεί σε ανάδοχο, ουδέποτε υλοποιήθηκε με αστήρικτα προσχήματα.

-Η απαράδεκτη κατάσταση των κακοσυντηρημένων χωματόδρομων, 55 χρόνια από την διάνοιξή τους, που συνδέουν ακόμα χωριά τής περιοχής τόσο με την έδρα του Δήμου, το Θέρμο, όσο και μεταξύ τους αλλά και με την γειτονική περιοχή της Ευρυτανίας την σφραγίζει ως περιοχή απομονωμένη και

μειονεκτική και την καταδικάζει ελαχιστοποιώντας ή και μηδενίζοντας κάθε δυνατότητα ανάπτυξης.

-Η μεγάλη μείωση του πληθυσμού της περιοχής του Δήμου Θέρμου είναι η αναπόφευκτη συνέπεια και ο ισχυρότερος δείκτης υστέρησης.

Οι πολιτικοί εκπρόσωποι στις τοποθετήσεις τους τόνισαν ότι δεν μπορεί να υπάρξει Ελλάδα χωρίς ζωή στις ορεινές περιοχές και ότι υπάρχει η πολιτική βούληση να αναδειχτούν τα προβλήματα και να διαμορφωθούν προτάσεις για την αναγέννηση των ορεινών περιοχών μέσα από την αξιοποίηση των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων με την χάραξη και υλοποίηση αναπτυξιακών πολιτικών.

Τονίστηκε ότι Δήμοι και Περιφέρειες καλούνται, από τη θέση τους, να αναλάβουν το βάρος εξειδίκευσης των στόχων και διαμόρφωσης ολιστικών σχεδίων αντιμετώπισης των προβλημάτων και της ανάπτυξης των ορεινών περιοχών.

Διακεκριμένοι εισηγητές παρουσίασαν πολλές και ενδιαφέρουσες πλευρές του θέματος. Όλες δε οι τοποθετήσεις και εισηγήσεις θα συμπεριληφθούν σε ειδικό τεύχος που θα εκδοθεί από τον Δήμο Θέρμου.

Στις εισηγήσεις αναδείχτηκε ο πλούτος και οι δυνατότητες της περιοχής. Τονίστηκε ότι η επιβίωση των ορεινών χωριών είναι ανάγκη για υπαρκτούς και συγκεκριμένους λόγους. Όχι για να κρατήσουμε ζωντανά μοντέλα παραγωγής και ζωής που ανήκουν στο παρελθόν, αλλά για να απαντήσουμε σε συγκεκριμένες ανάγκες του σήμερα.

Για να γίνουν μια εναλλακτική πρόταση για παραγωγικές δραστηριότητες σε μικρή κλίμακα αλλά ποιοτικές, στην εποχή του διατροφικού προβλήματος και της αναζήτησης νέων παραγωγικών μοντέλων.

Για να παραμείνουν τα ορεινά χωριά διέξοδος και καταφύγιο, στην εποχή της έντονης αστικοποίησης αλλά και περιθωριοποίησης μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού, στην εποχή επιδείνωσης των συνθηκών ζωής λόγω της κλιματικής και περιβαλλοντικής κρίσης. Για να γίνουν μια εναλλακτική, ποιοτική και φιλικότερη προς το περιβάλλον πρόταση απέναντι στον υπερτουρισμό, τον μαζικό τουρισμό του ήλιου και της θάλασσας.

Επισημάνθηκε ότι η επιβίωση των ορεινών χωριών είναι μια οφειλόμενη υποχρέωση στην ιστορία μας και τον πολιτισμό μας, όπως αναπτύχθηκε σε μια ορεινή χώρα όπως είναι η Ελλάδα. Η συρρίκνωση των ορεινών χωριών σημαίνει ουσιαστικά συρρίκνωση χώρου για την ίδια τη χώρα. Το ειδικό βάρος των ορεινών χωριών στην πορεία της χώρας δεν μετριόταν ποτέ με τον πληθυσμό τους. Είναι, κατά συνέπεια, λάθος η φροντίδα της Πολιτείας για αυτά σήμερα να βασίζεται στον πληθυσμό τους και τελικά στις ψήφους τους.

Από τους ομιλητές τονίστηκε ιδιαίτερα:

- Ότι η ασφαλτόστρωση των δρόμων πρόσβασης προς όλα τα ορεινά χωριά πρέπει να γίνει για την Περιφερειακή Διοίκηση επείγουσα προτεραιότητα.

- Ότι η άρση των διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων είναι ένα στοίχημα για τις Περιφέρειες και τους Δήμους που οφείλουν στις πολιτικές τους και τα προγράμματά τους να συμπεριλαμβάνουν ισότιμα και τα ορεινά χωριά και από τις γενικές πολιτικές θέσεις πρέπει να φτάσουμε στην πράξη, να έχουμε αποτελέσματα.

- Ότι η υστέρηση της ορεινής περιοχής δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με αποσπασματικά μέτρα.

- Ότι απαιτείται η εκπόνηση και εφαρμογή, για την ορεινή περιοχή του Δήμου Θέρμου και αυτή της νοτιοανατολικής περιοχής του Δήμου Καρπενησίου, Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος που θα προβλέπει:

- Σύγχρονο Οδικό Δίκτυο που θα συνδέει και τις δυο περιοχές μεταξύ τους.

- Έργα ανάπλασης: πλατειών, εσωτερικών σοκακιών, παλιών σχολείων, νερόμυλων και γενικά εμβληματικών κτηρίων, μονοπατιών κ,λ.

- Μέτρα για ενίσχυση της απασχόλησης

- Κίνητρα για ανάπτυξη του ορεινού και περιηγητικού τουρισμού

- Κίνητρα για μόνιμη εγκατάσταση σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές συνταξιούχων αλλά και νέων. Αντιμετώπιση του προβλήματος στέγης με αξιοποίηση των παλιών σπιτιών.

- Εμπέδωση αισθήματος ασφάλειας με την αναβάθμιση των Κέντρων Υγείας, την διάθεση απινιδωτή σε κάθε χωριό καθώς και γενίκευση της τηλεϊατρικής.

- Δωρεάν διαδίκτυο υψηλών ταχυτήτων για την εξυπηρέτηση των κατοίκων και προσέλκυση ψηφιακών νομάδων .

Τονίστηκε ακόμα ότι η δύναμη των ορεινών περιοχών δεν είναι οι κάτοικοί τους στη διάρκεια του χειμώνα. Είναι οι καταγόμενοι από αυτά όπου και αν βρίσκονται. Είναι οι φίλοι των ορεινών περιοχών που αντιλαμβάνονται την αξία τους.

Τέλος, μεταξύ των συνέδρων ενισχύθηκε η πεποίθηση ότι όλοι μαζί μπορούμε με το ενδιαφέρον, την αγάπη, το μεράκι και το πείσμα μας να αναστρέψουμε την πορεία φθοράς. Το οφείλουμε στα παιδιά μας να κρατήσουμε ζωντανές τις ορεινές περιοχές. Για να μπορούν να απολαμβάνουν και στο μέλλον όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι τα όσα πολύτιμα το βουνό προσφέρει.

Το υποτιθέμενο «κόστος συντήρησης» των ορεινών χωριών είναι χαμηλό σε σχέση με τα οφέλη. Γι’ αυτό ακριβώς και η ανάγκη στήριξης των ορεινών

περιοχών αναγνωρίζεται σήμερα παγκόσμια τόσο από επιστημονικούς όσο και από πολιτικούς φορείς.
Η κίνηση για στήριξη των ορεινών κοινοτήτων είναι μια παγκόσμια κίνηση και όλοι έχουμε θέση σε αυτή. Και πρώτοι βέβαια οι καταγόμενοι από ορεινά χωριά που καλούνται να τα στηρίξουν ενεργά. Με κάθε μορφή συμβολής και ιδιαίτερα με την εθελοντική τους δράση, όπως έκαναν πάντα στο παρελθόν οι κάτοικοι των ορεινών χωριών.

Από τη μεριά μας, ύστερα από την ημερίδα, θα συνεχίσουμε με ισχυρότερη θέληση την προσπάθεια ανάδειξης της σημασίας επιβίωσης των ορεινών χωριών μας.

Έχουμε Ιστορία και Πολιτισμό, έχουμε ένα ξεχωριστό Φυσικό Περιβάλλον, έχουμε τις δυνατότητες να μετάσχουμε ισότιμα σε μια αξιοβίωτη αναπτυξιακή πορεία της χώρας μας.

Αύγουστος 2024

Οι Σύλλογοι:
-Αμβρακιωτών & Αργυροπηγαδιτών Τριχωνίδας
-Καστανιωτών Ευρυτανίας

